

Termoelektrarna Brestanica d.o.o.

**MESEČNA ANALIZA REZULTATOV OBRATOVALNEGA MONITORINGA
KAKOVOSTI ZRAKA,
NOVEMBER 2023**

Oznaka dokumenta: 223260-B-18-11

Ljubljana, december 2023

Termoelektrarna Brestanica d.o.o.

**MESEČNA ANALIZA REZULTATOV OBRATOVALNEGA MONITORINGA
KAKOVOSTI ZRAKA,
NOVEMBER 2023**

Oznaka dokumenta: 223260-B-18-11

Ljubljana, december 2023

Direktor:

dr. Boris ŽITNIK, univ. dipl. inž. el.

ELEKTROINŠTITUT MILAN VIDMAR
Inštitut za elektrogospodarstvo in elektroindustrijo
Hajdrihova 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

T +386 1 474 3601 **I E** info@eimv.si

W www.eimv.si

Oddelek za okolje

© Elektroinštitut Milan Vidmar, 2023

Vse pravice pridržane. Nobenega dela dokumenta se brez poprejšnjega pisnega dovoljenja avtorja ne sme ponatisniti, razmnoževati, shranjevati v sistemu za shranjevanje podatkov ali prenašati v kakršnikoli obliki ali s kakršnimikoli sredstvi. Objavljanje rezultatov dovoljeno le z navedbo vira. Vsebina predstavlja informacije, ki se jih brez odobritve izvajalca ne sme uporabljati za nobene druge namene, razen za upravne postopke po Zakonu o varstvu okolja, Zakonu o ohranjanju narave, Zakonu o prostorskem načrtovanju oziroma Zakonu o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor.

Naročnik: TERMOELEKTRARNA BRESTANICA d.o.o.
Cesta prvih borcev 18, 8280 BRESTANICA

Projekt: Izvajanje obratovalnega monitoringa emisij snovi v zrak in kakovosti zunanega zraka v letih 2023, 2024, 2025 in 2026

Naročilo: TEB/SP/13/2023

Odgovorna oseba: Marjan JELENKO, univ. dipl. inž. el.

Izvajalec: ELEKTROINŠTITUT MILAN VIDMAR
Oddelek za okolje
Hajdrihova 2, 1000 LJUBLJANA

Delovni nalog: 223260

Projekt: 223260-B: Obratovalni monitoring kakovosti zunanega zraka

Vodji projekta: mag. Maša DJURICA, univ. dipl. geogr.
Nina MIKLAVČIČ, dipl. inž. fiz.

Aktivnost: 223260-B-18

Naloga: 223260-B-18-11

Naslov: Mesečna analiza rezultatov obratovalnega monitoringa kakovosti zraka, november 2023

Oznaka dokumenta: 223260-B-18-11

Datum izdelave: december 2023

Število izvodov: 2 x tiskana verzija, 1 x arhiv izdelovalca, elektronska verzija (<https://www.gtd-eimv.si/>)

Avtorji: Kris ALATIČ, dipl. inž. meh.
Branka HOFER, gim. mat.
Maja IVANOVSKI, mag. inž. kem. teh.
Erik MARČENKO, dipl. inž. str.
Nina MIKLAVČIČ, dipl. fiz.
Marko PATERNOSTER, inž. el. energ.
Tomaž ZAKŠEK, dipl. inž. kem. teh.

Vodja oddelka:

mag. Rudi VONČINA, univ. dipl. inž. el.

Poročilo je bilo ustvarjeno z:

- Microsoft Office Word 2007, Microsoft Corporation,
- Microsoft Office Excel 2007, Microsoft Corporation,
- Okoljski informacijski sistem, OOK Reporter, verzija: v3.0 b20220218, Elektroinštitut Milan Vidmar.

POVZETEK

V poročilu so podani rezultati meritev monitoringa kakovosti zunanjega zraka TE Brestanica. Meritve se nanašajo na november 2023. Vključeni so rezultati meritev kakovosti zunanjega zraka, ki jih pod nadzorom EIMV izvaja TE Brestanica: koncentracije SO₂, NO₂, NO_x, O₃ in meteorološke meritve.

V merjenem obdobju razpoložljivost uradnih rezultatov meritev SO₂ na lokaciji Sv. Mohor znaša 94%. Dnevna mejna vrednost (125 µg/m³) v merjenem obdobju ni bila presežena.

V merjenem obdobju razpoložljivost uradnih rezultatov meritev NO₂ na lokaciji Sv. Mohor znaša 95%. Urna mejna vrednost (200 µg/m³) v merjenem obdobju ni bila presežena.

V merjenem obdobju razpoložljivost uradnih rezultatov meritev NO_x na lokaciji Sv. Mohor znaša 95%.

V merjenem obdobju razpoložljivost uradnih rezultatov meritev O₃ na lokaciji Sv. Mohor znaša 99%. Alarmna (240 µg/m³) in opozorilna (180 µg/m³) vrednost v merjenem obdobju nista bili preseženi. Ciljna vrednost (dnevna 8-urna vrednost nad 120µg/m³) za varovanje zdravja ljudi v merjenem obdobju ni bila presežena.

KAZALO VSEBINE

1.	UVOD.....	1
2.	DEJAVNIKI KAKOVOSTI ZUNANJEGA ZRAKA	3
2.1	LOKALNI DEJAVNIKI KAKOVOSTI ZUNANJEGA ZRAKA	3
2.2	OPIS VPLIVA POSAMEZNEGA ONESNAŽEVALA	4
2.3	ZAKONODAJA.....	5
2.4	NADZOR SKLADNOSTI MERITEV	7
2.5	MERILNA MREŽA, LOKACIJE MERILNIH MEST IN OPREMA	9
3.	REZULTATI MERITEV.....	11
3.1	VZDRŽEVALNA DELA IN POSEGI	11
3.2	MERITVE KAKOVOSTI ZRAKA.....	12
3.2.1	Pregled koncentracij v zraku: SO ₂ – Sv. Mohor	14
3.2.2	Pregled koncentracij v zraku: NO ₂ – Sv. Mohor	17
3.2.3	Pregled koncentracij v zraku: NO _x – Sv. Mohor	20
3.2.4	Pregled koncentracij v zraku: O ₃ – Sv. Mohor	23
3.3	METEOROLOŠKE MERITVE	26
3.3.1	Pregled temperature in relativne vlage v zraku – Sv. Mohor	26
3.3.3	Pregled hitrosti in smeri vetra – Sv. Mohor	29
4.	ZAKLJUČEK.....	31

1. UVOD

Zrak je zmes plinov, ki nas obdaja. Naravno ravnotežje plinov v zraku je takšno, da v zraku količinsko prevladujeta dušik (78 %) in kisik (21 %), preostalo pa so vsi ostali plini, med njimi tudi žveplov dioksid in ozon. Danes najbolj znanega ogljikovega dioksida je le nekje 0,035 %. Poleg zraka se v ozračju nahaja vodna para in različne snovi, ki lebdijo v zraku, imenovani aerosoli.

Okolje lahko absorbira in razgradi naravne spojine, stežka pa razgradi umetne snovi in kemikalije, zato morajo biti njihovi izpusti čim bolj nadzirani in tudi omejeni. Te snovi vplivajo na počutje in zdravje ljudi kakor tudi na ostalo živo in neživo naravo. Zato so bili tudi vzpostavljeni priporočljivi standardi za kakovost zraka. Z njimi so opredeljene količine onesnaževal v zraku pri katerih ne nastaja tveganje za pojav škodljivega vpliva.

V Sloveniji je zaradi podnebnih značilnosti in razgibanosti tal še posebej pomembno ustrezno spremljanje kakovosti zraka. Razredčevanje snovi iz izpustov v kotlinah in dolinah je lahko v določenih primerih šibko, zato se lahko krajevno pojavljajo povišane koncentracije snovi oziroma čezmerno onesnažen zrak. Ravno zato je pomembno vzpostaviti nadzorni sistemi kakovosti zraka. Tega poleg osnovne državne mreže predstavljajo še industrijske mreže kakovosti zunanega zraka in lokalne mreže kakovosti zunanega zraka.

Poročilo je namenjen mesečnemu prikazu spremljanja in analize rezultatov merilnega sistema na merilnem mestu Termoelektrarna Brestanica, Sv. Mohor.

Poročilo obsega:

- osnovne podatke o lokalnih dejavnikih kakovosti zraka, merjenih onesnažil, zakonodaji, merilnem mestu in nadzoru skladnosti, ki se izvaja;
- zapise o opažanju, izvedenih servisnih in vzdrževalnih delih ter drugih posegih na merilni opremi;
- testiranje merilnikov;
- rezultate meritev kakovosti zraka;
- komentar in povzetek rezultatov meritev kakovosti zraka;
- analizo koncentracij parametrov v zunanjem zraku na območju Termoelektrarne Brestanica.

Sprotne vrednosti posameznih koncentracij v zunanjem zraku in vrednosti meteoroloških parametrov so dostopne tudi na spletni strani: <http://www.okolje.info/> (Termoelektrarne Brestanica).

2. DEJAVNIKI KAKOVOSTI ZUNANJEGA ZRAKA

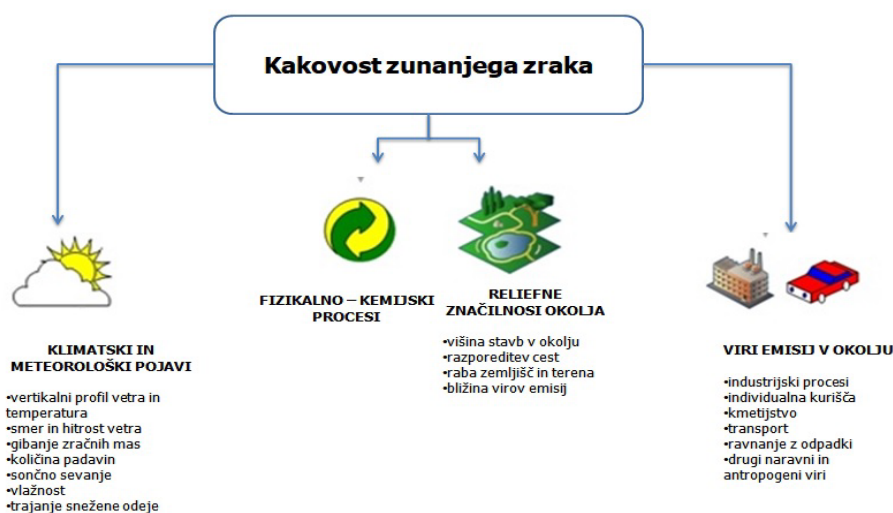
Emisije so lahko primarnega izvora in so emitirane v atmosfero direktno iz vira, lahko pa se pod določenimi pogoji tvorijo v ozračju, torej so sekundarnega izvora. Učinkovita ukrepanja na področju zmanjšanja vpliva onesnaženja zahtevajo dobro razumevanje virov emisij, njihov transport in obnašanje v atmosferi ter njihov vpliv na ljudi, ekosistem, podnebje ter posledično na družbo in gospodarstvo.

Nadzor nad izpusti onesnaževal se lahko doseže z efektivno zakonodajo, ki omogoča sodelovanje in ukrepanje na globalni, nacionalni in lokalni ravni ter vključuje vse deležnike tudi gospodarstvo in ozaveščanje javnosti.

S sprejetjem **Zakona o varstvu okolja** (Uradni list RS, št. 41/04, 17/06 – ORZVO187, 20/06, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg, 84/18 – ZIURKOE, 158/20 in 44/22 – ZVO-2 in 18/23 – ZDU-10) je bil vzpostavljen pravni red za spodbujanje in usmerjanje takšnega družbenega razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti. Med cilji tega zakona sta tudi preprečitev in zmanjšanje obremenjevanja okolja in ohranjanje ter izboljševanje kakovosti okolja.

2.1 LOKALNI DEJAVNIKI KAKOVOSTI ZUNANJEGA ZRAKA

Na kakovost zraka poleg virov emisij v okolju vplivajo tudi dejavniki, kot so klimatske značilnosti prostora ter meteorološki pojavi, reliefna razgibanost površja in fizikalno-kemijski procesi v ozračju. Variacija vseh teh elementov je predstavljena na spodnji sliki (Slika 1). Lokalna meteorologija in reliefna razgibanost površja sta tesno povezani s koncentracijo emisij v zunanjem zraku, zato je za celovit vpogled na stanje kakovosti zunanjega zraka v okolju nujno spremljanje meteoroloških parametrov, kot so vertikalni profil vetra, smer in hitrost vetra, temperatura, gibanje zračnih mas, padavine, sončno sevanje, količino padavin in vlažnost ter upoštevanje reliefne razgibanosti površja. Lokalna meteorologija je odvisna tudi od reliefne raznolikosti v okolju, saj le-ta vpliva predvsem na gibanje zračnih mas. V primeru ugodnih meteoroloških razmer lahko emisije potujejo na dolge razdalje in tako vplivajo na večje območje.

Slika 1: Elementi, ki vplivajo na kakovost zunanjega zraka v urbanem okolju.

2.2 OPIS VPLIVA POSAMEZNEGA ONESNAŽEVALA

V Sloveniji je predvsem izpostavljen problem onesnaženosti s koncentracijami prašnih delcev, ki so predvsem posledica industrijskih procesov, lokalnih izpustov malih kurilnih naprav za ogrevanje in pripravo tople sanitarne vode v gospodinjstvu in emisij iz prometa. Kratkotrajna in dolgotrajna izpostavljenost visokim koncentracijam onesnaževal ima velik vpliv na obolevnost prebivalstva zaradi bolezni dihal in posledično tudi kardiovaskularnih obolenj. Poleg tega pa ima velik vpliv na ekonomski vidik saj zmanjšuje življenjsko dobo prebivalstva, povečuje stroške zdravljenja in zmanjšuje produktivnost v gospodarstvu zaradi izostanka delavcev. Onesnaževala, ki imajo največji vpliv na zdravje ljudi, so SO₂, NO₂, PM₁₀, O₃ in PAH.

Spodnja tabela prikazuje posamezna onesnaževala, ki so obravnavana v tem poročilu, njihov izvor in vpliv na zdravje ljudi ter biodiverziteteto.

Tabela 1: Vrsta onesnaževala v zunanjem zraku.

ONESNAŽEVALO IN VIRI	VPLIV NA ZDRAVJE IN BIODIVERZITETO
<p>Žveplov dioksid (SO₂) je pri sobni temperaturi plin, brez barve, ki se dobro raztaplja v vodi. Poglavitni izvor žveplovega dioksida sta izgorevanje goriv (nafte in premoga) in drugi industrijski procesi (predelava rud). Uporablja se za beljenje, dezinfekcijo in kot konzervans v hrani.</p>	<p>Kratkoročno izpostavljanje žveplovem dioksidu povzroči težave astmatikom in občutljivim ljudem predvsem v bližini industrije, ki je brez ustreznega čiščenja. Otroci v krajih z onesnaženim zrakom pogosteje zbolevajo za kašljem, bronhitisom in infekcijami globlje v dihalih, kot otroci ki žive v manj onesnaženih krajih.</p>
<p>Ozon (O₃) Visoko reaktiven plin, ki ga sestavljajo trije atomi kisika. Lahko je »koristen« ali »škodljiv«, odvisno od višine nahajanja v ozračju. S terminom »koristen ozon« označujemo stratosferski ozon, ki je posledica naravnega procesa tvorbe ozona. V stratosferi je ozonska plast, ki se razširja do višine okoli 50 km, največ ozona pa je na višinah med 18 in 25 km. Stratosferski ozon predstavlja naravni ščit pred nevarnim sončnim ultravijoličnim sevanjem. S terminom »škodljivi ozon« označujemo prizemni (troposferski) ozon.</p> <p>Antropogeni viri, kot so izpuhi motornih vozil, industrijske emisije, hlapi goriv in topil, predstavljajo glavne vire dušikovih oksidov (NOX) in hlapnih organskih spojin (VOC), ki so predhodniki ozona (O₃).</p>	<p>Izpostavljenost ozonu lahko povzroča zdravstvene težave tudi zdravim ljudem. Ker običajno ozon nastaja v onesnaženem zraku in vročem vremenu, je njegovim škodljivim vplivom izpostavljen vsak, ki ta čas preživlja na prostem. Še posebej so zanje dovzetni otroci, starejši ljudje, delavci na prostem in rekreativni športniki.</p>
<p>Dušikovi oksidi (NO₂/NO_x) Dušikov dioksid je plin, rdečkastorjave barve, z značilnim jedkim vonjem. je derivat benzena. Najbolj izstopajoči viri so motorji z notranjim zgorevanjem, termoelektrarne in v manjši meri tovarne celuloze. Precejšnji onesnaževalci so tudi grelniki vode in peči na gospodinjski plin (propan/butan). Nastaja tudi med jedrskimi eksplozijami v zraku.</p>	<p>Pri višjih koncentracijah dušikovega dioksida, ki je najstrupenejši dušikov oksid, so na udaru predvsem kronični bronhitiki in astmatiki. V ranljivih skupinah pride pri vdihovanju dušikovega dioksida do pojava kašlja, bronhitisa, oslabilte imunskega sistema (večja verjetnost okužb), povečanja alergijskih reakcij ter do večje stopnje obolevnosti. Asmatiki lahko z okvaro pljuč reagirajo že po kratkotrajni izpostavljenosti.</p>

2.3 ZAKONODAJA

Ocenjevanje kakovosti zraka je treba izvajati kljub dobremu nadzoru vnosa snovi v zrak pri viru. Če je bilo včasih ocenjevanje kakovosti zraka osredotočeno predvsem na področje ob velikih onesnaževalcih zraka, se danes pojavlja potreba po nadzoru tudi na drugih področjih. Obstaja namreč vrsta nenadziranih manjših izpustov snovi v zrak, kot so avtomobilski izpuhi, manjša kurišča, kurjenje na prostem ter tudi manjše industrijske naprave, ki so nadzirane zgolj občasno ali trajno in lahko v kombinaciji z neugodnimi meteorološkimi razmerami negativno vplivajo na kakovost zraka.

Monitoring kakovosti zunanega zraka pomeni spremljanje in nadzorovanje stanja onesnaženosti zraka s sistematičnimi meritvami ali drugimi metodami in z njimi povezanimi postopki. Način spremljanja in nadzorovanja je predpisan v podzakonskih aktih – uredbah in pravilniku: **Uredbi o kakovosti zunanega zraka** (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15, 66/18 in 44/22 – ZVO-2) in **Pravilniku o ocenjevanju kakovosti zunanega zraka** (Uradni list RS, št. 55/11, 6/15, 5/17 in 44/22 – ZVO-2). Ti predpisi so bili sprejeti na podlagi **Zakona o varstvu okolja** (Uradni list RS, št. 41/04, 17/06 – ORZVO187, 20/06, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg, 84/18 – ZIURKOE, 158/20 in 44/22 – ZVO-2 in 18/23 – ZDU-10), ki sta v skladu z **Direktivo 2008/50/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o kakovosti zunanega zraka in čistejšem zraku za Evropo**. V letu 2007 je bila sprejeta tudi **Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja** (Uradni list RS, št. 31/07, 70/08, 61/09, 50/13, 44/22 – ZVO-2 in 48/22), ki povzročiteljem obremenitve zunanega zraka med drugim predpisuje zahteve v zvezi z ocenjevanjem kakovosti zraka na območju vrednotenja obremenitve zunanega zraka.

V skladu z **Zakonom o varstvu okolja** in **Uredbo o kakovosti zunanega zraka** so določeni naslednji normativi za vrednotenje kakovosti zraka spodnjih plasti atmosfere, ki so tudi v skladu s priporočili Svetovne zdravstvene organizacije – **World Health Organization (WHO)**.

Tabela 2: Legenda uporabljenih kratic zakonsko predpisanih koncentracij v poročilu.

Kratica	Pomen
MVU	urna mejna vrednost
MVD	dnevna mejna vrednost
AV	alarmna vrednost
OV	opozorilna vrednost
VZL	ciljna vrednost za varovanje zdravja ljudi
AOT40	parameter izražen v $(\mu\text{g}/\text{m}^3)\cdot\text{h}$, izračunan za določeno obdobje kot vsota razlik med urnimi koncentracijami, ki presegajo $80 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in so izmerjene med 8. in 20. uro ter vrednostjo $80 \mu\text{g}/\text{m}^3$ urnih koncentracij

Predpisane mejne vrednosti za **posamezne snovi v zraku** so:

Tabela 3: Mejne in alarmne vrednosti ter kritične vrednosti za varstvo rastlin za žveplov dioksid (SO₂).

Časovni interval povprečja	Mejna vrednost (µg/m ³)	Alarmna vrednost (µg/m ³)
1 ura	350 (ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu)	-
3-urni interval	-	500
1 dan	125 (ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu)	-
Časovni interval povprečja	Kritična vrednost (µg/m ³)	Sprejemljivo preseganje (µg/m ³)
zimski čas od 1. oktobra do 31. marca	20	-
koledarsko leto	20	-

Tabela 4: Mejne in alarmne vrednosti za dušikov dioksid ter kritična vrednost za varstvo rastlin za dušikove okside (NO₂).

Časovni interval povprečja	Mejna vrednost (µg/m ³)	Alarmna vrednost (µg/m ³)
1 ura	200 (velja za NO ₂) (ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu)	-
3-urni interval	-	400 (velja za NO ₂)
koledarsko leto	40 (velja za NO ₂)	-
Časovni interval povprečja	Kritična vrednost (µg/m ³)	Sprejemljivo preseganje (µg/m ³)
koledarsko leto	30 (velja za NO _x)	-

*Opomba: Od leta 2010, vključno z njim, za dušikov dioksid ni sprejemljivega preseganja

Tabela 5: Mejne in alarmne vrednosti za ozon (O₃).

Časovni interval povprečja	opozorilna vrednost (µg/m ³)	alarmna vrednost* (µg/m ³)
1 ura	180	240

Tabela 6: Ciljne vrednosti za varovanje zdravja ljudi in varstvo rastlin za ozon (O₃).

Cilj	Časovni interval povprečja	Ciljna vrednost za varovanje zdravja ljudi (µg/m ³)
varovanje zdravja ljudi	največja dnevna 8-urna drseča srednja vrednost	vrednost 120 µg/m ³ ne sme biti presežena več kot 25 dni v koledarskem letu triletnega povprečja
Cilj	Časovni interval povprečja	Ciljna vrednost za varstvo rastlin (µg/m ³)
varstvo rastlin	od maja do julija	vrednost AOT40 (izračunana iz urnih vrednosti) 18.000 (µg/m ³)-h v povprečju petih let

*Opomba: Skladnost s ciljnimi vrednostmi se ocenjuje od leta 2010. To leto je prvo iz katerega se podatki uporabljajo pri izračunu skladnosti za obdobje naslednjih treh oziroma petih let.

Tabela 7: Dolgoročni cilji za ozon (O₃).

Cilj	Časovni interval povprečja	Dolgoročni cilj (μg/m ³)
varovanje zdravja ljudi	največja dnevna 8-urna drseča srednja vrednost v koledarskem letu	120 μg/m ³
Cilj	Časovni interval povprečja	Dolgoročni cilj (μg/m ³)
varstvo rastlin	od maja do julija	vrednost AOT40 (izračunana iz urnih vrednosti) 6.000 (μg/m ³)·h

*Opomba: Doseganje dolgoročnih ciljev še ni datumsko opredeljeno.

2.4 NADZOR SKLADNOSTI MERITEV

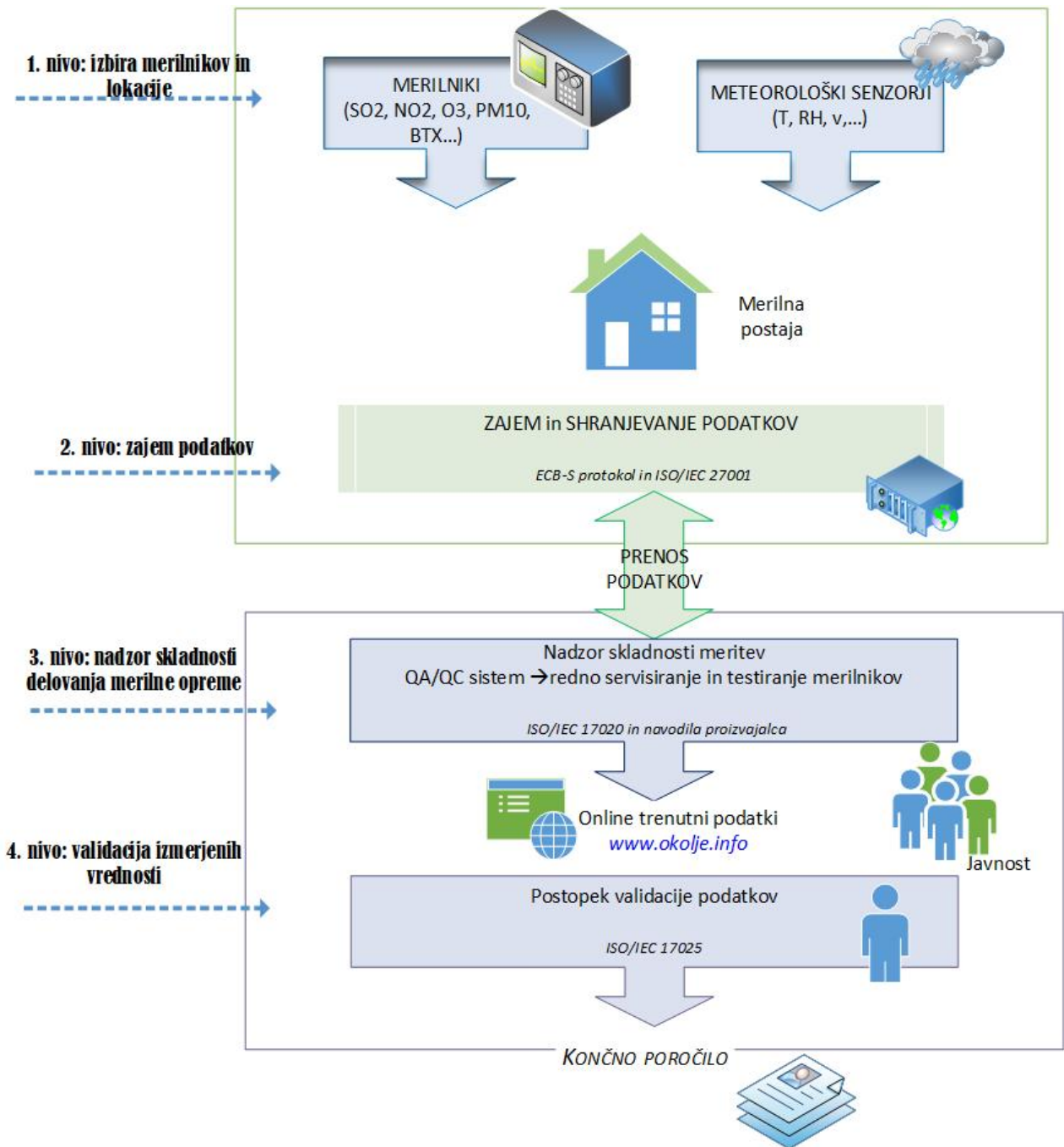
Pri vsakem izvajanju meritev kakovosti zunanje zraka je potreben tudi ustrezen nadzor nad stanjem merilne opreme, ki je vključena v analizo in posege na njej, med katere sodijo umerjanje, vzdrževanje, servisni posegi in zamenjave potrošnega materiala. Obratovalni monitoring je ustrezne kakovosti, če:

- je skladno s Prilogo 1 **Pravilnika o ocenjevanju kakovosti zunanje zraka** (Uradni list RS, št. 55/11, 6/15, 5/17 in 44/22 – ZVO-2) zagotovljena 90% razpoložljivost;
- je zagotovljeno uspešno preverjanje delovanja merilne opreme;
- so zagotovljena uspešna dvotočkovna umerjanja in preverjanje linearnosti, ki se opravi enkrat letno.

Zaradi zagotavljanja primerljivosti merilnih rezultatov se zahteva, da uporabljena merilna oprema in vzpostavljen sistem nista unikatna, ampak delujeta po sprejetih dogovorjenih principih. To določata prva dva nivoja skladnosti, ki sta zahtevana tudi s predpisi. 3. in 4. nivo se osredotočata na izvajanje in zagotavljanje skladnosti meritev. Tako podatki, ki uspešno prestanejo 3. nivo nadzora predstavljajo izmerjene vrednosti. Te se sproti objavljajo na spletnih straneh in imajo status informativnih podatkov. Vzporedno s 3. nivojem poteka 4. nivo oziroma validacija izmerjenih vrednosti. Podatki, ki uspešno prestanejo ta nivo so merilni rezultati, ki se jih objavi skladno z zahtevami **Pravilnika o ocenjevanju kakovosti zunanje zraka** (Uradni list RS, št. 55/11, 6/15, 5/17 in 44/22 – ZVO-2).

Nadzor skladnosti meritev je zasnovan 4 nivojsko:

- prvi nivo: izbira analizatorjev, ki ustrezajo zahtevam referenčnih metod za merjenje koncentracij onesnažil v zunanjem zraku;
- drugi nivo: izbira lokacije AMP, ustreznost sistema vzorčenja, sistema za zajem podatkov, pogojev okolja, program rednih pregledov in vzdrževanja;
- tretji nivo: nadzor skladnosti delovanja merilne opreme, linearnosti, negotovosti meritev, izpolnjevanja zahtev glede razpoložljivosti meritev;
- četrti nivo: validacija izmerjenih vrednosti, ocena merilne negotovosti, statistična analiza izmerjenih vrednosti, nadzor odstopanja od predpisanih mej.

Slika 2: Shema zajema, nadzora in validacije izmerjenih parametrov kakovosti zunanega zraka v okoljskem informacijskem sistemu.

2.5 MERILNA MREŽA, LOKACIJE MERILNIH MEST IN OPREMA

Sistematične meritve ravni onesnaženosti zunanjega zraka na stalnih merilnih mestih so se v Republiki Sloveniji začele v sredini 70. let prejšnjega stoletja (ARSO, letno poročilo 2021 [1]). Danes državno merilno mrežno (DMKZ) tvori 23 stalnih merilnih mest. Merilno mesto TE Brestanica ne spada med stalna merilna mesta.

- **Merilno mesto TE Brestanica**

Monitoring kakovosti zunanjega zraka se v okolici TE Brestanica izvaja od konca devetdesetih let prejšnjega stoletja. Sedanji monitoring poteka na stalnem merilnem mestu Sveti Mohor. Na merilnem mestu Brestanica potekajo le meritve meteoroloških parametrov. Sedanje meritve potekajo na lokaciji Sveti Mohor. Meritve se izvajajo z merilnim sistemom Elektroinštituta Milan Vidmar, ki izvaja tudi QA/QC postopke in izdeluje končno obdelavo rezultatov meritev in potrdi njihovo veljavnost.

Koordinate merilne postaje v monitoringu kakovosti zunanjega zraka:

Merilna postaja	Nadomska višina	x/n	y/e
AMP Sveti Mohor	394 m	536915.72	94442.44

Klasifikacija merilnega mesta v monitoringu kakovosti zunanjega zraka:

Merilna postaja	Tip merilnega mesta	Geografski opis	Tip območja	Značilnosti območja
AMP Sveti Mohor	I - industrijsko	32 – razgibano	R - podeželsko	R – stanovanjsko, A - kmetijsko

Slika 3: Lokacija merilnega mesta v okolici TE Brestanica (vir: Google Earth, QGIS, 2022).

¹ https://www.arso.gov.si/zrak/kakovost%20zraka/poro%c4%8dila%20in%20publikacije/Letno_porocilo_2021_Final.pdf

Pri **monitoringu kakovosti zunanjega zraka** je uporabljena merilna oprema, ki je skladna z referenčnimi merilnimi metodami. Meritve kakovosti zraka se opravljajo po naslednjih standardnih preskusnih metodah:

- SIST EN 14212:2012; SIST EN 14212:2012/AC:2014: Standardna metoda za določanje koncentracije žveplovega dioksida z ultravijolično fluorescenco;
- SIST EN 14211:2012: Standardna metoda za določevanje koncentracije dušikovega dioksida in dušikovega monoksida s kemiluminiscenco;
- SIST EN 14625:2012: Standardna metoda za določanje koncentracije ozona z ultravijolično fotometrijo.

Nabor merjenih parametrov kakovosti zunanjega zraka v avtomatski merilni postaji:

Naziv postaje	Parametri kakovosti zraka			
	SO ₂	NO ₂	NO _x	O ₃
AMP Sveti Mohor	✓	✓	✓	✓

Rezultati meritev so obdelani po kriterijih dokumenta: **Mesečna analiza skladnosti obratovalnega monitoringa kakovosti zunanjega zraka TE Brestanica**, november 2023. Ustreznost meritev kakovosti zunanjega zraka se potrjuje s sprotnim nadzorom stanja merilne opreme in uporabnostjo merilnih rezultatov. Zagotavljanje kakovosti rezultatov je skladno s Prilogo 1 **Pravilnika o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka** (Uradni list RS, št. 55/11, 6/15, 5/17 in 44/22 – ZVO-2) in **Programom monitoringa kakovosti zunanjega zraka TEB za leto 2023**.

Lokalna meteorologija in reliefna razgibanost površja sta tesno povezani s koncentracijo emisij v zunanjem zraku, zato je za celovit vpogled na stanje kakovosti zunanjega zraka v okolju nujno spremljanje meteoroloških parametrov. Izvajajo se meritve smeri in hitrosti vetra, temperature zraka in relativne vlage.

Prav tako se na lokaciji Tivolska-Vošnjakova izvajajo meritve hrupa. Ustreznost meritev kakovosti zunanjega zraka se potrjuje s sprotnim nadzorom stanja merilne opreme in uporabnostjo merilnih rezultatov. Zagotavljanje kakovosti rezultatov je skladno z **Zakonom o državni meteorološki, hidrološki, oceanografski in seizmološki službi** (ZDMHS) (Ur.l. RS, št. 60/17).

Nabor merjenih parametrov meteoroloških meritev v avtomatski merilni postaji Brestanica.

Merilna postaja	Temperatura zraka	Smer in hitrost vetra	Relativna vlaga
AMP Sveti Mohor	✓	✓	✓

Meritve meteoroloških parametrov se izvajajo po naslednjih merilnih principih:

- Merjenje smeri in hitrosti vetra je izvedeno z ultrazvočnim anemometrom na višini 10 m. Merilnik meri vrednosti trodimenzionalnega vektorja hitrosti vetra. Vektor se določa na podlagi meritve časa preleta zvoka na treh ustrezno postavljenih poteh. Sistem na ta način združuje meritev hitrosti in smeri vetra brez mehansko vrtljivih senzorjev;
- Merjenje temperature zraka je izvedeno z aspiriranim dajalnikom temperature s termolinearnim termistorskim vezjem;
- Merjenje relativne vlažnosti zraka je izvedeno s kapacitivnim dajalnikom, ki s pomočjo elektronskega vezja linearizira in ojača spremembe vlage v zraku ter jih pretvori v ustrezen analogen električni izhodni signal.

3. REZULTATI MERITEV

V tem poglavju so najprej predstavljena vzdrževalna dela in testi, ki so bili narejeni v prejšnjem mesecu na merilnikih in merilni postaji. Za vzpostavitev merilnega sistema, ki je verodostojen je spremljanje stanja in vzdrževanja merilnika nujno. S tem se namreč zadosti osnovnim kriterijem za zagotavljanje skladnosti meritev.

V nadaljevanju so za vsak merjeni parameter najprej predstavljeni podatki o izmerjenih vrednostih, nato je podana frekvenčna tabela razporeditve koncentracij, grafa urnih in dnevnih vrednosti ter pregled koncentracij skozi leto. Na koncu sta podani še roža vetrov (levo) in roža onesnaženja (desno).

3.1 VZDRŽEVALNA DELA IN POSEGI

Merilna postaja je v upravljanju EIMV. Zagotavljanje skladnosti meritev se potrjuje s sprotnim nadzorom stanja merilne opreme in uporabnostjo merilnih rezultatov. Tehnični podatki merilnikov, ki so locirani na merilnem mestu so opisani v nadaljevanju.

Tabela 8: Merilniki na postaji na lokaciji TE Brestanica.

Naziv	Proizvajalec	Model	Serijska številka	Merilno območje	Merilni princip
Merilnik SO₂	Horiba	APSA-370	WFJNSYST	500 ppb	UV flourescenca
Merilnik NO₂/NO_x	Horiba	APNA-370	PMFC7DX3	0-1000 ppb	Kemiluminiscenca
Merilnik O₃	Horiba	APOA-370	WRX0KW9W	500 ppb	UV fotometrija
Meteorologija - veter	VAISALA	Vaisala WINDCAP Ultrasonic Wind Sensor WMT52	F0230009	Hitrost vetra: 0 - 60 m/s Smer vetra: 0-360u00b	Ultrazvok
Meteorologija – temperatura in vlažnost zraka	VAISALA	Vaisala Combined Pressure, Humidity and Temperature Transmitter PTU300	J2410006	Relativna vlaga: 0-100% Temperatura zraka: -40°C - 2660°C	Kapacitivni senzor

3.2 MERITVE KAKOVOSTI ZRAKA

Pregled preseženih vrednosti: SO₂ november 2023

	nad MVU	AV	nad MVD	podatkov
postaja	urne v.	3 urne v.	dnevne v.	%
Sv. Mohor	0	0	0	94

Pregled preseženih vrednosti: NO₂ november 2023

	nad MVU	AV	nad MVD	podatkov
postaja	urne v.	3 urne v.	dnevne v.	%
Sv. Mohor	0	0	-	95

Pregled preseženih vrednosti: O₃ november 2023

	nad OV	AV	nad VZL	podatkov
postaja	urne v.	urne v.	8 urne v.	%
Sv. Mohor	0	0	0	99

Pregled preseženih vrednosti: SO₂ do november 2023

		nad MVU	AV	nad MVD	podatkov
postaja	meritve od	urne v.	3 urne v.	dnevne v.	%
Sv. Mohor	01.01.2023	0	0	0	99

Pregled preseženih vrednosti: NO₂ do november 2023

		nad MVU	AV	nad MVD	podatkov
postaja	meritve od	urne v.	3 urne v.	dnevne v.	%
Sv. Mohor	01.01.2023	0	0	-	98

Pregled preseženih vrednosti: O₃ do november 2023

		nad OV	AV	nad VZL	podatkov
postaja	meritve od	urne v.	urne v.	8 urne v.	%
Sv. Mohor	01.01.2023	0	0	8	99

Pregled srednjih koncentracij: SO₂ (µg/m³) za november 2023 in pretekla leta

postaja	2019	2020	2021	2022	2023
Sv. Mohor	4	6	2	2	2

Pregled srednjih koncentracij: NO₂ (µg/m³) za november 2023 in pretekla leta

postaja	2019	2020	2021	2022	2023
Sv. Mohor	7	8	9	6	6

Pregled srednjih koncentracij: NO_x (µg/m³) za november 2023 in pretekla leta

postaja	2019	2020	2021	2022	2023
Sv. Mohor	9	9	10	8	8

Pregled srednjih koncentracij: O₃ (µg/m³) za november 2023 in pretekla leta

postaja	2019	2020	2021	2022	2023
Sv. Mohor	36	30	34	36	46

Pregled srednjih koncentracij SO₂ (µg/m³) za 01.10.2022 - 01.04.2023

postaja	*
Sv. Mohor	3

Pregled srednjih koncentracij NO_x (µg/m³) za 01.01.2022 - 31.12.2022

postaja	**
Sv. Mohor	6

3.2.1 Pregled koncentracij v zraku: SO₂ – Sv. Mohor

Lokacija: TE Brestanica
 Postaja: Sv. Mohor
 Obdobje meritev: 01.11.2023 do 01.12.2023

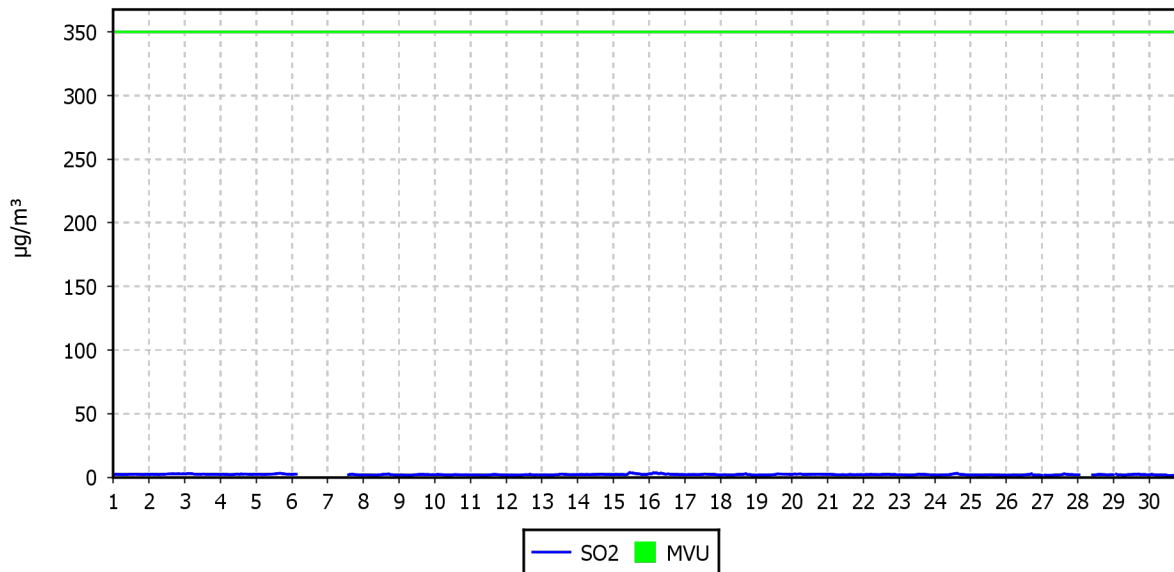
Razpoložljivih urnih podatkov:	676	94%
Maksimalna urna koncentracija:	4 µg/m ³	15.11.2023 12:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	3 µg/m ³	16.11.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	2 µg/m ³	30.11.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	2 µg/m ³	
Število primerov urne koncentracije		
- nad MVU 350 µg/m ³ :	0	
Število primerov dnevne koncentracije		
- nad MVD 125 µg/m ³ :	0	
Št. intervalov 3 zaporednih ur nad AV 500 µg/m ³ :	0	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	3 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevnih koncentracij:	2 µg/m ³	

Razredi porazdelitve	Čas. interval - URA		Čas. interval - DAN	
	št. primerov	delež - %	št. primerov	delež - %
0.0 do 1.0 µg/m ³	0	0	0	0
1.0 do 2.0 µg/m ³	252	37	9	33
2.0 do 3.0 µg/m ³	414	61	18	67
3.0 do 4.0 µg/m ³	10	1	0	0
4.0 do 5.0 µg/m ³	0	0	0	0
5.0 do 7.5 µg/m ³	0	0	0	0
7.5 do 10.0 µg/m ³	0	0	0	0
10.0 do 15.0 µg/m ³	0	0	0	0
15.0 do 20.0 µg/m ³	0	0	0	0
20.0 do 25.0 µg/m ³	0	0	0	0
25.0 do 30.0 µg/m ³	0	0	0	0
30.0 do 35.0 µg/m ³	0	0	0	0
35.0 do 40.0 µg/m ³	0	0	0	0
40.0 do 45.0 µg/m ³	0	0	0	0
45.0 do 50.0 µg/m ³	0	0	0	0
50.0 do 60.0 µg/m ³	0	0	0	0
60.0 do 70.0 µg/m ³	0	0	0	0
70.0 do 80.0 µg/m ³	0	0	0	0
80.0 do 90.0 µg/m ³	0	0	0	0
90.0 do 100.0 µg/m ³	0	0	0	0
100.0 do 9999.0 µg/m ³	0	0	0	0
Skupaj	676	100	27	100

URNE KONCENTRACIJE - SO₂

TE Brestanica (Sv. Mohor)

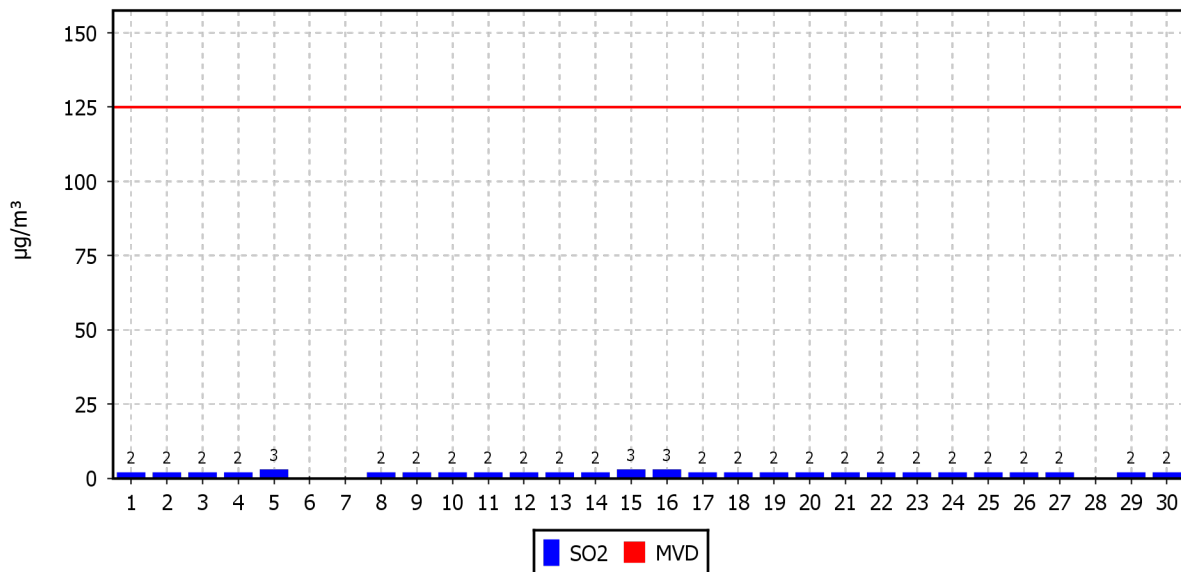
01.11.2023 do 01.12.2023

DNEVNE KONCENTRACIJE - SO₂

TE Brestanica (Sv. Mohor)

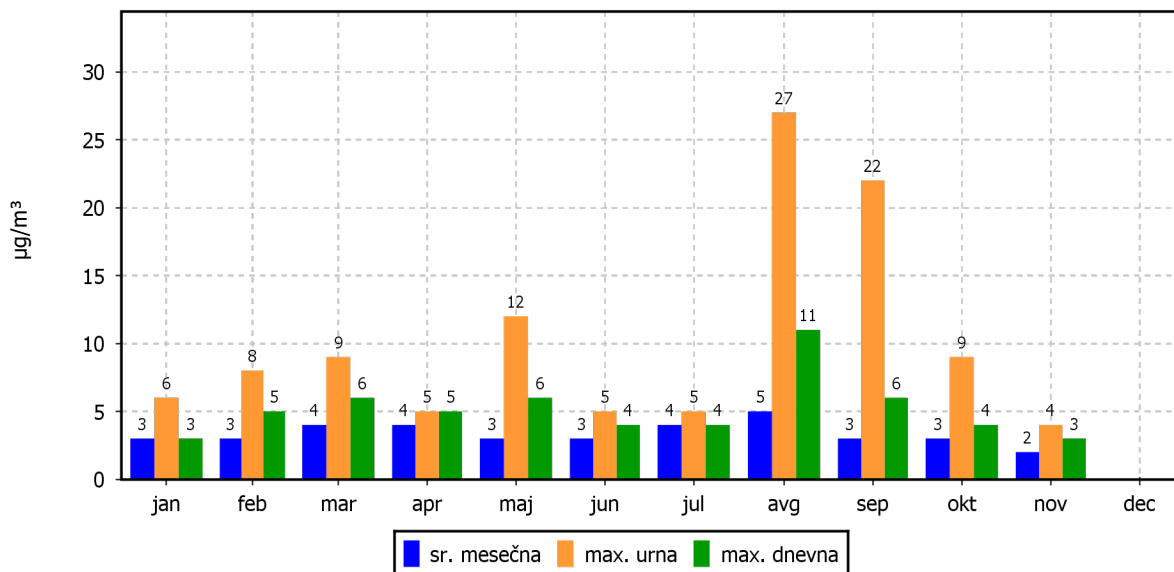
01.11.2023 do 01.12.2023

KONCENTRACIJE - SO₂

TE Brestanica (Sv. Mohor)

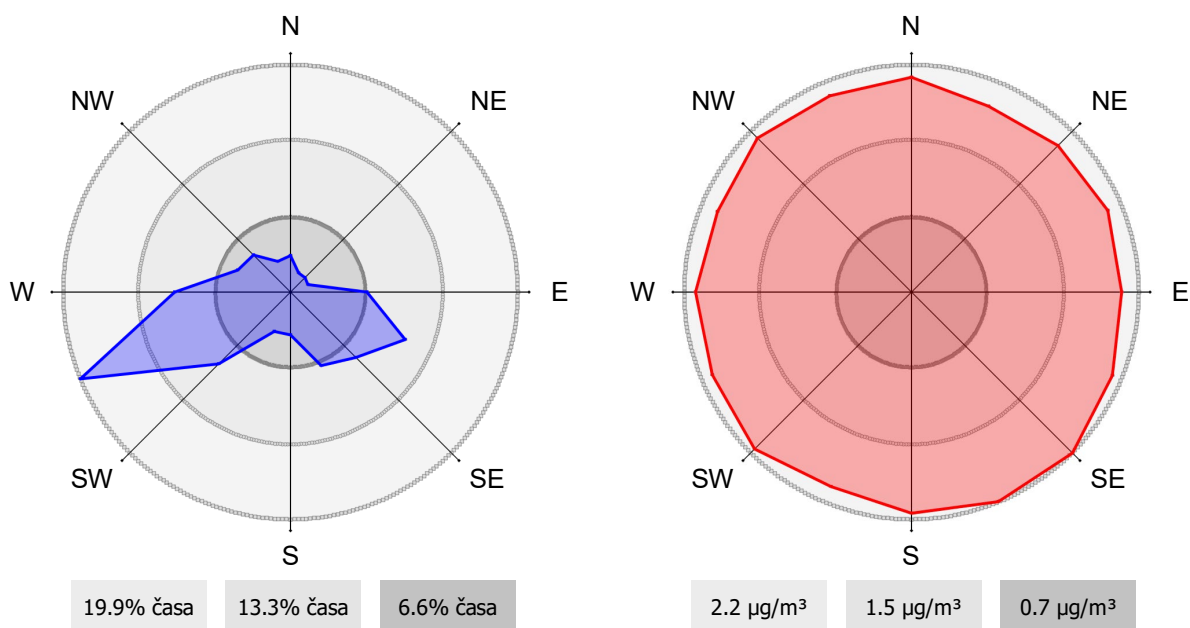
01.01.2023 do 01.01.2024

ROŽI VETROV IN ONESNAŽENJA

TE Brestanica (Sv. Mohor)

01.11.2023 do 01.12.2023

3.2.2 Pregled koncentracij v zraku: NO₂ – Sv. Mohor

Lokacija: TE Brestanica
 Postaja: Sv. Mohor
 Obdobje meritev: 01.11.2023 do 01.12.2023

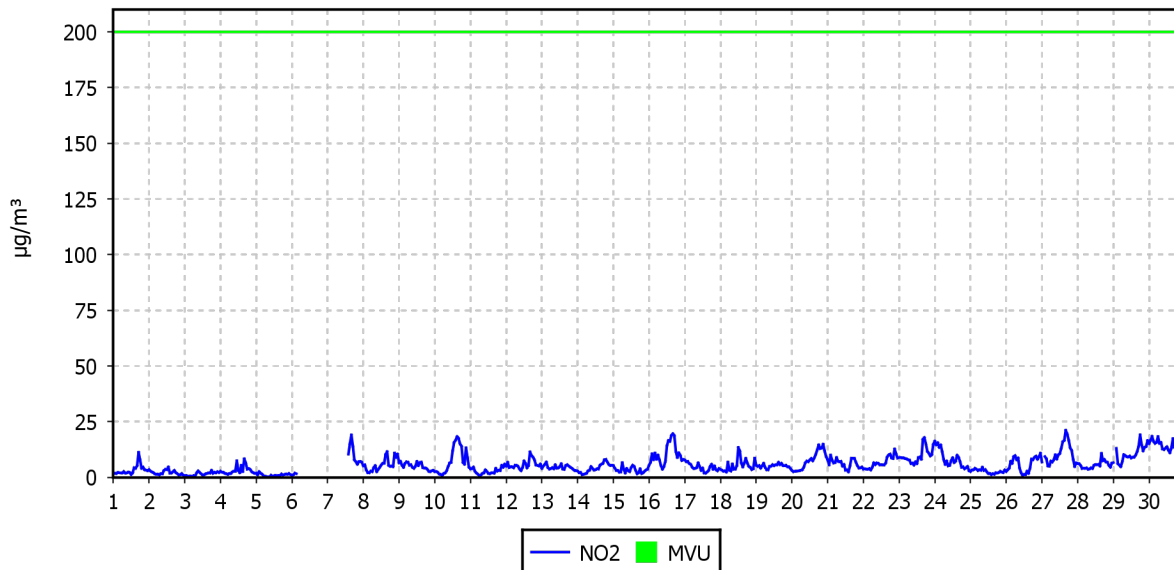
Razpoložljivih urnih podatkov:	684	95%
Maksimalna urna koncentracija:	21 µg/m ³	27.11.2023 17:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	15 µg/m ³	30.11.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	1 µg/m ³	05.11.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	6 µg/m ³	
Število primerov urne koncentracije		
- nad MVU 200 µg/m ³ :	0	
Št. intervalov 3 zaporednih ur nad AV 400 µg/m ³ :	0	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	17 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevnih koncentracij:	5 µg/m ³	

Razredi porazdelitve	Čas. interval - URA		Čas. interval - DAN	
	št. primerov	delež - %	št. primerov	delež - %
0.0 do 5.0 µg/m ³	353	52	11	39
5.0 do 10.0 µg/m ³	232	34	13	46
10.0 do 15.0 µg/m ³	64	9	4	14
15.0 do 20.0 µg/m ³	34	5	0	0
20.0 do 25.0 µg/m ³	1	0	0	0
25.0 do 30.0 µg/m ³	0	0	0	0
30.0 do 35.0 µg/m ³	0	0	0	0
35.0 do 40.0 µg/m ³	0	0	0	0
40.0 do 45.0 µg/m ³	0	0	0	0
45.0 do 50.0 µg/m ³	0	0	0	0
50.0 do 60.0 µg/m ³	0	0	0	0
60.0 do 80.0 µg/m ³	0	0	0	0
80.0 do 100.0 µg/m ³	0	0	0	0
100.0 do 120.0 µg/m ³	0	0	0	0
120.0 do 140.0 µg/m ³	0	0	0	0
140.0 do 160.0 µg/m ³	0	0	0	0
160.0 do 180.0 µg/m ³	0	0	0	0
180.0 do 200.0 µg/m ³	0	0	0	0
200.0 do 250.0 µg/m ³	0	0	0	0
250.0 do 300.0 µg/m ³	0	0	0	0
300.0 do 400.0 µg/m ³	0	0	0	0
400.0 do 9999.0 µg/m ³	0	0	0	0
Skupaj	684	100	28	100

URNE KONCENTRACIJE - NO₂

TE Brestanica (Sv. Mohor)

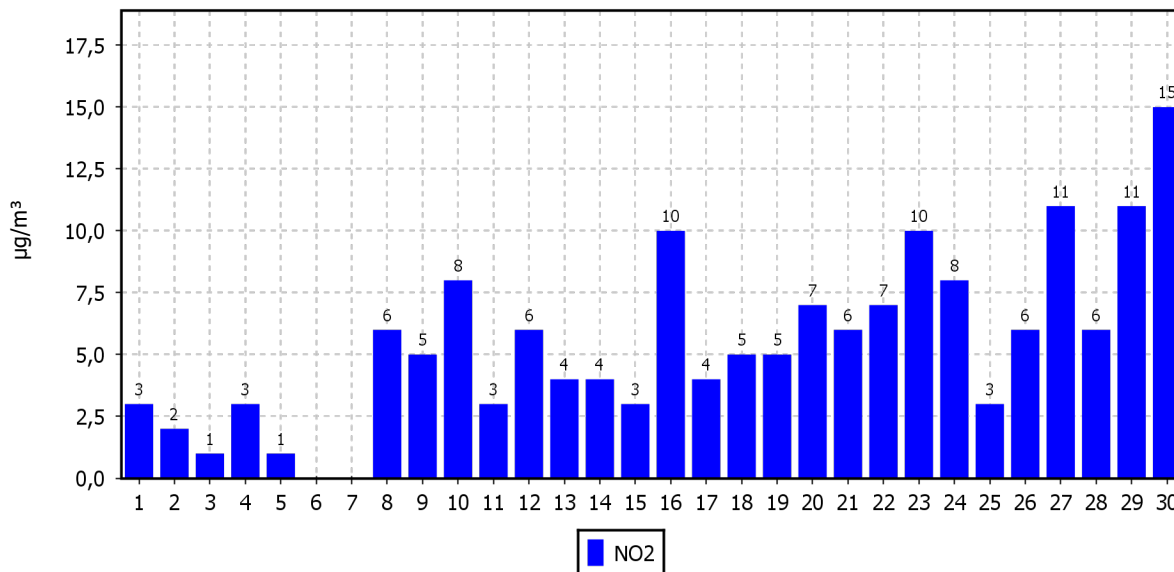
01.11.2023 do 01.12.2023

DNEVNE KONCENTRACIJE - NO₂

TE Brestanica (Sv. Mohor)

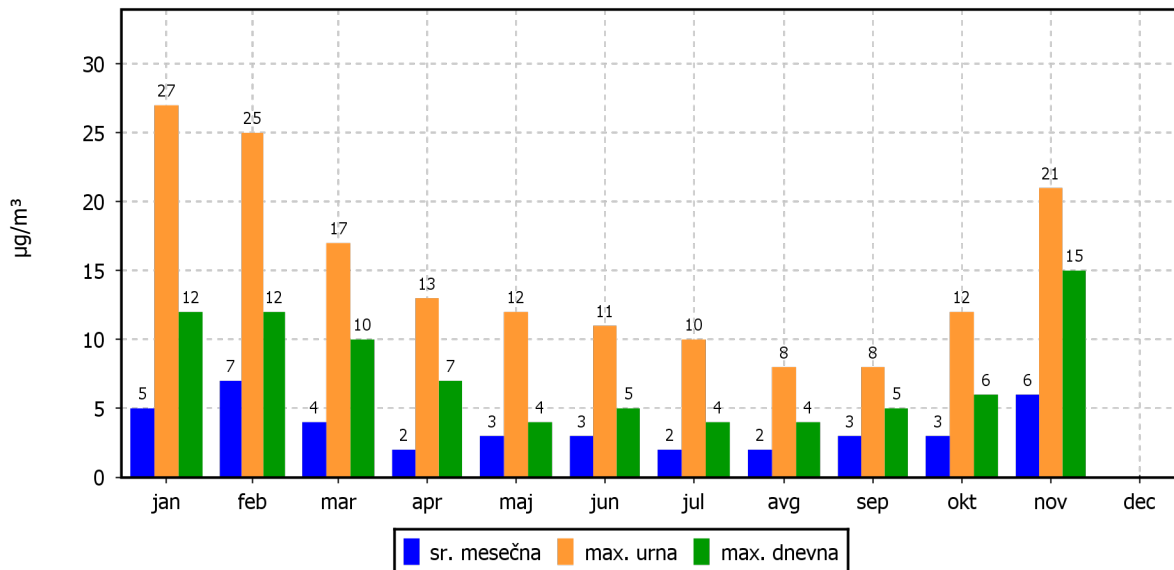
01.11.2023 do 01.12.2023

KONCENTRACIJE - NO₂

TE Brestanica (Sv. Mohor)

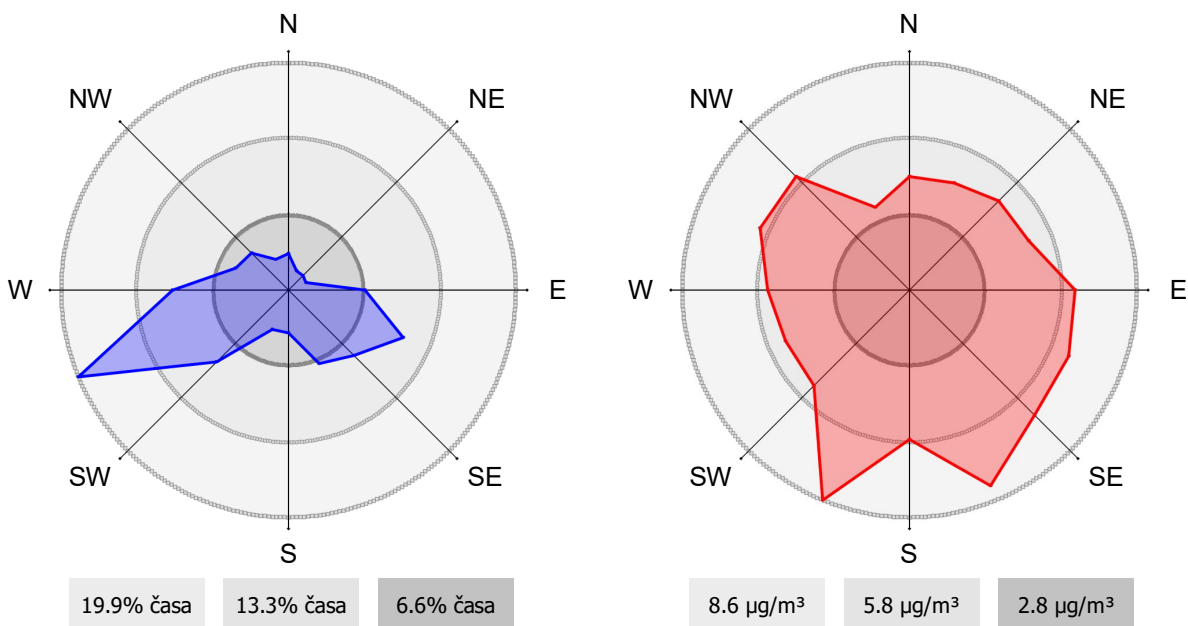
01.01.2023 do 01.01.2024

ROŽI VETROV IN ONESNAŽENJA

TE Brestanica (Sv. Mohor)

01.11.2023 do 01.12.2023

3.2.3 Pregled koncentracij v zraku: NO_x – Sv. Mohor

Lokacija: TE Brestanica
 Postaja: Sv. Mohor
 Obdobje meritev: 01.11.2023 do 01.12.2023

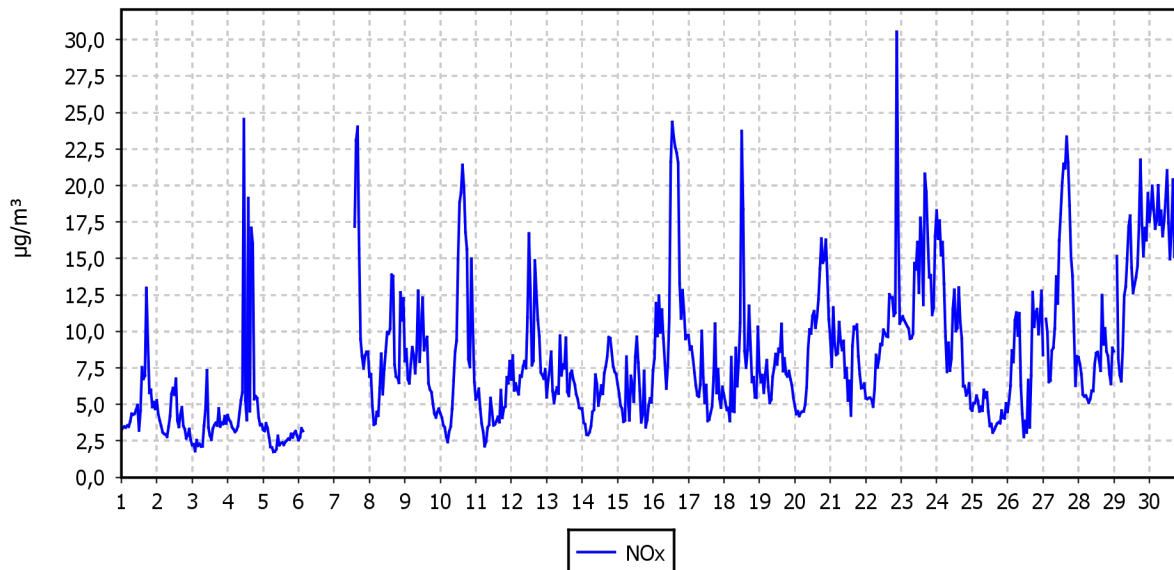
Razpoložljivih urnih podatkov:	684	95%
Maksimalna urna koncentracija:	31 µg/m ³	22.11.2023 22:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	18 µg/m ³	30.11.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	3 µg/m ³	05.11.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	8 µg/m ³	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	22 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevnih koncentracij:	8 µg/m ³	

Razredi porazdelitve	Čas. interval - URA		Čas. interval - DAN	
	št. primerov	delež - %	št. primerov	delež - %
0.0 do 5.0 µg/m ³	199	29	5	18
5.0 do 10.0 µg/m ³	303	44	17	61
10.0 do 15.0 µg/m ³	102	15	5	18
15.0 do 20.0 µg/m ³	58	8	1	4
20.0 do 25.0 µg/m ³	21	3	0	0
25.0 do 30.0 µg/m ³	0	0	0	0
30.0 do 35.0 µg/m ³	1	0	0	0
35.0 do 40.0 µg/m ³	0	0	0	0
40.0 do 45.0 µg/m ³	0	0	0	0
45.0 do 50.0 µg/m ³	0	0	0	0
50.0 do 60.0 µg/m ³	0	0	0	0
60.0 do 80.0 µg/m ³	0	0	0	0
80.0 do 100.0 µg/m ³	0	0	0	0
100.0 do 120.0 µg/m ³	0	0	0	0
120.0 do 140.0 µg/m ³	0	0	0	0
140.0 do 160.0 µg/m ³	0	0	0	0
160.0 do 180.0 µg/m ³	0	0	0	0
180.0 do 200.0 µg/m ³	0	0	0	0
200.0 do 250.0 µg/m ³	0	0	0	0
250.0 do 300.0 µg/m ³	0	0	0	0
300.0 do 400.0 µg/m ³	0	0	0	0
400.0 do 9999.0 µg/m ³	0	0	0	0
Skupaj	684	100	28	100

URNE KONCENTRACIJE - NO_x

TE Brestanica (Sv. Mohor)

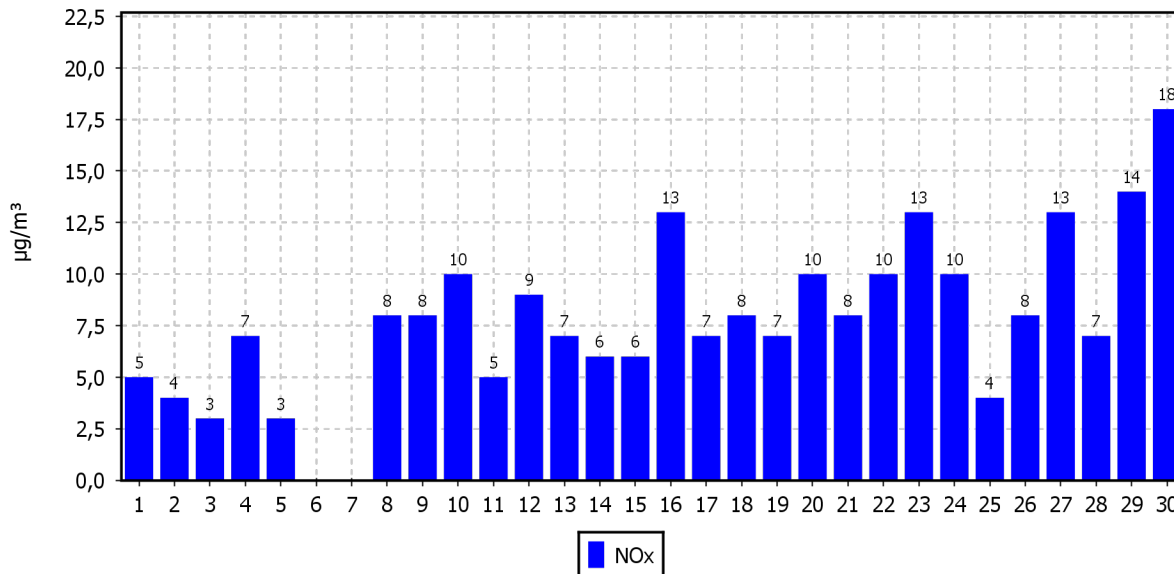
01.11.2023 do 01.12.2023

DNEVNE KONCENTRACIJE - NO_x

TE Brestanica (Sv. Mohor)

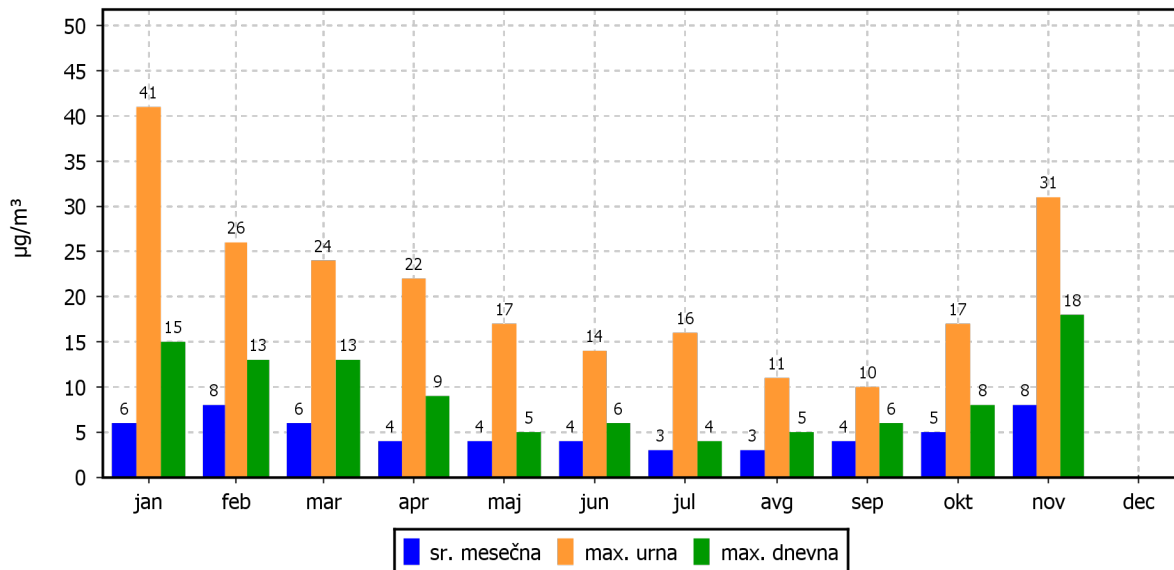
01.11.2023 do 01.12.2023

KONCENTRACIJE - NO_x

TE Brestanica (Sv. Mohor)

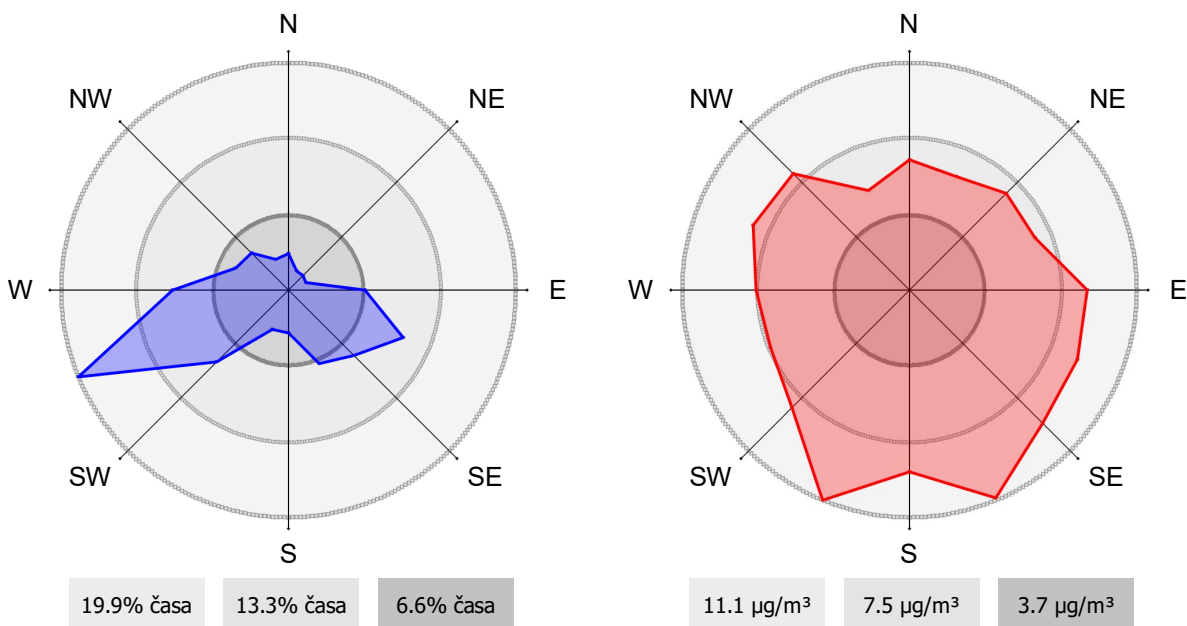
01.01.2023 do 01.01.2024

ROŽI VETROV IN ONESNAŽENJA

TE Brestanica (Sv. Mohor)

01.11.2023 do 01.12.2023

3.2.4 Pregled koncentracij v zraku: O₃ – Sv. Mohor

Lokacija: TE Brestanica
 Postaja: Sv. Mohor
 Obdobje meritev: 01.11.2023 do 01.12.2023

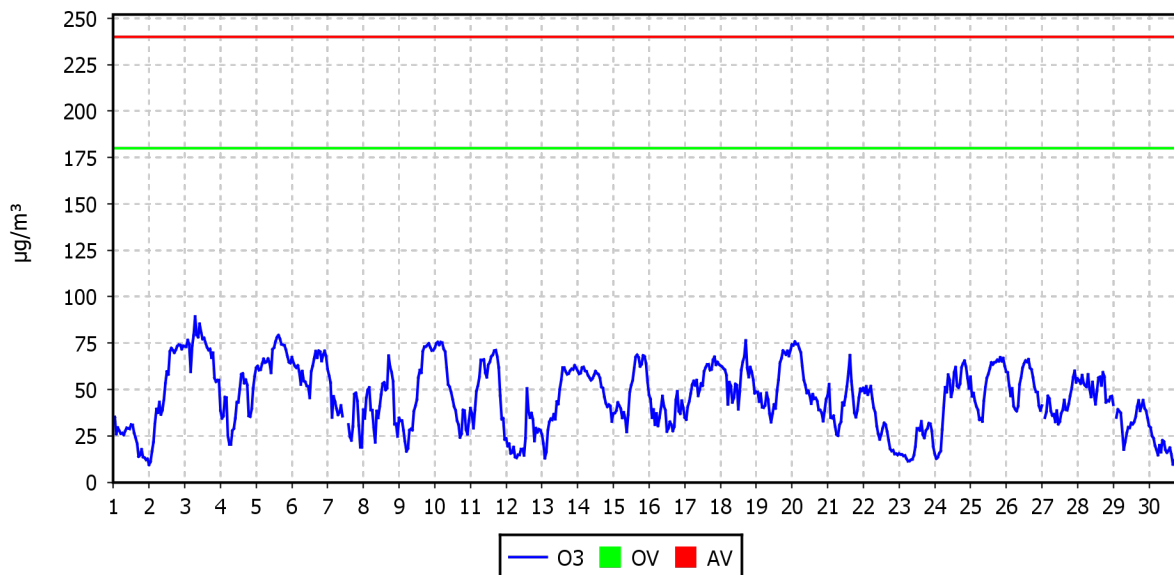
Razpoložljivih urnih podatkov:	715	99%
Maksimalna urna koncentracija:	89 µg/m ³	03.11.2023 08:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	72 µg/m ³	03.11.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	18 µg/m ³	30.11.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	46 µg/m ³	
Število primerov urne koncentracije		
- nad OV 180 µg/m ³ :	0	
- nad AV 240 µg/m ³ :	0	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	76 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevnih koncentracij:	48 µg/m ³	
AOT40:		obdobje
- mesečna vrednost	6 (µg/m ³).h	1.11. do 1.12.
- varstvo rastlin: maj-junij	14760 (µg/m ³).h	1.5. do 1.8.
- varstvo gozdov: april-september	26386 (µg/m ³).h	1.4. do 1.10.
Dnevna 8-urna vrednost:		
- število primerov nad 120 µg/m ³ :	0	

Razredi porazdelitve	Čas. interval - URA		Čas. interval - DAN	
	št. primerov	delež - %	št. primerov	delež - %
0.0 do 20.0 µg/m ³	69	10	1	3
20.0 do 40.0 µg/m ³	217	30	7	23
40.0 do 65.0 µg/m ³	320	45	20	67
65.0 do 80.0 µg/m ³	106	15	2	7
80.0 do 100.0 µg/m ³	3	0	0	0
100.0 do 120.0 µg/m ³	0	0	0	0
120.0 do 130.0 µg/m ³	0	0	0	0
130.0 do 150.0 µg/m ³	0	0	0	0
150.0 do 160.0 µg/m ³	0	0	0	0
160.0 do 180.0 µg/m ³	0	0	0	0
180.0 do 200.0 µg/m ³	0	0	0	0
200.0 do 220.0 µg/m ³	0	0	0	0
220.0 do 240.0 µg/m ³	0	0	0	0
240.0 do 260.0 µg/m ³	0	0	0	0
260.0 do 280.0 µg/m ³	0	0	0	0
280.0 do 300.0 µg/m ³	0	0	0	0
300.0 do 320.0 µg/m ³	0	0	0	0
320.0 do 340.0 µg/m ³	0	0	0	0
340.0 do 360.0 µg/m ³	0	0	0	0
360.0 do 9999.0 µg/m ³	0	0	0	0
Skupaj	715	100	30	100

URNE KONCENTRACIJE - O₃

TE Brestanica (Sv. Mohor)

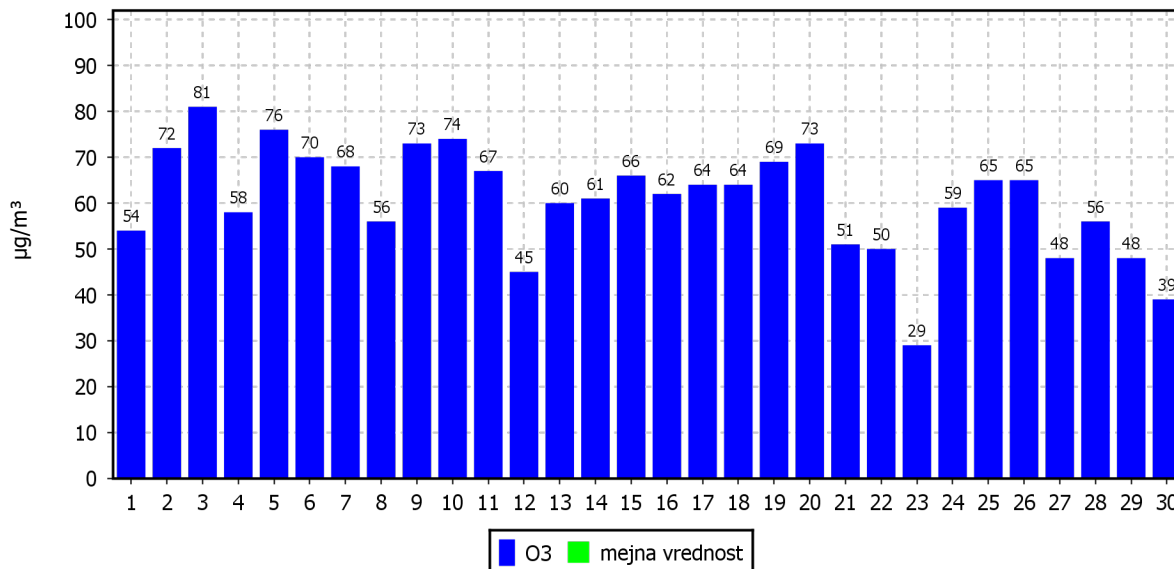
01.11.2023 do 01.12.2023

DNEVNE 8-URNE SREDNJE VREDNOSTI O₃

TE Brestanica (Sv. Mohor)

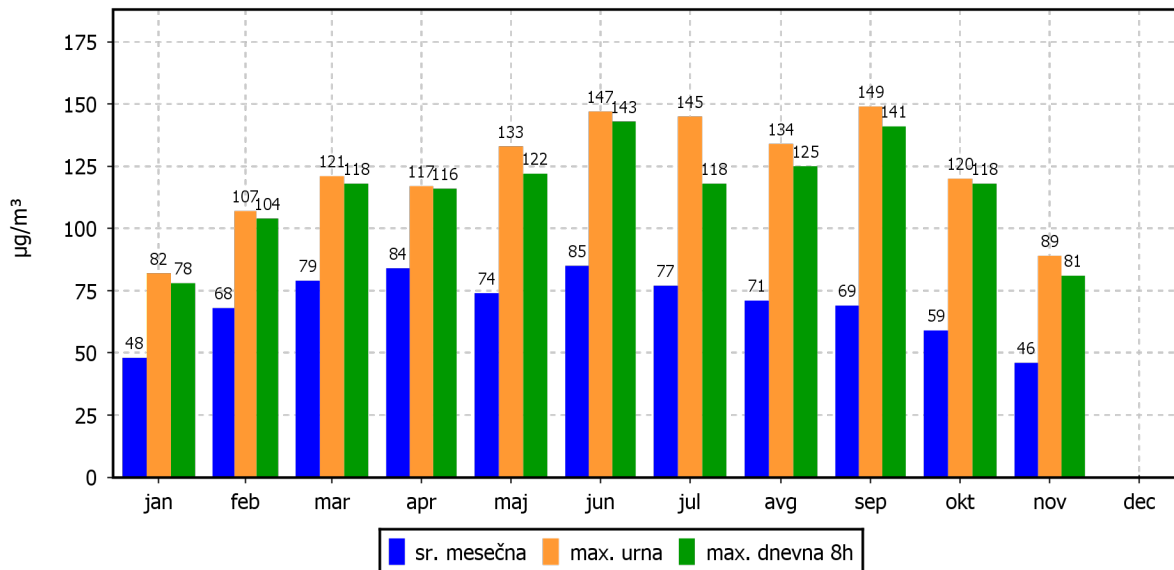
01.11.2023 do 01.12.2023

KONCENTRACIJE - O₃

TE Brestanica (Sv. Mohor)

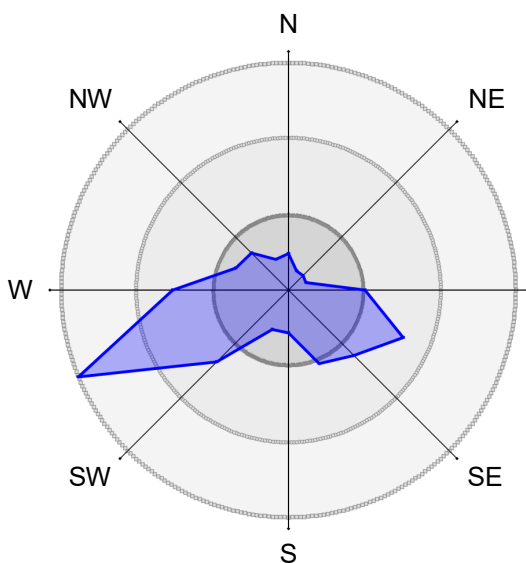
01.01.2023 do 01.01.2024

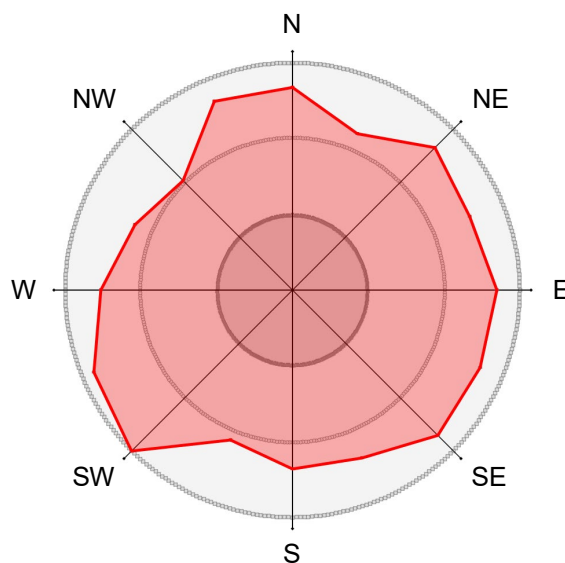
ROŽI VETROV IN ONESNAŽENJA

TE Brestanica (Sv. Mohor)

01.11.2023 do 01.12.2023

19.9% časa 13.3% časa 6.6% časa

52.5 µg/m³ 35.2 µg/m³ 17.3 µg/m³

3.3 METEOROLOŠKE MERITVE

3.3.1 Pregled temperature in relativne vlage v zraku – Sv. Mohor

Lokacija: TE Brestanica
 Postaja: Sv. Mohor
 Obdobje meritev: 01.11.2023 do 01.12.2023

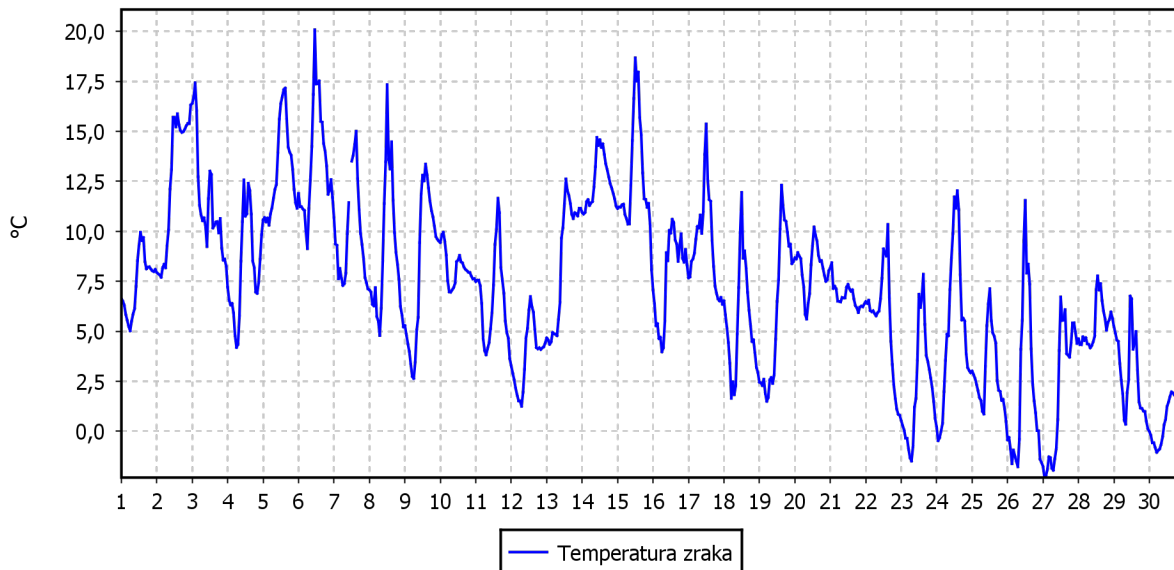
	TEMPERATURA		RELATIVNA VLAGA	
Razpoložljivih urnih podatkov	719	100%	719	100%
Maksimalna urna vrednost	20 °C	06.11.2023 11:00:00	100%	01.11.2023 00:00:00
Maksimalna dnevna vrednost	13 °C	06.11.2023	100%	01.11.2023
Minimalna urna vrednost	-2 °C	27.11.2023 01:00:00	24%	26.11.2023 12:00:00
Minimalna dnevna vrednost	1 °C	30.11.2023	57%	18.11.2023
Srednja vrednost v obdobju	7 °C		83%	

TEMPERATURA	Čas. interval - URA		Čas. interval - DAN	
	št. primerov	delež - %	št. primerov	delež - %
-50.0 do 0.0 °C	39	5	0	0
0.0 do 3.0 °C	92	13	6	20
3.0 do 6.0 °C	148	21	5	17
6.0 do 9.0 °C	193	27	11	37
9.0 do 12.0 °C	150	21	3	10
12.0 do 15.0 °C	61	8	5	17
15.0 do 18.0 °C	34	5	0	0
18.0 do 21.0 °C	2	0	0	0
21.0 do 24.0 °C	0	0	0	0
24.0 do 27.0 °C	0	0	0	0
27.0 do 30.0 °C	0	0	0	0
30.0 do 50.0 °C	0	0	0	0
Skupaj	719	100	30	100
REL. VLAŽNOST	Čas. interval - URA		Čas. interval - DAN	
	št. primerov	delež - %	št. primerov	delež - %
0.0 do 20.0 %	0	0	0	0
20.0 do 30.0 %	2	0	0	0
30.0 do 40.0 %	5	1	0	0
40.0 do 50.0 %	43	6	0	0
50.0 do 60.0 %	48	7	2	7
60.0 do 70.0 %	108	15	3	10
70.0 do 80.0 %	110	15	7	23
80.0 do 90.0 %	50	7	7	23
90.0 do 100.0 %	353	49	11	37
Skupaj	719	100	30	100

URNE VREDNOSTI - Temperatura zraka

TE Brestanica (Sv. Mohor)

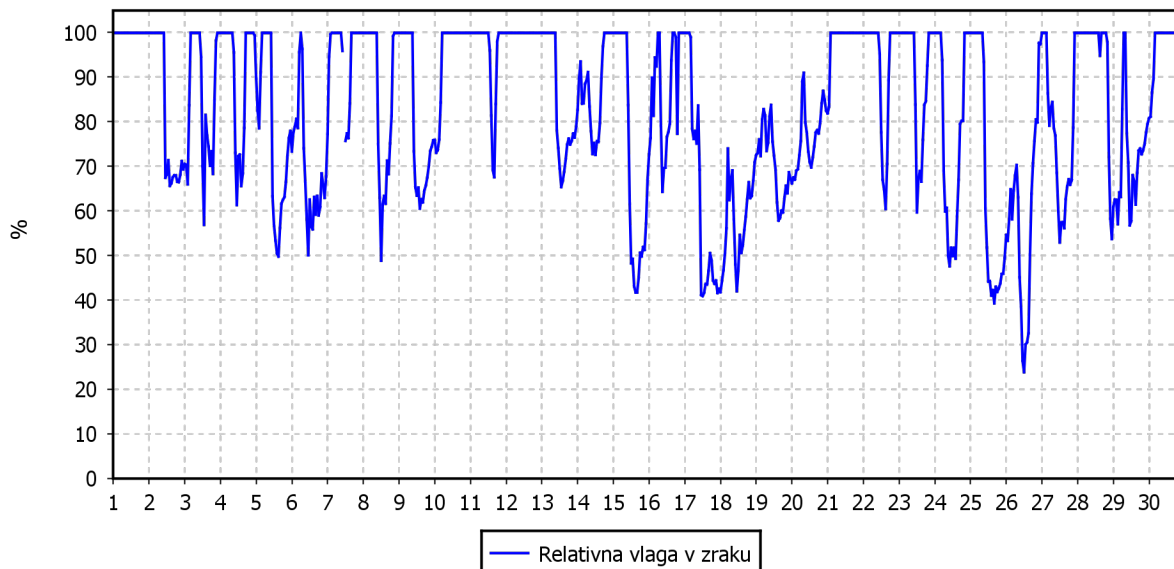
01.11.2023 do 01.12.2023

URNE VREDNOSTI - Relativna vlaga v zraku

TE Brestanica (Sv. Mohor)

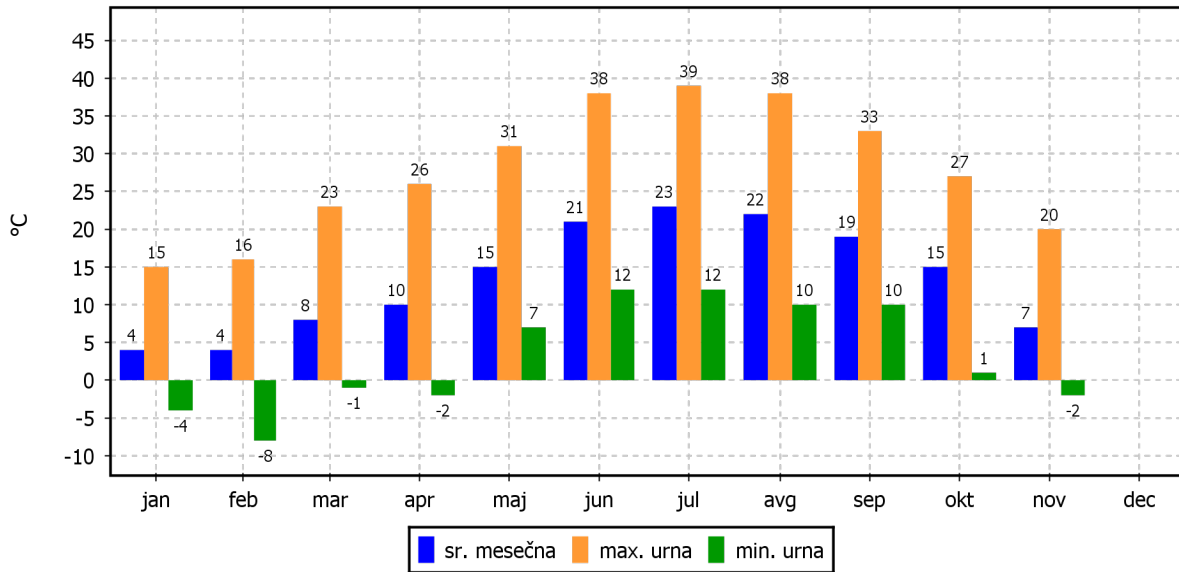
01.11.2023 do 01.12.2023

TEMPERATURA ZRAKA

TE Brestanica (Sv. Mohor)

01.01.2023 do 01.01.2024

3.3.3 Pregled hitrosti in smeri vetra – Sv. Mohor

Lokacija: TE Brestanica
 Postaja: Sv. Mohor
 Obdobje meritev: 01.11.2023 do 01.12.2023

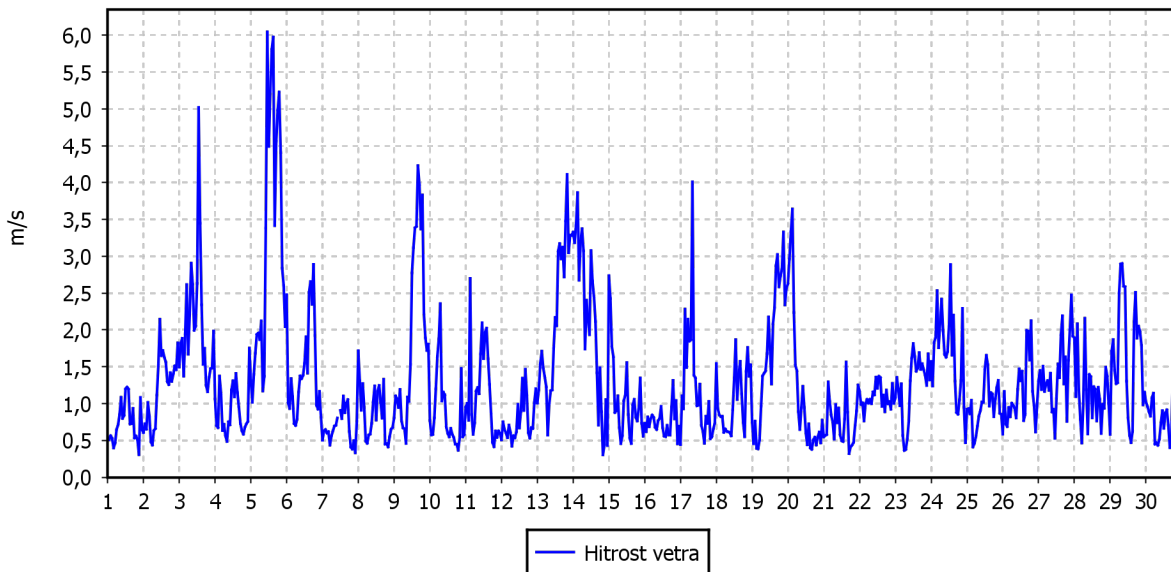
Razpoložljivih urnih podatkov:	719	100%
Maksimalna urna hitrost:	6 m/s	05.11.2023 11:00:00
Minimalna urna hitrost:	0 m/s	14.11.2023 20:00:00
Srednja hitrost v obdobju:	1 m/s	
Brezvetrje (0,0-0,1 m/s):	0	

Od (m/s)	0.1	0.2	0.5	0.7	1.0	1.5	2.0	3.0	5.0	7.0	10.0	vsota	delež
Do vklj. (m/s)	0.2	0.5	0.7	1.0	1.5	2.0	3.0	5.0	7.0	10.0	∞		
	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	‰
N	0	8	4	6	5	0	0	0	0	0	0	23	32
NNE	0	7	5	1	0	0	0	0	0	0	0	13	18
NE	0	4	6	2	1	0	0	0	0	0	0	13	18
ENE	0	3	4	5	0	0	0	0	0	0	0	12	17
E	0	3	5	15	14	7	4	0	0	0	0	48	67
ESE	0	2	8	17	34	9	8	0	0	0	0	78	108
SE	0	0	8	19	21	9	1	0	0	0	0	58	81
SSE	0	2	5	10	21	9	3	0	0	0	0	50	70
S	0	0	1	8	13	3	2	0	0	0	0	27	38
SSW	0	2	7	8	7	2	1	0	0	0	0	27	38
SW	0	2	3	8	19	11	16	4	1	0	0	64	89
WSW	0	1	12	17	38	22	19	29	5	0	0	143	199
W	0	4	15	19	7	10	16	2	0	0	0	73	102
WNW	0	7	16	9	3	1	0	0	0	0	0	36	50
NW	0	8	17	6	2	0	0	0	0	0	0	33	46
NNW	0	3	7	2	7	2	0	0	0	0	0	21	29
SKUPAJ	0	56	123	152	192	85	70	35	6	0	0	719	1000

URNE VREDNOSTI - Hitrost vetra

TE Brestanica (Sv. Mohor)

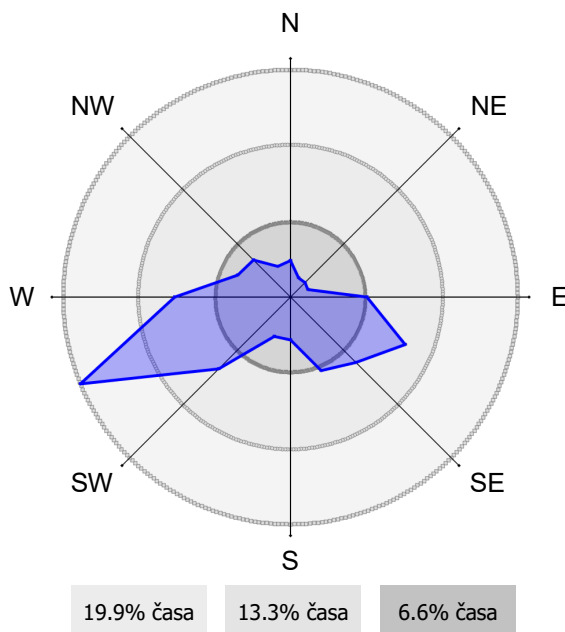
01.11.2023 do 01.12.2023

ROŽA VETROV

TE Brestanica (Sv. Mohor)

01.11.2023 do 01.12.2023

4. ZAKLJUČEK

Meritve onesnaženosti zraka in meteoroloških parametrov so bile opravljene z merilnim sistemom monitoringa kakovosti zunanjega zraka TE Brestanica d.o.o. na lokaciji Sv. Mohor, ki je v upravljanju strokovnega osebja Elektroinštituta Milan Vidmar. Prav tako so bili iz strani osebja Elektroinštituta Milan Vidmar predpisani postopki za izvajanje meritev ter kontrole in zagotavljanja kakovosti podatkov po standardiziranih postopkih. Izdelal je tudi obdelavo rezultatov meritev in potrdil njihovo veljavnost.

V poročilu so za mesec november 2023 podani rezultati urnih in dnevni vrednosti za parametre SO₂, NO₂/NO_x in O₃ ter statistična analiza v skladu s predpisano zakonodajo. Podani so tudi rezultati meritev meteoroloških parametrov. V tem mesecu je bilo izmerjenih 94 % pravih rezultatov urnih koncentracij meritev SO₂, 95 % meritev NO₂/NO_x in 99 % meritev O₃. TE Brestanica leži v smeri NNE.

SO₂

Urna mejna vrednost (350 µg/m³) in dnevna mejna vrednost **SO₂** (125 µg/m³) nista bili preseženi. Maksimalna urna koncentracija SO₂ je znašala 4 µg/m³ (dne 15.11.2022 ob 12:00). Maksimalna dnevna koncentracija je znašala 3 µg/m³ (16.11.2023), medtem ko je bila srednja mesečna koncentracija 2 µg/m³. Do onesnaženja je na tej lokaciji prišlo iz vseh smeri enakomerno.

NO₂

Urna mejna vrednost (200 µg/m³) in alarmna mejna vrednost (koncentracije 3-eh zaporednih ur nad 400 µg/m³) NO₂ nista bili preseženi. Maksimalna urna koncentracija **NO₂** je znašala 21 µg/m³ (dne 27.11.2022 ob 17:00), maksimalna dnevna koncentracija je znašala 15 µg/m³ (16.11.2023). Srednja mesečna koncentracija je bila izmerjena 6 µg/m³. Do onesnaženja je prišlo predvsem iz južne smeri (SSW in SSE).

O₃

Alarmna (240 µg/m³) vrednost ni bila presežena. Opozorilna vrednost (180 µg/m³) in ciljna vrednost (dnevna 8-urna vrednost nad 120 µg/m³) za varovanje zdravja ljudi v merjenem obdobju nista bili preseženi. Maksimalna urna koncentracija **O₃** je znašala 89 µg/m³ (dne 03.11.2023 ob 08:00), maksimalna dnevna koncentracija pa 72 µg/m³ (03.11.2023). Srednja mesečna koncentracija je znašala 46 µg/m³. Do onesnaženja je na tej lokaciji prišlo predvsem iz jugo-zahodne in vzhodne smeri.

Meteorološke spremenljivke

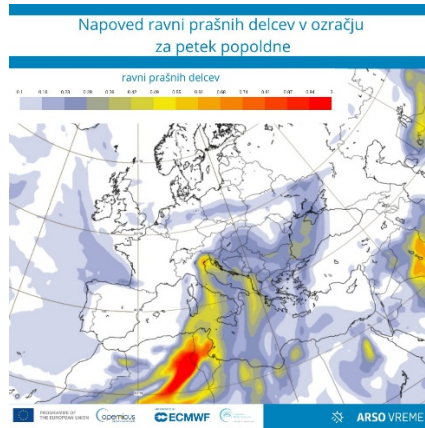
Dnevne temperature so se gibale med 1 °C (30.11.2022) in 13 °C (01.11.2022), srednja vrednost temperature je znašala 7 °C. Veter je pihal s srednjo hitrostjo 1 m/s, smer WSW-ESE.

Meteorologija v Sloveniji

Začetek meseca novembra je zaznamovalo pestro vremensko dogajanje. Hladna fronta iznad Britanskega območja in Francije je prešla tudi Slovenijo in k nam prinesla močnejše padavine in močan veter. Agencija RS za okolje (ARSO) je takoj na začetku meseca izdala oranžno opozorilo za možnost močnejših nalivov, sunkov vetra in poplavljanja rek ter vodotokov. Meja sneženja se je ponekod spustila tudi na 900 m nadmorske višine. Najhladnejša jutra te zime so se pojavila 12. novembra: Jezersko: -6,3 °C, Nova vas na Blokah: -5,4 °C, Rateče: -4,6 °C, Letališče Edvarda Rusjana Maribor: -2,6 °C. Sledilo je obdobje stabilnejšega vremena. Veter se je v drugi polovici meseca ponovno okrepil in dne 22. novembra so bili izmerjeni sunki vetra tudi nad 100 km/h (Slavnik 133 km/h, Škocjan 107 km/h, Podnanos 97 km/h, Ilirska Bistrica 88 km/h, Postojna 78 km/h). Morje na slovenski obali je poplavljal. Konec meseca so padavine ponovno zajele celotno državo.

Poročilo o izrednih dogodkih med 2. in 5. novembrom:

https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/weather_events/obilne-padavine-veter_2-5nov2023.pdf

Slika 1: Povišane vrednosti PM₁₀ v državi.

Vir: Agencija RS za okolje

Termoelektrarna Brestanica d.o.o.

**MESEČNA ANALIZA REZULTATOV OBRATOVALNEGA MONITORINGA
PADAVIN,
NOVEMBER 2023**

Oznaka dokumenta: 223260-B-14-11

Ljubljana, december 2023

Termoelektrarna Brestanica d.o.o.

**MESEČNA ANALIZA REZULTATOV OBRATOVALNEGA MONITORINGA
PADAVIN,
NOVEMBER 2023**

Oznaka dokumenta: 223260-B-14-11

Ljubljana, december 2023

Direktor:

dr. Boris ŽITNIK, univ. dipl. inž. el.

ELEKTROINŠTITUT MILAN VIDMAR
Inštitut za elektrogospodarstvo in elektroindustrijo
Hajdrihova 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

T +386 1 474 3601 I E info@eimv.si

W www.eimv.si

Oddelek za okolje

© Elektroinštitut Milan Vidmar, 2023

Vse pravice pridržane. Nobenega dela dokumenta se brez poprejšnjega pisnega dovoljenja avtorja ne sme ponatisniti, razmnoževati, shranjevati v sistemu za shranjevanje podatkov ali prenašati v kakršnikoli obliki ali s kakršnimikoli sredstvi. Objavljanje rezultatov dovoljeno le z navedbo vira. Vsebina predstavlja informacije, ki se jih brez odobritve izvajalca ne sme uporabljati za nobene druge namene, razen za upravne postopke po Zakonu o varstvu okolja, Zakonu o ohranjanju narave, Zakonu o prostorskem načrtovanju oziroma Zakonu o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor.

Naročnik: TERMOELEKTRARNA BRESTANICA d.o.o.
Cesta prvih borcev 18, 8280 BRESTANICA

Projekt: Izvajanje obratovalnega monitoringa emisij snovi v zrak in kakovosti zunanega zraka v letih 2023, 2024, 2025 in 2026

Naročilo: TEB/SP/13/2023

Odgovorna oseba: Marjan JELENKO, univ. dipl. inž. el.

Izvajalec: ELEKTROINŠTITUT MILAN VIDMAR
Hajdrihova 2, 1000 LJUBLJANA

Delovni nalog: 223260

Projekt: 223260-B: Obratovalni monitoring kakovosti zunanega zraka

Vodje projekta: Urška KUGOVNIK, univ. dipl. okol.
Tomaž ZAKŠEK, dipl. inž. kem. teh.
mag. Maša DJURICA, univ. dipl. geogr.
Nina MIKLAVČIČ, dipl. inž. fiz.

Aktivnost: 223260-B-14

Naloga: 223260-B-14-11

Naslov: Mesečna analiza rezultatov obratovalnega monitoringa padavin, november 2023

Oznaka dokumenta: 223260-B-14-11

Datum izdelave: 7. december 2023

Število izvodov: 2 x tiskana verzija, 1 x arhiv izdelovalca, elektronska verzija (<https://www.qtd-eimv.si/>)

Avtorji: Leonida MEHLE MATKO, dipl. inž. kem. teh.
Tomaž ZAKŠEK, dipl. inž. kem. teh.
Maja IVANOVSKI, mag. kem. inž.
Branka HOFER, gim. mat.
Damjan KOVAČIČ, dipl. san. inž.
mag. Rudi VONČINA, univ. dipl. inž. el.

Vodja oddelka:

mag. Rudi VONČINA, univ. dipl. inž. el.

Poročilo je bilo ustvarjeno z:

- Microsoft Office Word 2007, Microsoft Corporation,
- Microsoft Office Excel 2007, Microsoft Corporation,
- Okoljski informacijski sistem, OOK Reporter, verzija: v3.0 b20201013b, Elektroinštitut Milan Vidmar.

KAZALO VSEBINE

1.	UVOD.....	1
2.	ZAKONSKE OSNOVE.....	3
3.	MERILNA MREŽA IN LOKACIJE MERILNIH MEST.....	5
4.	NABOR MERITEV, SKLADNOST MERILNE TEHNIKE IN KAKOVOST MERITEV.....	7
5.	REZULTATI MERITEV.....	9
5.1	KAKOVOST PADAVIN IN KOLIČINA USEDLIN.....	11
5.1.1	Kakovost padavin in količina usedlin – Meteorološki stolp.....	11
5.1.2	Kakovost padavin in količina usedlin – Sv. Mohor.....	17
5.1.3	Kakovost padavin in količina usedlin – Pri rezervoarjih.....	23
5.1.4	Kakovost padavin in količina usedlin – Kočevje.....	29
5.2	TEŽKE KOVINE V USEDLINAH.....	35
5.2.1	Težke kovine v usedlinah – Pri rezervoarjih.....	35
5.3	RAZŠIRJENA ANALIZA TEŽKIH KOVIN V USEDLINAH.....	37
5.3.1	Razširjena analiza težkih kovin v usedlinah.....	37
5.4	PAH IN Hg V USEDLINAH.....	38
5.4.1	PAH in Hg v usedlinah – Sv. Mohor.....	38
6.	SKLEP.....	39

1. UVOD

S sprejetjem Zakona o varstvu okolja (ZVO-1, Ur.l. RS, št. 41/2004 s spremembami) v letu 2004 je bil vzpostavljen pravni red za spodbujanje in usmerjanje družbenega razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti. Med cilji tega zakona sta tudi preprečitev in zmanjšanje obremenjevanja okolja in ohranjanje ter izboljševanje kakovosti okolja. Za doseganje ciljev oziroma nadzor nad doseganjem slednjih zakon predpisuje monitoring stanja okolja, kar obsega tudi monitoring kakovosti zunanjega zraka in z njim monitoring kakovosti padavin.

Eno od pomembnih meril stopnje onesnaženosti zunanjega zraka je sestava padavin oziroma usedlin. Snovi se na površje usedajo kot:

- mokre ali
- suhe usedline.

Mokre usedline nastajajo v procesu čiščenja plinov in delcev iz ozračja s tekočo (npr. kapljice vode) ali trdno (npr. kristali ledu) fazo. Suhe usedline pa se v obliki delcev ali plinov usedajo na površje v času, ko ni padavin. Kemijska sestava usedlin je tako merilo za stopnjo onesnaženosti zraka. Sestavine padavin so v večji meri produkti oksidacije najpogostejših onesnaževal, kot so SO₂, NO_x, CO in ogljikovodiki. Z njihovim usedanjem prihaja do zakisljevanja in evtrofikacije okolja.

2. ZAKONSKE OSNOVE

S ciljem zmanjšati zakisljevanje kot tudi eutrofikacijo, je bila leta 1979 sprejeta **Konvencija o onesnaževanju zraka na velike razdalje preko meja**. Na njeni osnovi so države dolžne izvajati **EMEP program**, ki vključuje tudi spremljanje kakovosti padavin. V okviru mreže EMEP naj bi se v vzorcih padavin določalo sledeče komponente: pH, SO_4^{2-} , NO_3^- , Cl^- , NH_4^+ , K^+ , Na^+ , Ca^{2+} , Mg^{2+} , elektroprevodnost in pa nekatere kovine.

Po mednarodnem dogovoru je bila postavljena tudi mejna pH vrednost za kisle padavine, ki znaša 5,6 pH.

S stališča škodljivosti za zdravje in naravo se vedno večkrat omenjajo onesnaževala, kot so težke kovine in nekateri policiklični aromatski ogljikovodiki. Ti naj bi predstavljali tveganje za zdravje ljudi tako s koncentracijami v zraku kot tudi z usedanjem in to v že zelo majhnih koncentracijah, zato je bila v EU sprejeta četrta hčerinska direktiva na področju kakovosti zunanjega zraka:

- **Direktiva 2004/107/ES o arzenu, kadmiju, živem srebru, niklju in policikličnih aromatskih ogljikovodikih v zunanjem zraku.**

Določbe direktive so vnesene v slovenski pravni red z **Uredbo o arzenu, kadmiju, živem srebru, niklju in policikličnih ogljikovodikih (Ur.l. RS, št. 56/2006 in 44/2022-ZVO-2)**.

V letu 2008 je bila sprejeta direktiva o kakovosti zunanjega zraka in čistejšemu zraku:

- **Direktiva 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo.**

V slovenski pravni red je bila vnesena z **Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Ur.l. RS, št. 09/2011, 08/2015, 66/2018 in 44/2022-ZVO-2)**.

Omenjena pravna akta sicer ne predpisujeta mejnih vrednosti, vendar pa vključujeta zahteve po spremljanju kakovosti in količine usedlin.

Pri monitoringu padavin je potrebno upoštevati tudi zahteve Pravilnika o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka (Ur.l. RS, št. 55/2011, 06/2015, 05/2017 in 44/2022-ZVO-2).

3. MERILNA MREŽA IN LOKACIJE MERILNIH MEST

Na območju monitoringa kakovosti zunanlega zraka TE Brestanica izvaja Elektroinštitut Milan Vidmar, Hajdrihova 2, Ljubljana, vzorčenje padavin na treh lokacijah v okolici TE Brestanica: Meteorološki stolp, Sv. Mohor in Pri rezervoarjih, ter na referenčni lokaciji Kočevje.

4. NABOR MERITEV, SKLADNOST MERILNE TEHNIKE IN KAKOVOST MERITEV

Monitoring kakovosti padavin je sestavljen iz vzorčenja padavin na terenu in analiz vzorcev v laboratoriju.

V mesečnih vzorcih padavin se določa:

- volumen,
- prevodnost,
- koncentracije nitratov,
- koncentracije sulfatov
- koncentracije kloridov,
- koncentracije amoniaka,
- kovine Ca, Mg, Na, K in
- usedline ter
- težke kovine.

Padavine oziroma usedline vzorčimo z Bergerhoffovim zbiralnikom padavin.

Ker slovenska zakonodaja ne predpisuje posebnih zahtev glede meritev kakovosti padavin, se slednje izvaja v skladu z zahtevami programov EMEP (European Monitoring and Evaluation Programme) in GAW (Global Atmosphere Watch). Za določanje vsebnosti kovin se za vzorčenje in analizo uporablja standard prEN 15841.

Nabor parametrov, analizne metode in sistem zagotavljanja kakovosti podatkov za vzorčenje in analizo vzorcev padavin, ki je vpeljan v laboratoriju, sledi splošnim zahtevam programov EMEP (European Monitoring and Evaluation Programme) in GAW (Global Atmosphere Watch) in pa zahtevam, ki jih postavlja naša zakonodaja. Monitoring upošteva tudi zakonske zahteve glede reprezentativnosti mernih mest in zagotavljanja reprezentativnosti lokacije mernega mesta na območju na katerega vpliva vir onesnaževanja..

Vzorčenje in analize vzorcev padavin in usedlin so izvedene v kemijskem laboratoriju Elektroinštituta Milan Vidmar, z izjemo analiz težkih kovin, ki se izvajajo v ERICo.

Pri obdelavi podatkov so uporabljene tudi določbe Odločbe sveta z dne 27. januarja 1997 o vzpostavitvi vzajemne izmenjave informacij in podatkov iz merilnih mrež in posameznih postaj za merjenje onesnaženosti zunanjega zraka v državah članicah.

5. REZULTATI MERITEV

V tabelah, grafih in prilogah v nadaljevanju so prikazani rezultati meritev kakovosti padavin in količine usedlin za mesec oktober 2023. Poleg teh rezultatov so prikazani tudi rezultati meritev za pretekle mesece, in sicer za obdobje enega leta. Za pH vrednosti in kovine, katerih meritve so zahtevane z zakonodajo, je prikazan petletni niz rezultatov meritev.

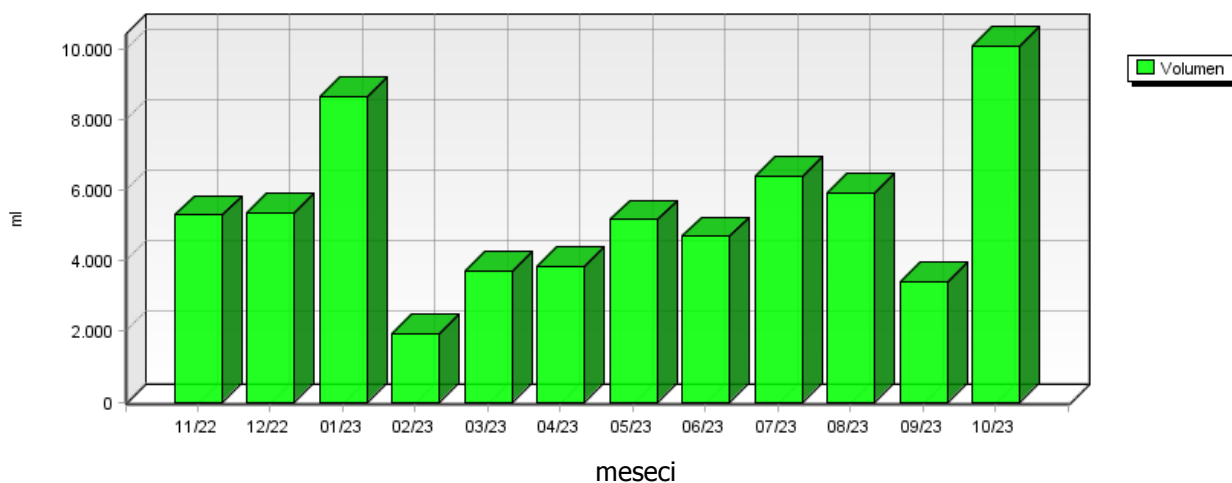
5.1 KAKOVOST PADAVIN IN KOLIČINA USEDLIN

5.1.1 Kakovost padavin in količina usedlin – Meteorološki stolp

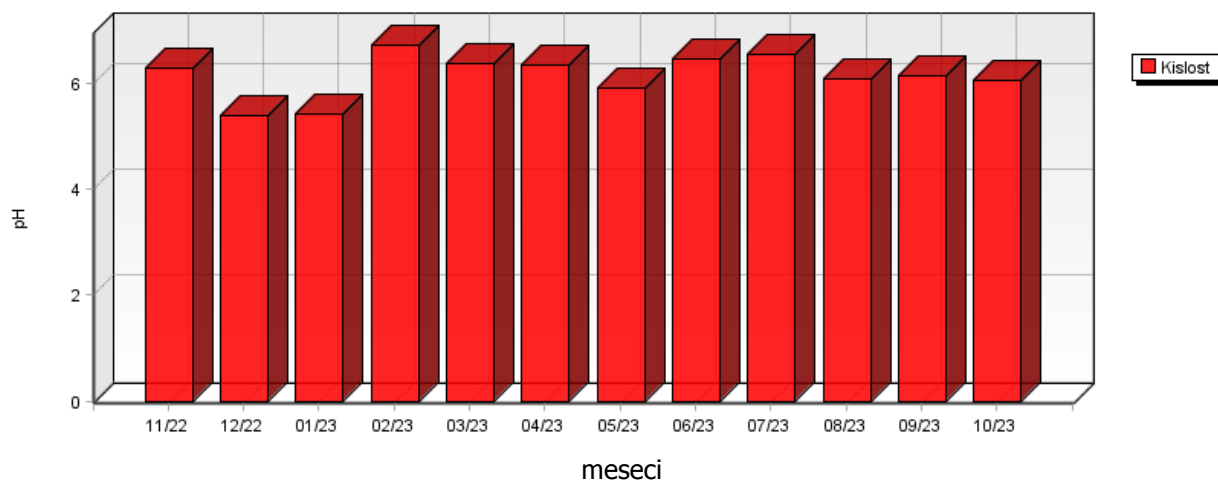
Lokacija: TE Brestanica
 Postaja: Meteorološki stolp
 Obdobje meritev: 01.11.2022 do 01.11.2023

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Volumen ml	5310	5340	8650	1950	3700	3850	5200	4700	6400	5900	3400	10100
Kislost pH	6.28	5.40	5.42	6.73	6.38	6.34	5.91	6.46	6.54	6.08	6.14	6.04
Prevodnost $\mu\text{S/cm}$	27.80	7.40	6.70	15.10	13.60	10.50	11.00	23.70	18.90	10.30	19.70	8.60

**Meteorološki stolp
VOLUMEN PADAVIN**

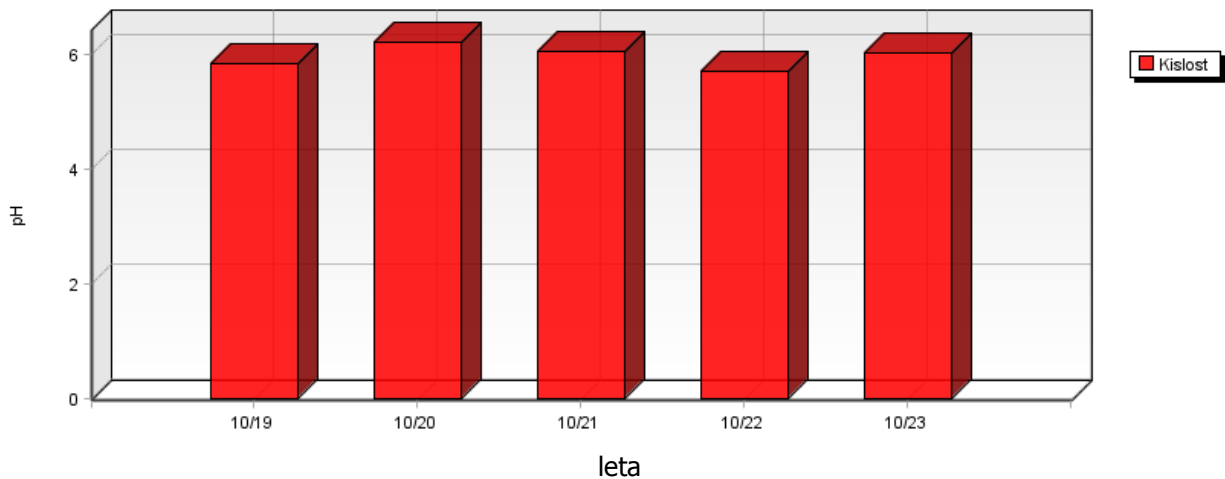

**Meteorološki stolp
KISLOST PADAVIN**

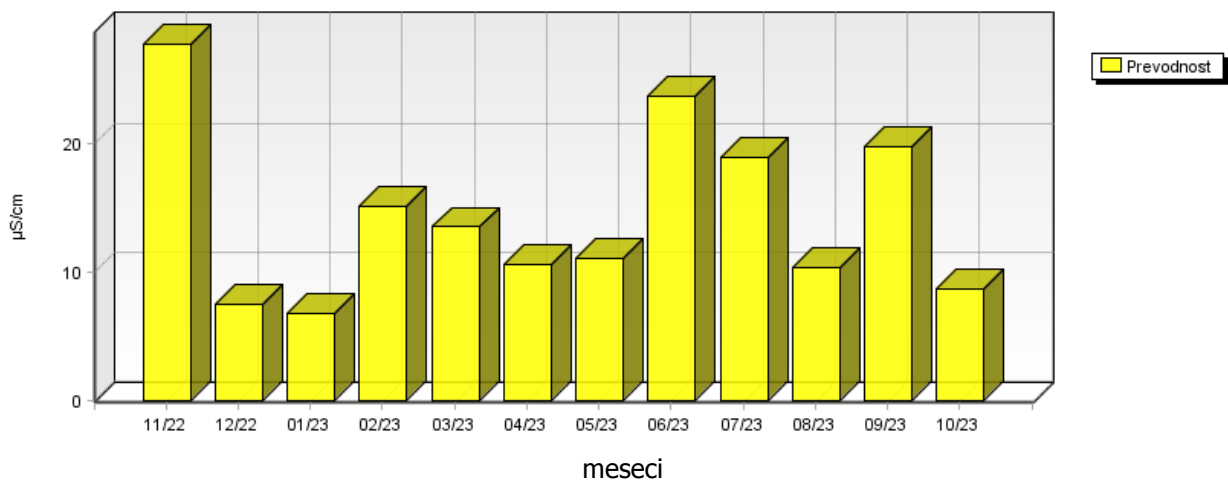

	10/19	10/20	10/21	10/22	10/23
Kislost pH	5.83	6.23	6.06	5.70	6.04

**Meteorološki stolp
KISLOST PADAVIN**

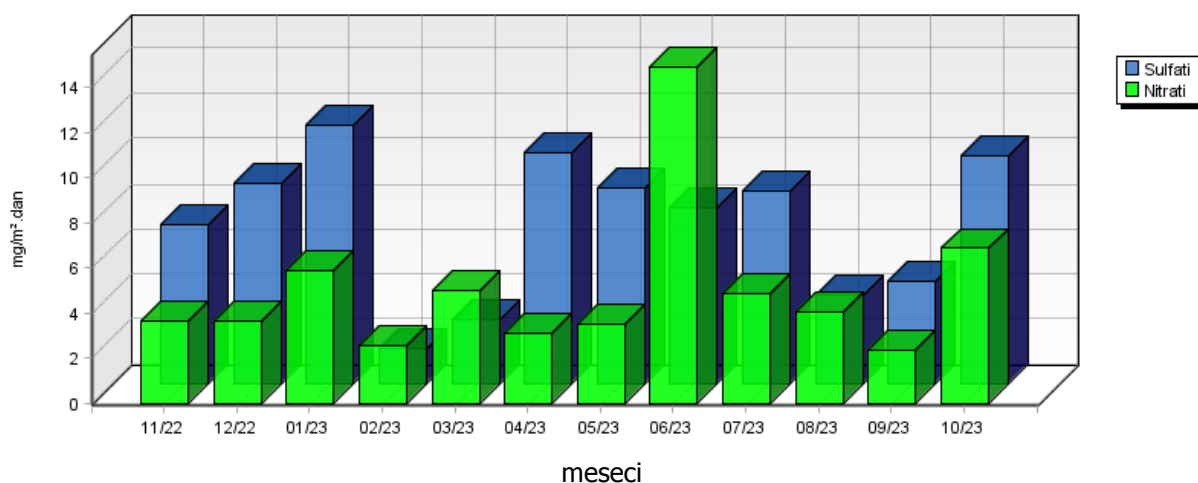

**Meteorološki stolp
PREVODNOST PADAVIN**

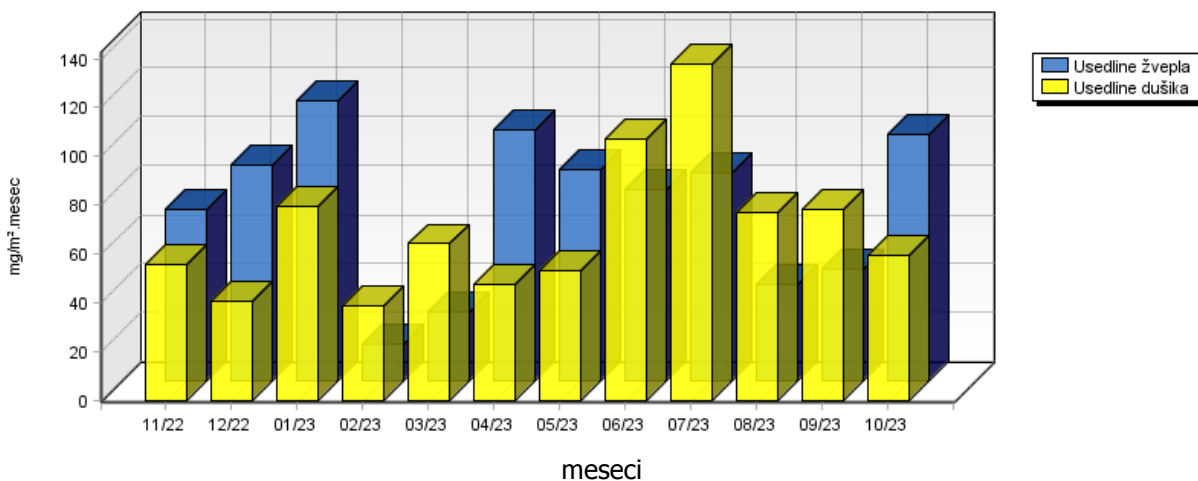

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Nitrati mg/m ² .dan	3.61	3.63	5.87	2.56	4.97	3.08	3.50	14.94	4.82	4.01	2.31	6.86
Sulfati mg/m ² .dan	7.07	8.85	11.45	1.50	2.81	10.25	8.65	7.82	8.52	3.93	4.53	10.08
Usedline dušika mg/m ² .meseč	55.56	40.64	79.54	38.32	64.19	47.13	53.34	107.14	138.14	76.69	78.13	59.26
Usedline žvepla mg/m ² .meseč	70.67	88.48	114.54	14.96	28.14	102.48	86.51	78.19	85.18	39.26	45.25	100.82

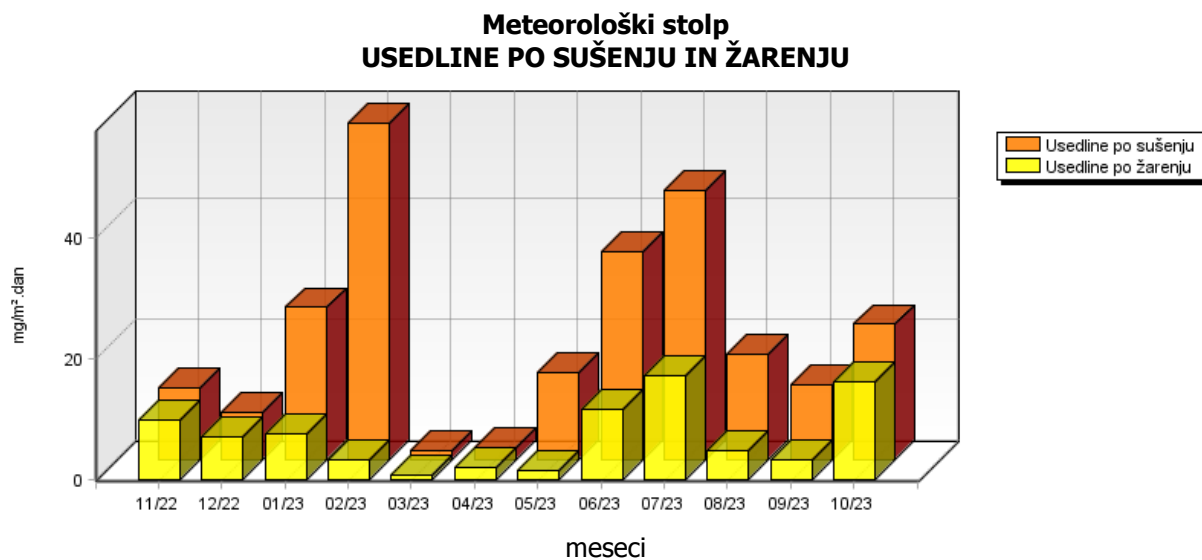
**Meteorološki stolp
SULFATI IN NITRATI V PADAVINAH**

**Meteorološki stolp
USEDLINE DUŠIKA IN ŽVEPLA**

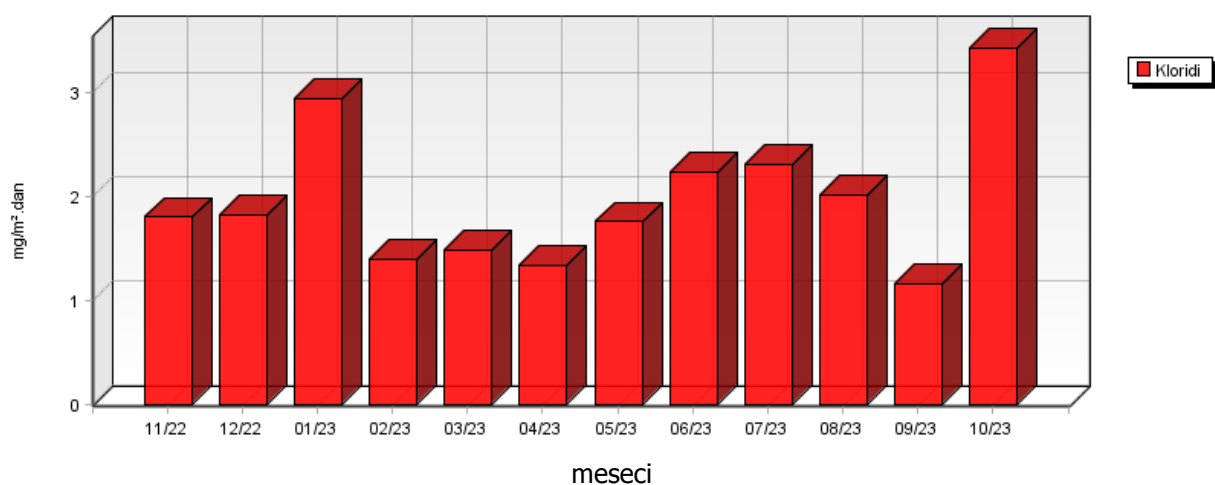

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Usedline po sušenju mg/m ² .dan	11.84	7.78	25.44	56.00	1.42	2.00	14.36	34.57	44.80	17.36	12.35	22.46
Usedline po žarenju mg/m ² .dan	9.82	7.08	7.45	3.08	0.73	1.93	1.44	11.46	17.18	4.79	3.27	16.16

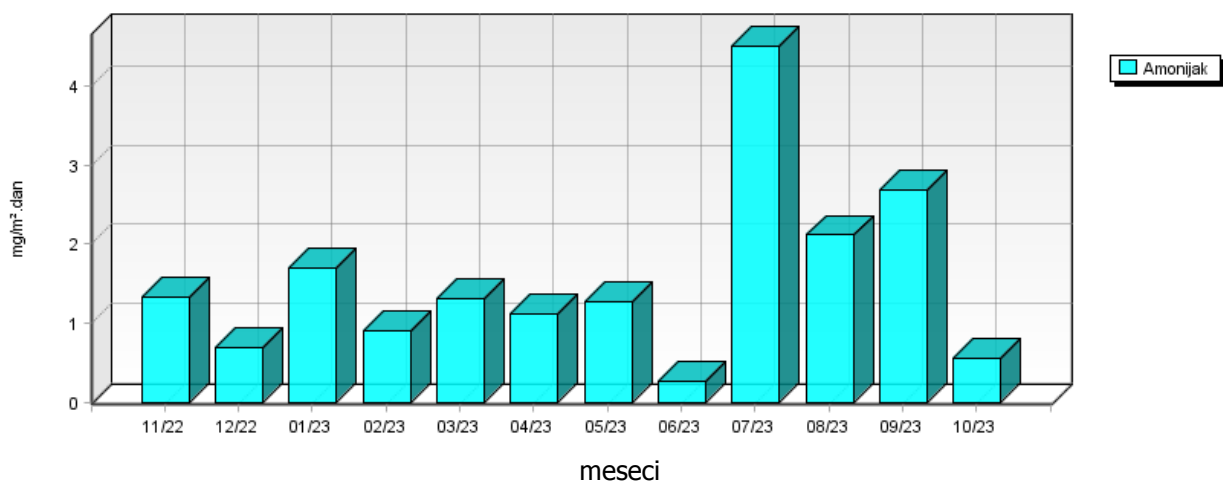

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Kloridi mg/m ² .dan	1.80	1.81	2.94	1.39	1.48	1.33	1.77	2.23	2.30	2.00	1.15	3.43
Amonijak mg/m ² .dan	1.33	0.69	1.70	0.90	1.31	1.12	1.27	0.26	4.52	2.12	2.68	0.55
Kalcij mg/m ² .dan	0.51	1.04	2.10	0.19	0.18	0.75	1.26	0.68	0.93	1.14	0.33	1.47
Magnezij mg/m ² .dan	0.31	0.31	0.25	0.23	0.22	0.34	0.92	0.83	0.38	0.00	0.20	0.30
Natrij mg/m ² .dan	1.62	1.09	1.64	0.52	1.26	0.48	0.53	0.70	2.22	1.00	0.55	2.47
Kalij mg/m ² .dan	0.79	0.22	0.76	0.19	1.26	0.14	2.16	0.29	11.43	0.60	1.32	0.69

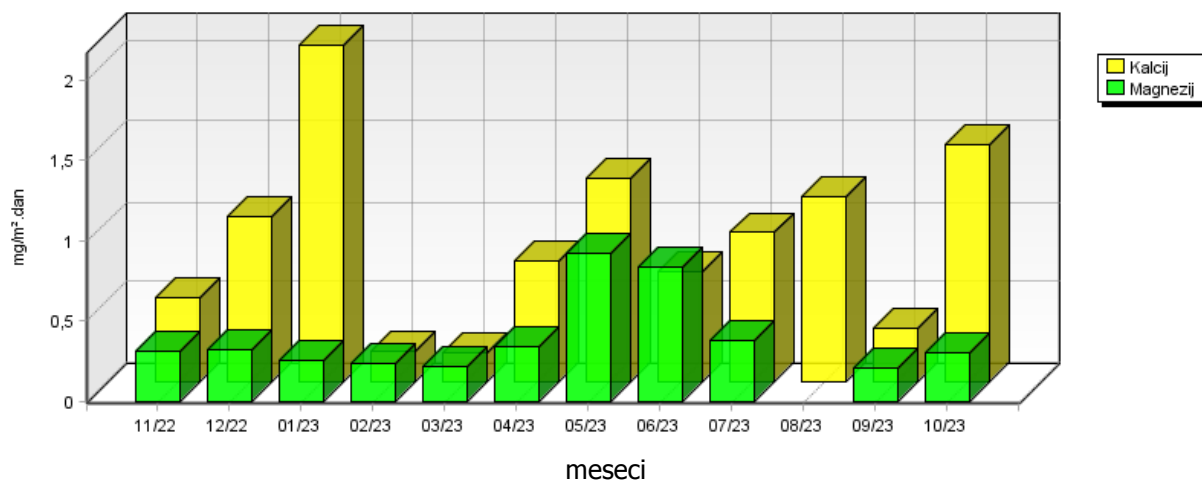
**Meteorološki stolp
KLORIDI V PDAVINAH**

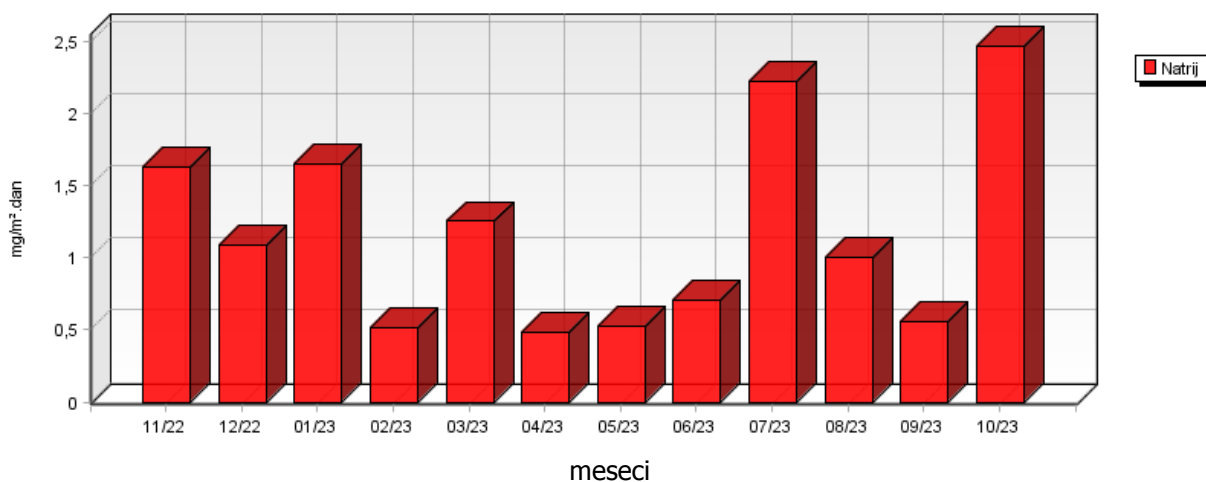
**Meteorološki stolp
AMONIYAK V PDAVINAH**

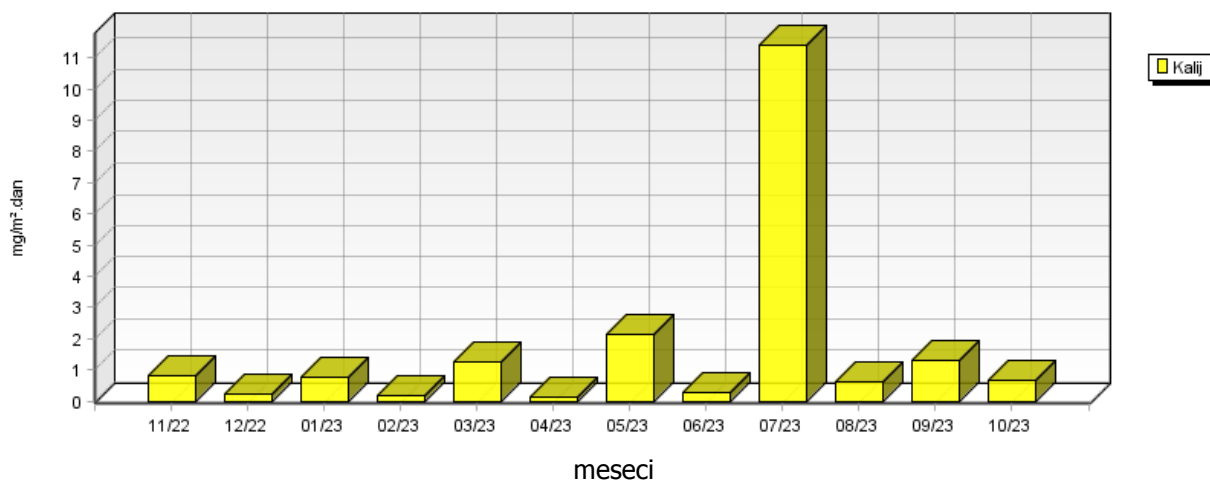
Meteorološki stolp KALCIJ IN MAGNEZIJ V PADAVINAH

Meteorološki stolp NATRIJ V PADAVINAH

Meteorološki stolp KALIJ V PADAVINAH

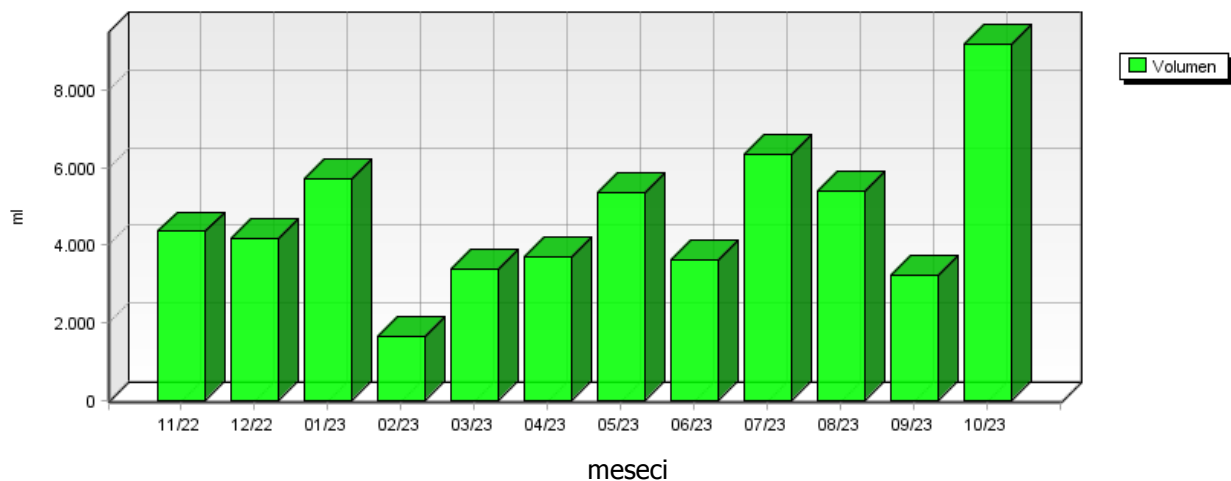

5.1.2 Kakovost padavin in količina usedlin – Sv. Mohor

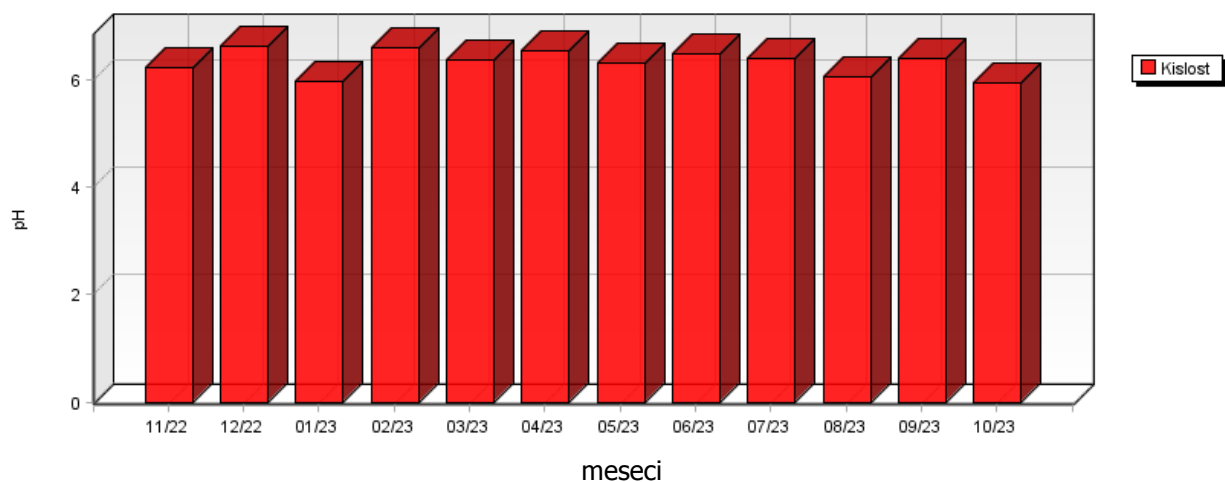
Lokacija: TE Brestanica
 Postaja: Sv. Mohor
 Obdobje meritev: 01.11.2022 do 01.11.2023

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Volumen ml	4360	4180	5720	1620	3370	3700	5350	3600	6350	5400	3200	9200
Kislost pH	6.23	6.65	5.99	6.62	6.38	6.56	6.33	6.48	6.41	6.07	6.40	5.95
Prevodnost $\mu\text{S}/\text{cm}$	7.20	11.90	7.50	16.80	67.40	14.20	14.20	23.80	13.60	10.60	12.60	8.30

**Sv. Mohor
VOLUMEN PADAVIN**

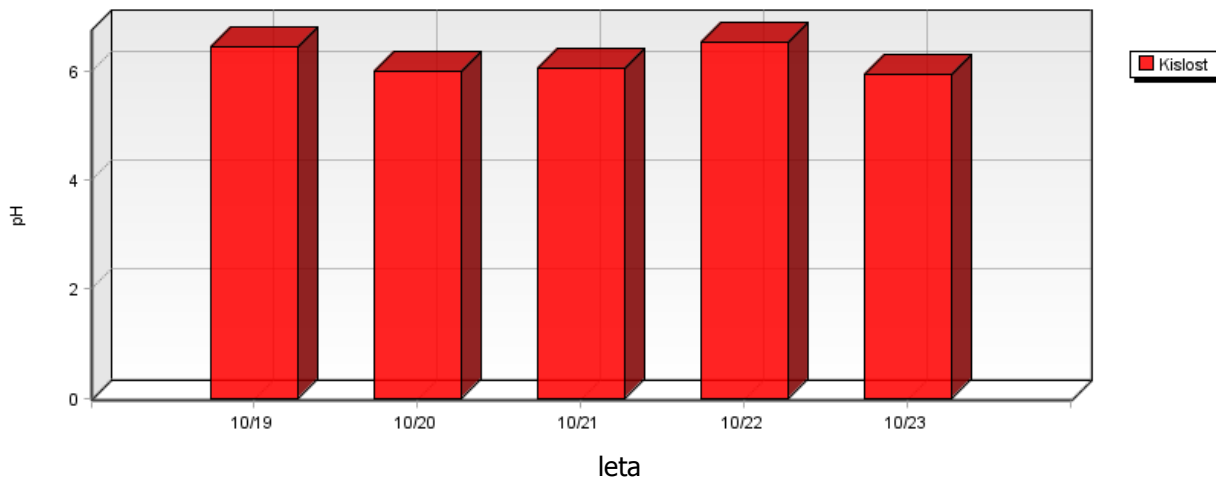

**Sv. Mohor
KISLOST PADAVIN**

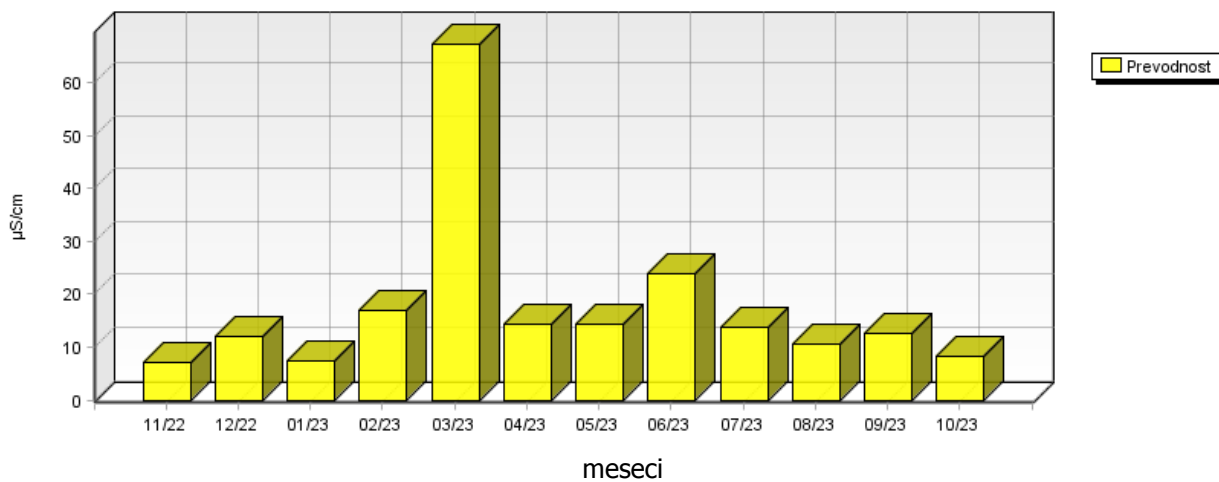

	10/19	10/20	10/21	10/22	10/23
Kislost pH	6.47	6.01	6.06	6.56	5.95

**Sv. Mohor
KISLOST PADAVIN**

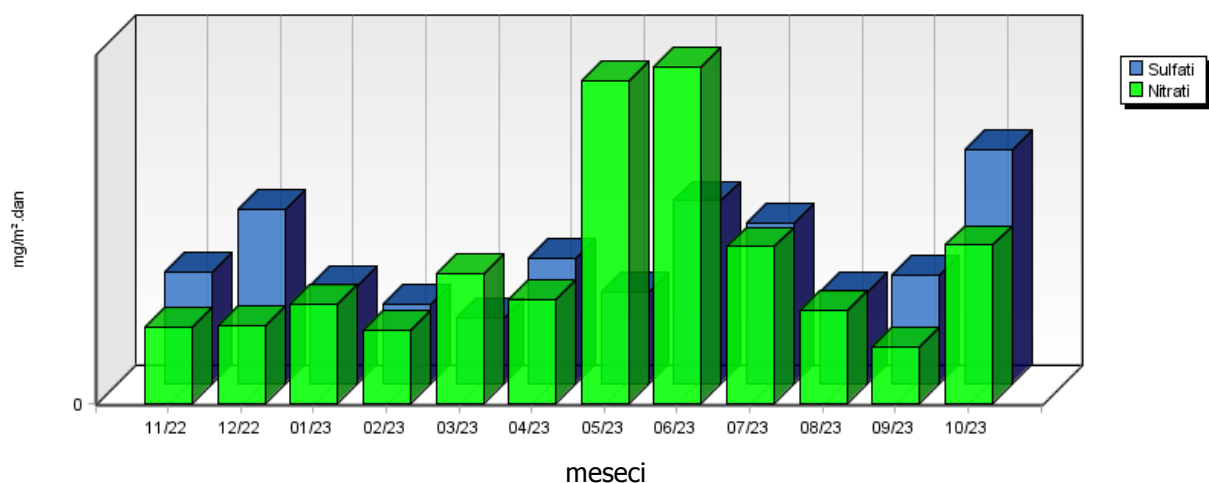

**Sv. Mohor
PREVODNOST PADAVIN**

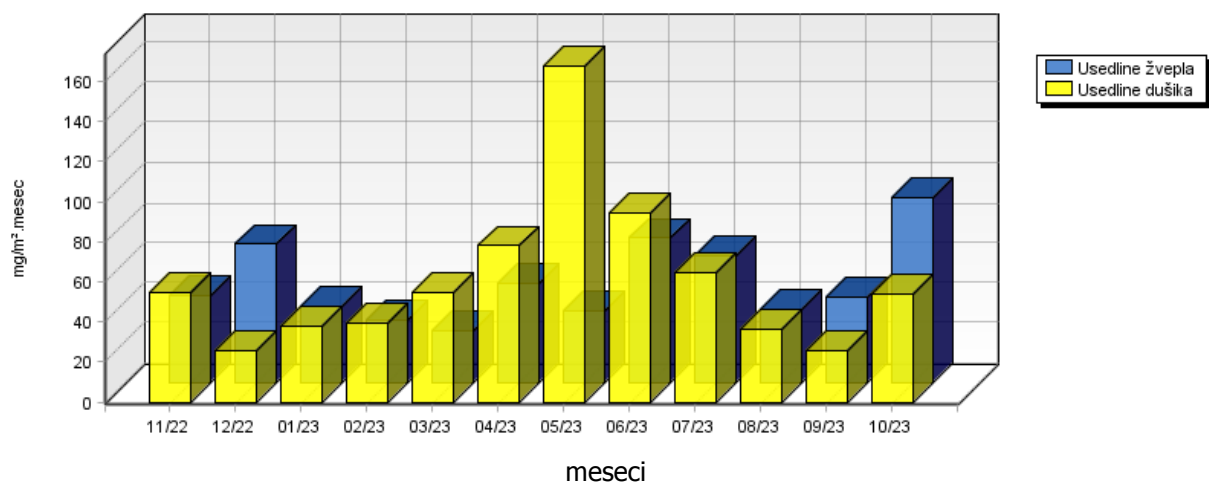

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Nitrati mg/m ² .dan	2.96	3.04	3.88	2.84	5.10	4.05	12.68	13.27	6.21	3.67	2.17	6.25
Sulfati mg/m ² .dan	4.35	6.93	3.81	3.10	2.56	4.92	3.56	7.19	6.34	3.59	4.26	9.18
Usedline dušika mg/m ² .meseč	54.60	25.87	38.09	39.25	54.86	78.41	168.12	94.49	64.20	35.96	25.37	53.98
Usedline žvepla mg/m ² .meseč	43.52	69.26	38.07	31.02	25.63	49.25	35.60	71.87	63.39	35.94	42.59	91.84

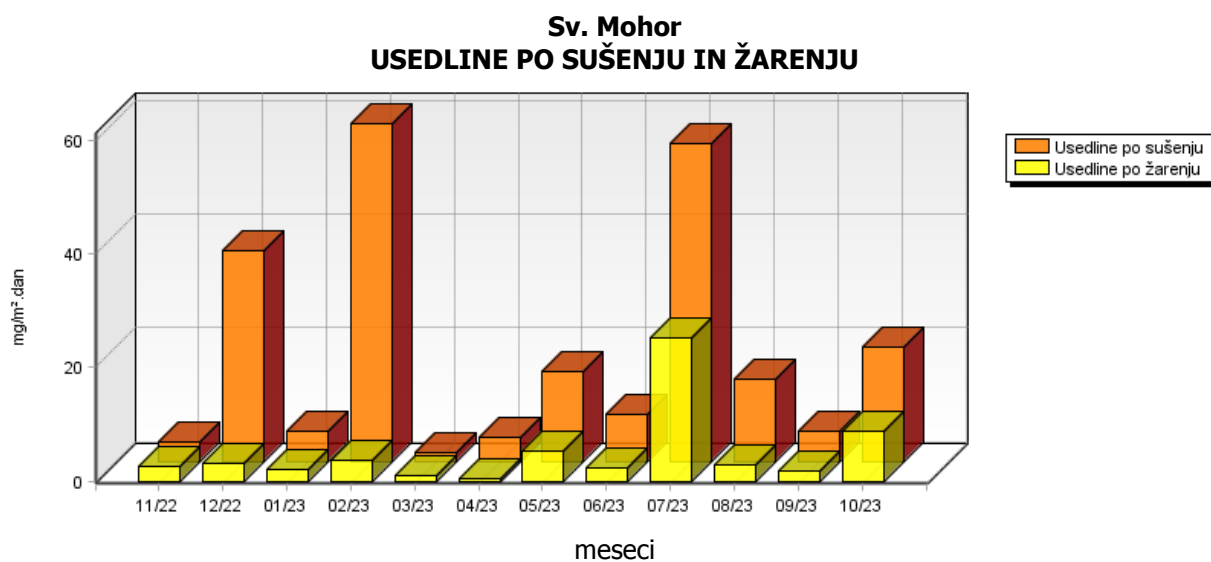
Sv. Mohor SULFATI IN NITRATI V PADAVINAH

Sv. Mohor USEDLINE DUŠIKA IN ŽVEPLA

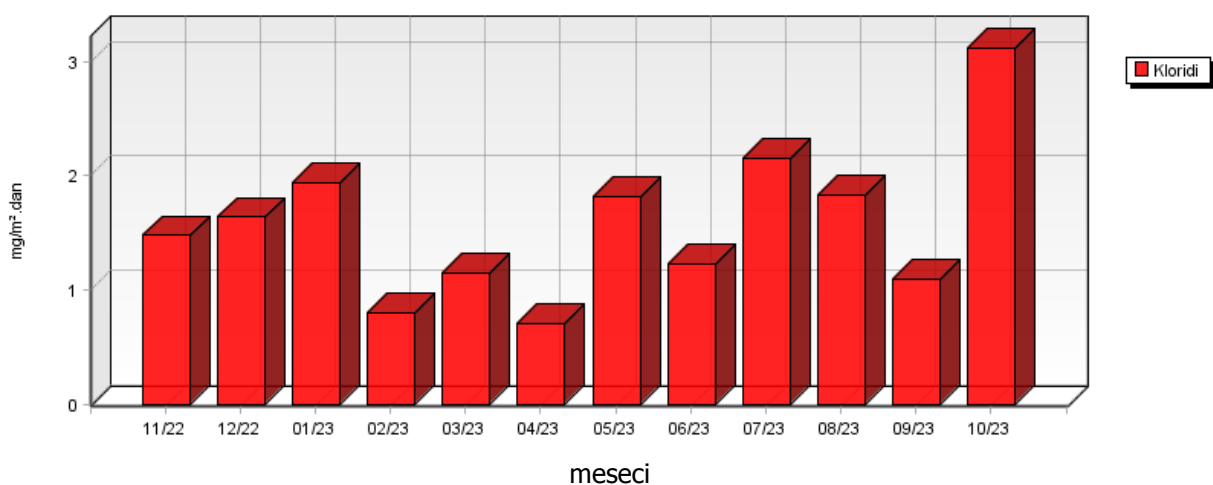

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Usedline po sušenju mg/m ² .dan	3.35	36.96	5.24	59.33	1.58	4.15	15.73	8.28	55.85	14.32	5.17	20.21
Usedline po žarenju mg/m ² .dan	2.54	2.97	2.00	3.65	0.94	0.45	5.36	2.30	25.34	2.82	1.65	8.66

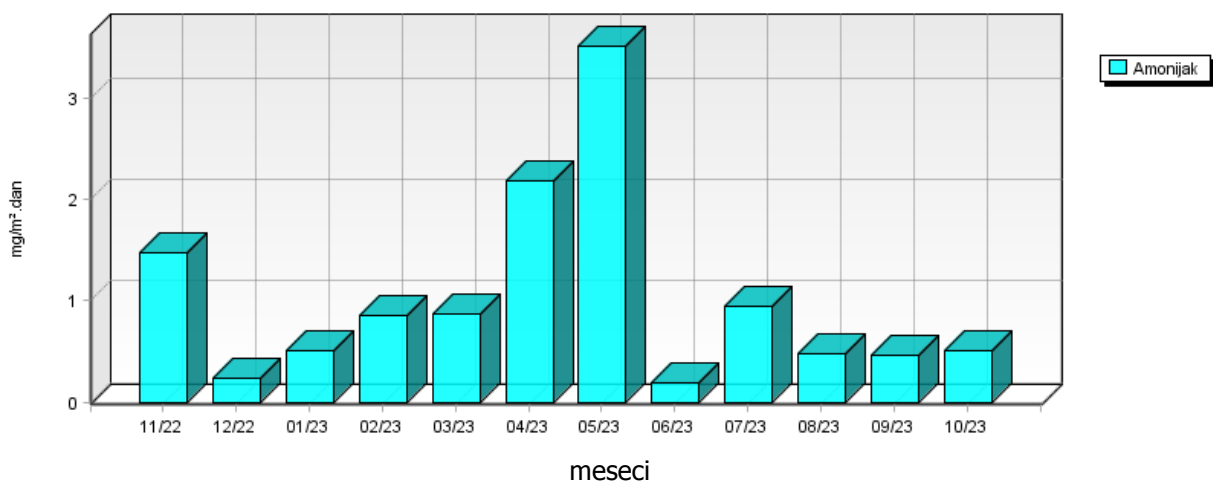

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Kloridi mg/m ² .dan	1.48	1.65	1.94	0.80	1.14	0.70	1.82	1.22	2.16	1.83	1.09	3.12
Amonijak mg/m ² .dan	1.48	0.23	0.50	0.86	0.87	2.19	3.52	0.20	0.95	0.48	0.46	0.50
Kalcij mg/m ² .dan	0.63	0.61	1.39	0.16	0.33	0.72	1.56	0.87	0.92	0.79	0.47	1.78
Magnezij mg/m ² .dan	0.26	0.25	0.67	0.10	0.10	0.22	0.95	0.85	0.19	0.32	0.19	0.27
Natrij mg/m ² .dan	1.24	0.91	1.44	0.44	1.14	0.51	0.48	0.54	2.03	0.88	2.63	2.25
Kalij mg/m ² .dan	1.10	0.34	0.74	0.14	1.14	0.95	1.95	0.22	4.14	0.55	0.72	0.69

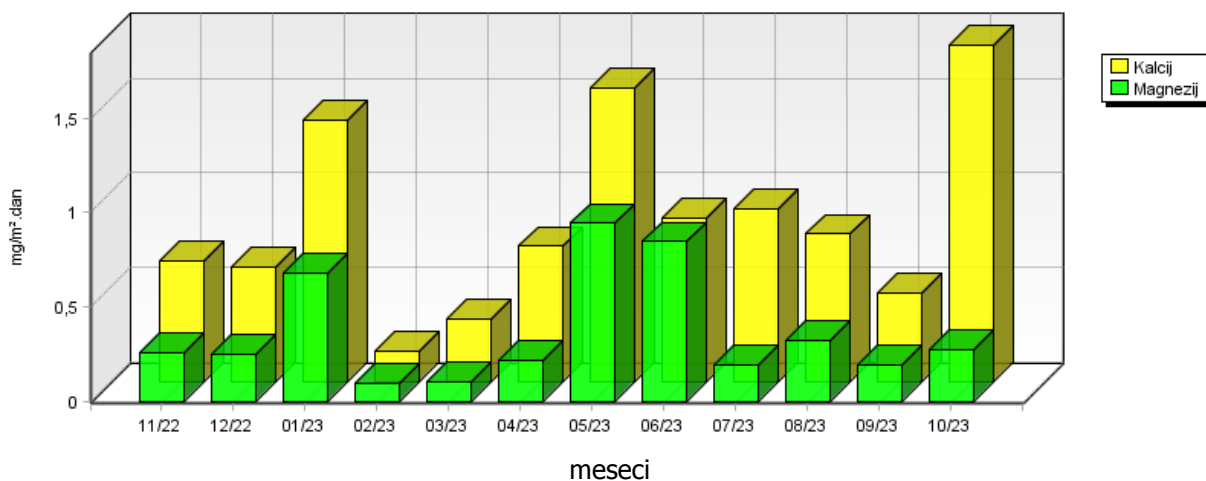
Sv. Mohor KLORIDI V PDAVINAH

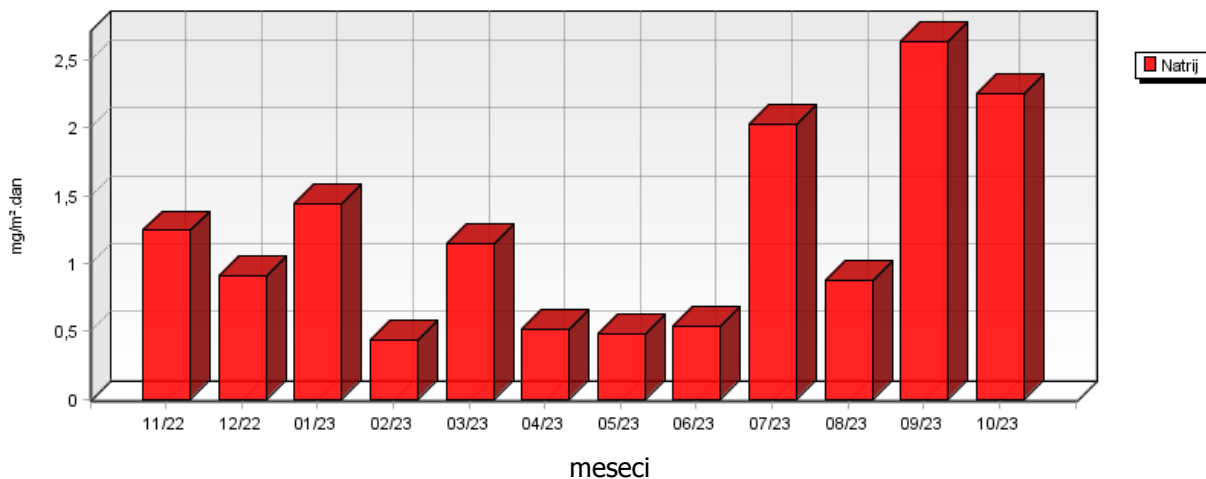
Sv. Mohor AMONIJAK V PDAVINAH

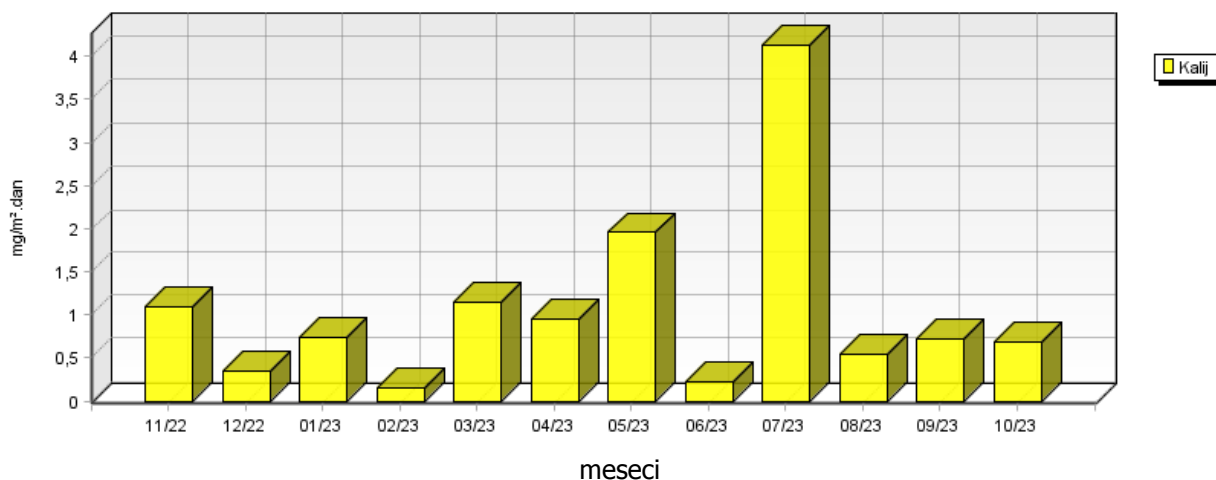
Sv. Mohor
KALCIJ IN MAGNEZIJ V PADAVINAH

Sv. Mohor
NATRIJ V PADAVINAH

Sv. Mohor
KALIJ V PADAVINAH

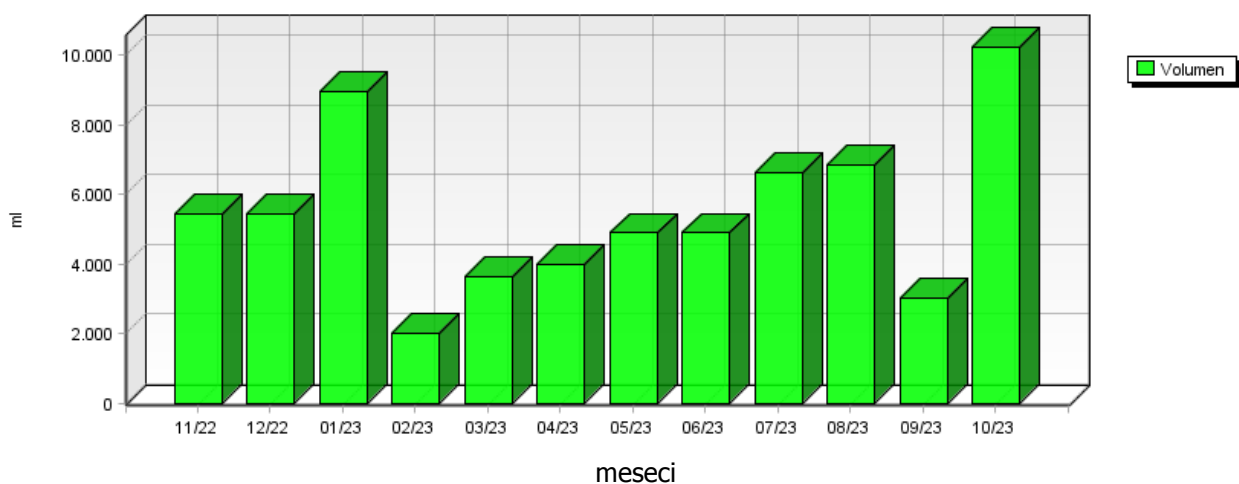

5.1.3 Kakovost padavin in količina usedlin – Pri rezervoarjih

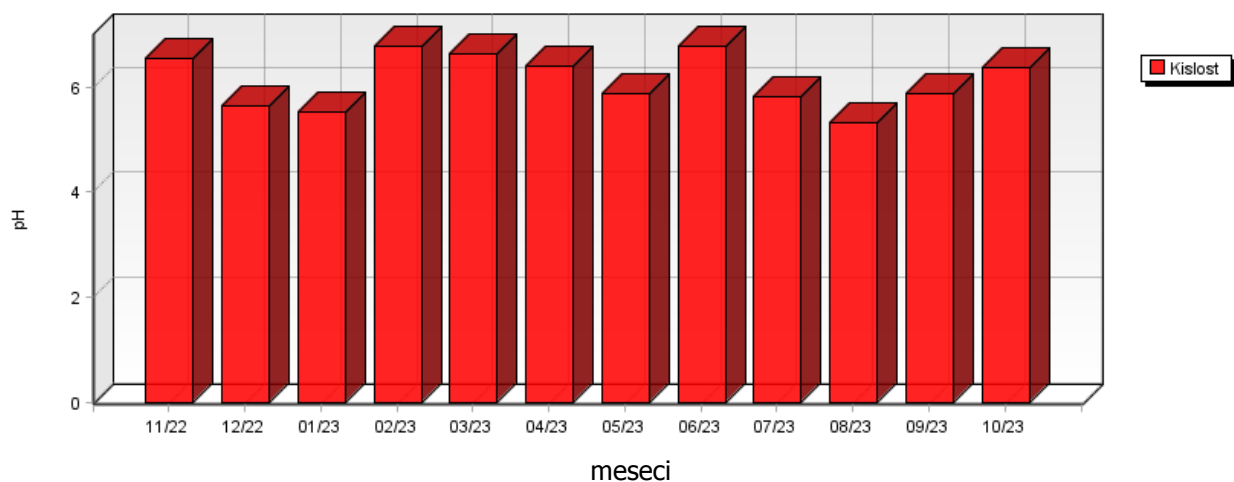
Lokacija: TE Brestanica
 Postaja: Pri rezervoarjih
 Obdobje meritev: 01.11.2022 do 01.11.2023

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Volumen ml	5420	5430	8940	1980	3610	4000	4900	4900	6600	6850	3000	10250
Kislost pH	6.54	5.65	5.54	6.80	6.65	6.40	5.88	6.78	5.82	5.33	5.87	6.37
Prevodnost $\mu\text{S/cm}$	21.70	19.90	6.70	15.40	17.30	22.00	20.10	28.60	14.00	10.40	12.70	16.00

**Pri rezervoarjih
VOLUMEN PADAVIN**

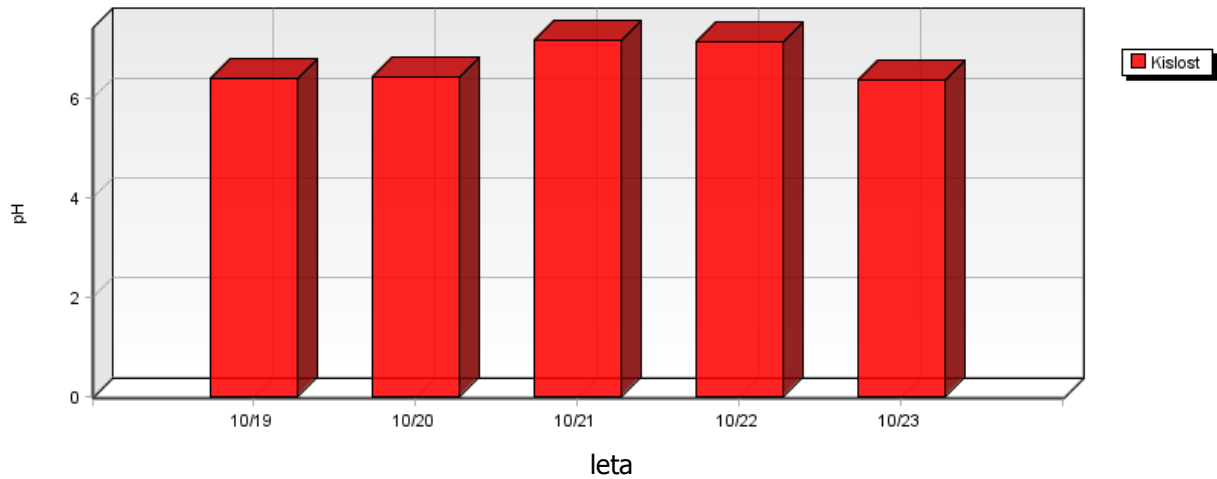

**Pri rezervoarjih
KISLOST PADAVIN**

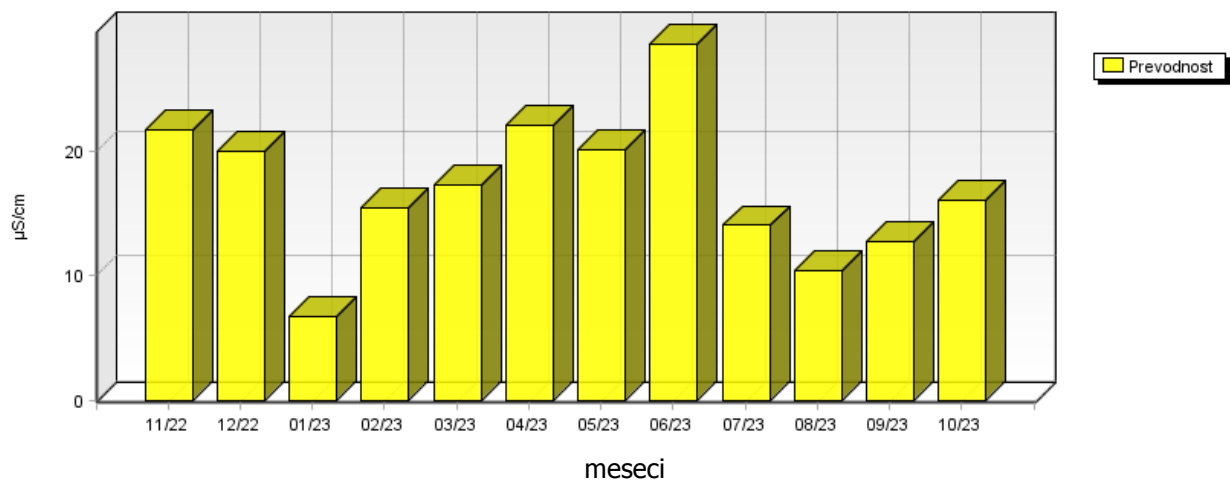

	10/19	10/20	10/21	10/22	10/23
Kislost pH	6.40	6.43	7.19	7.14	6.37

**Pri rezervoarjih
KISLOST PDAVIN**

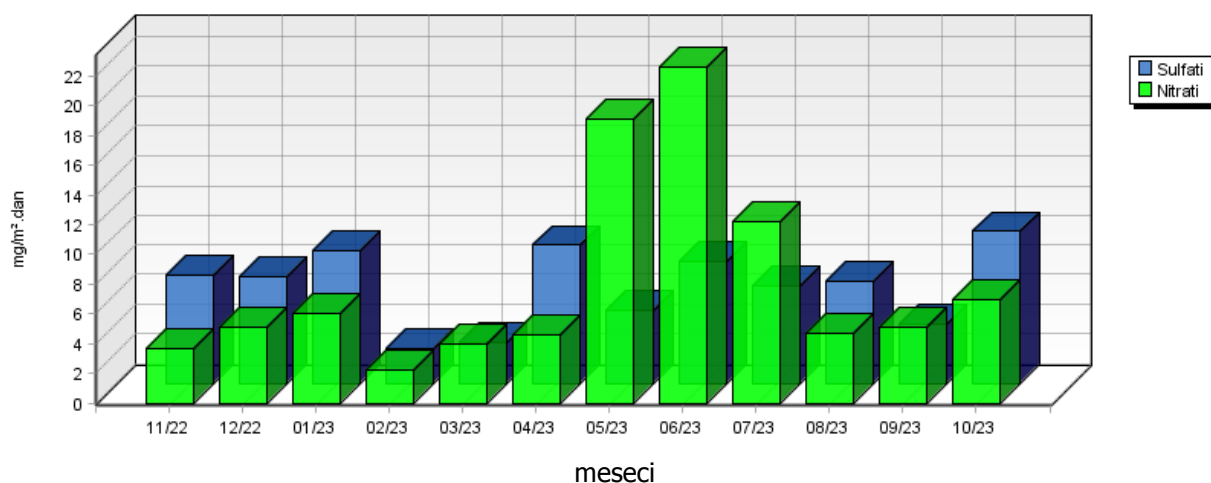

**Pri rezervoarjih
PREVODNOST PDAVIN**

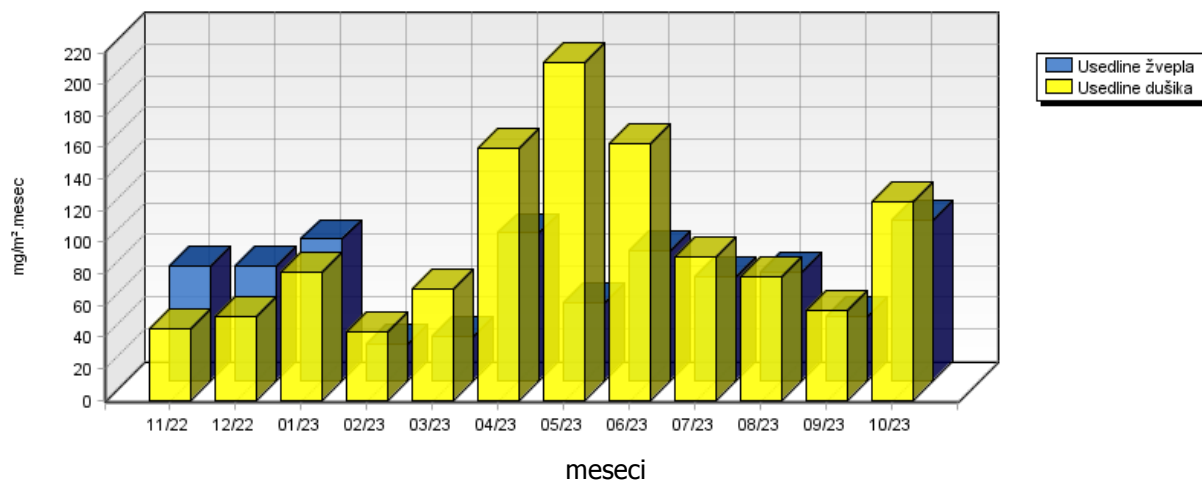

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Nitrati mg/m ² .dan	3.68	5.13	6.07	2.23	4.00	4.54	19.10	22.66	12.19	4.65	5.11	6.96
Sulfati mg/m ² .dan	7.21	7.19	8.92	2.27	2.75	9.32	4.89	8.15	6.59	6.84	3.99	10.23
Usedline dušika mg/m ² .meseč	45.54	52.79	80.79	42.73	69.97	159.39	213.23	162.04	90.95	78.18	56.50	125.11
Usedline žvepla mg/m ² .meseč	72.14	71.90	89.24	22.72	27.46	93.17	48.91	81.52	65.88	68.38	39.93	102.32

Pri rezervoarjih SULFATI IN NITRATI V PADAVINAH

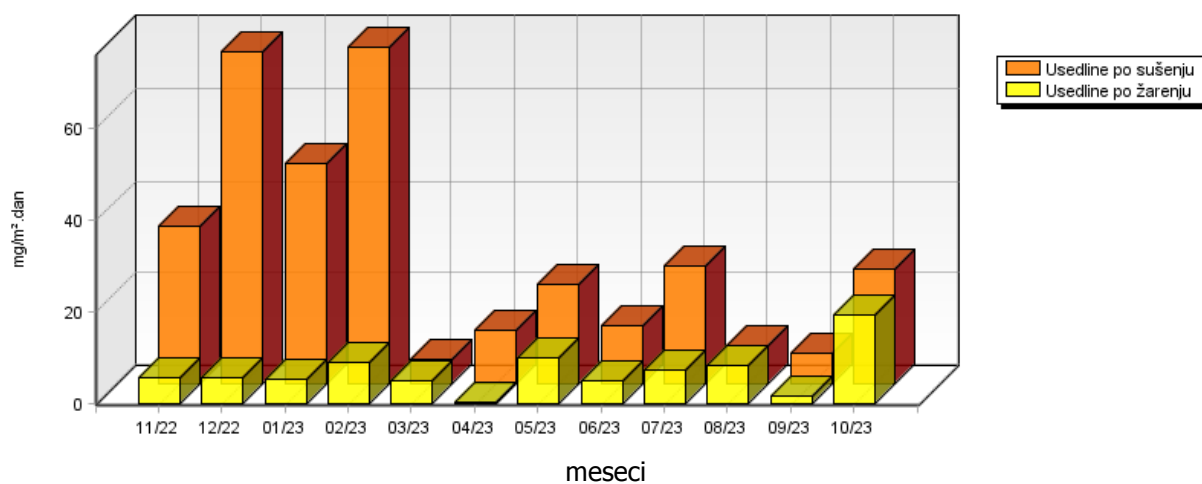

Pri rezervoarjih USEDLINE DUŠIKA IN ŽVEPLA

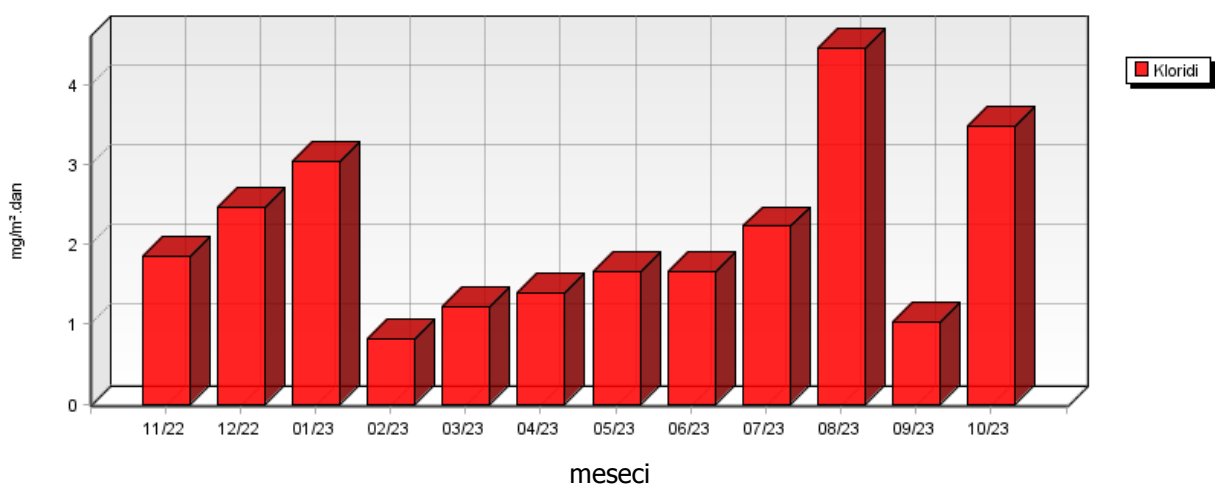
	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Usedline po sušenju mg/m ² .dan	34.62	72.38	47.97	73.54	5.04	11.64	21.64	12.56	25.66	8.05	6.55	24.76
Usedline po žarenju mg/m ² .dan	5.43	5.38	5.15	8.87	4.77	0.11	9.72	4.71	7.33	8.28	1.55	19.11

**Pri rezervoarjih
USEDLINE PO SUŠENJU IN ŽARENJU**

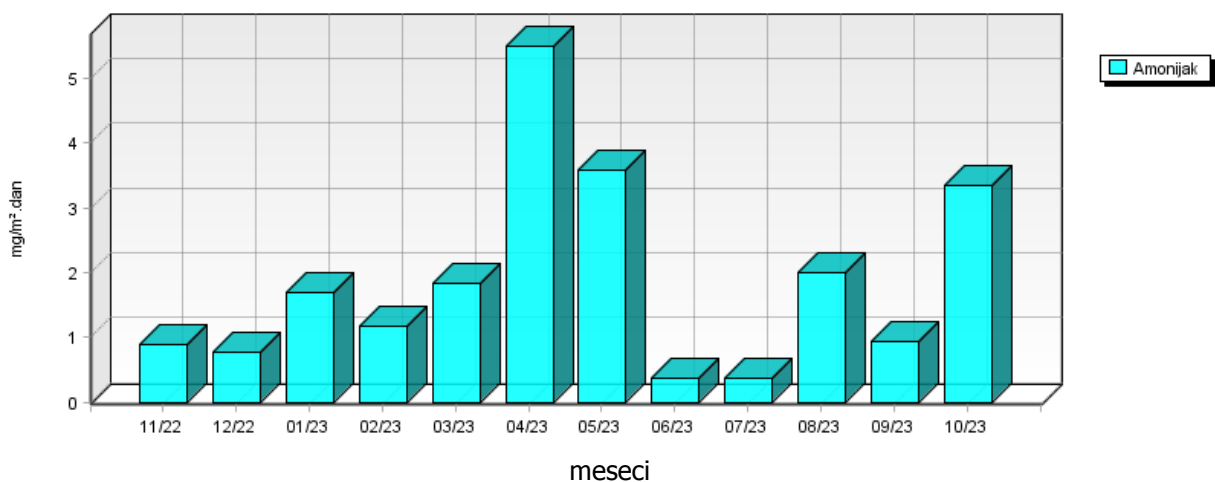

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Kloridi mg/m ² .dan	1.84	2.47	3.04	0.82	1.23	1.39	1.66	1.66	2.24	4.47	1.02	3.48
Amonijak mg/m ² .dan	0.88	0.77	1.70	1.18	1.84	5.51	3.59	0.37	0.36	2.00	0.94	3.34
Kalcij mg/m ² .dan	0.53	0.79	1.73	0.19	0.35	0.78	1.66	0.95	0.96	1.00	0.44	1.99
Magnezij mg/m ² .dan	0.48	0.32	0.79	0.29	0.43	0.35	0.72	0.87	0.39	0.20	0.09	0.30
Natrij mg/m ² .dan	1.18	1.11	2.31	0.44	1.23	0.71	0.68	0.43	2.15	1.26	0.35	3.34
Kalij mg/m ² .dan	0.48	0.26	0.61	0.12	1.23	2.85	2.54	0.17	4.97	0.23	0.73	0.97

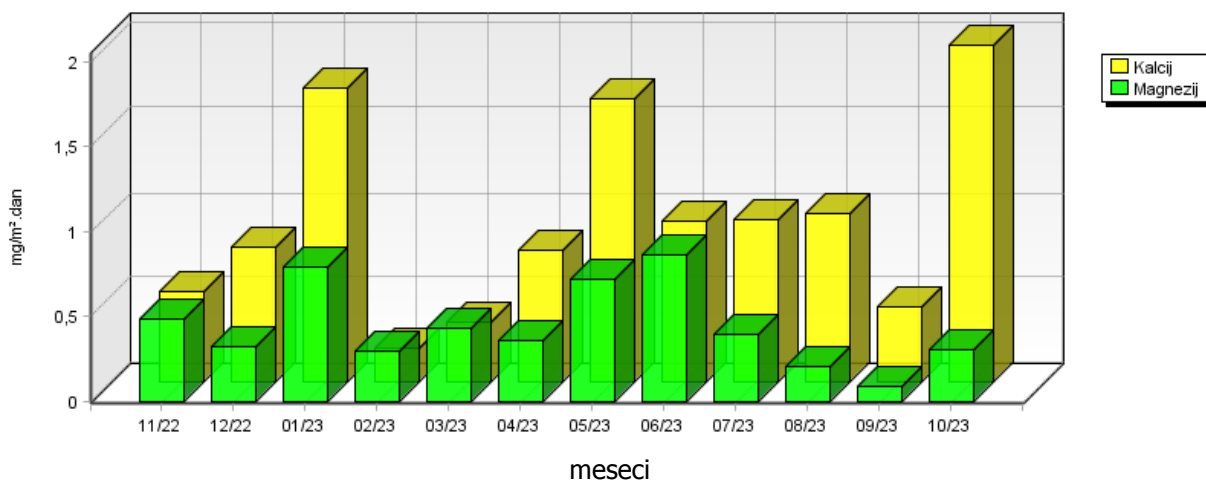
Pri rezervoarjih KLORIDI V PDAVINAH

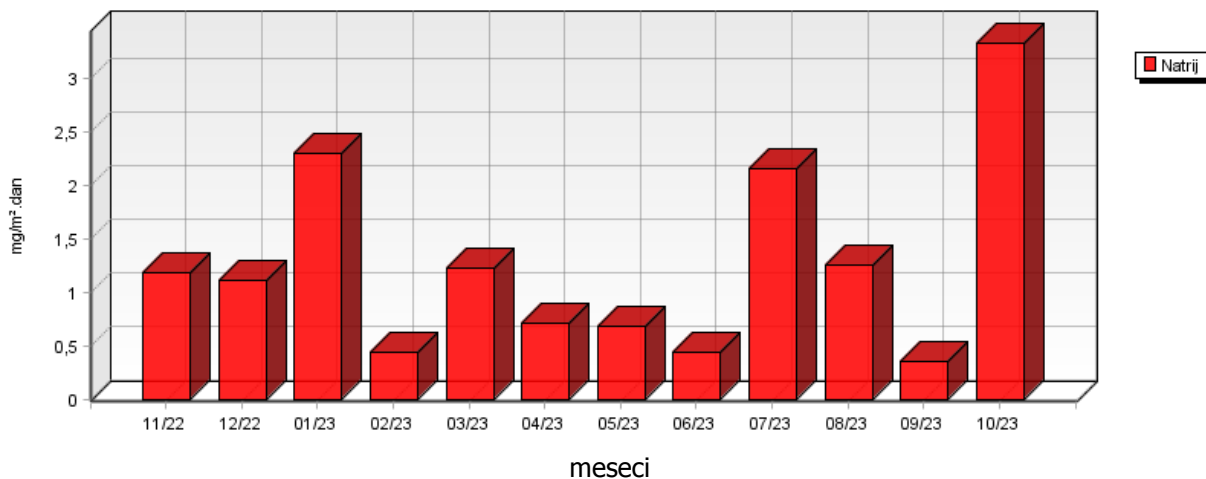
Pri rezervoarjih AMONIYAK V PDAVINAH

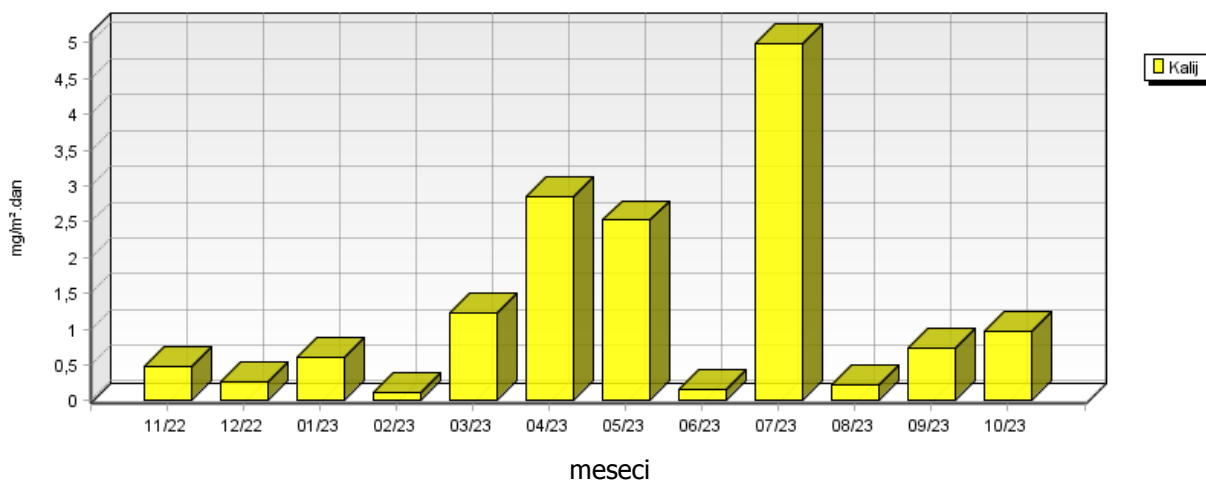
**Pri rezervoarjih
KALCIJ IN MAGNEZIJ V PADAVINAH**

**Pri rezervoarjih
NATRIJ V PADAVINAH**

**Pri rezervoarjih
KALIJ V PADAVINAH**

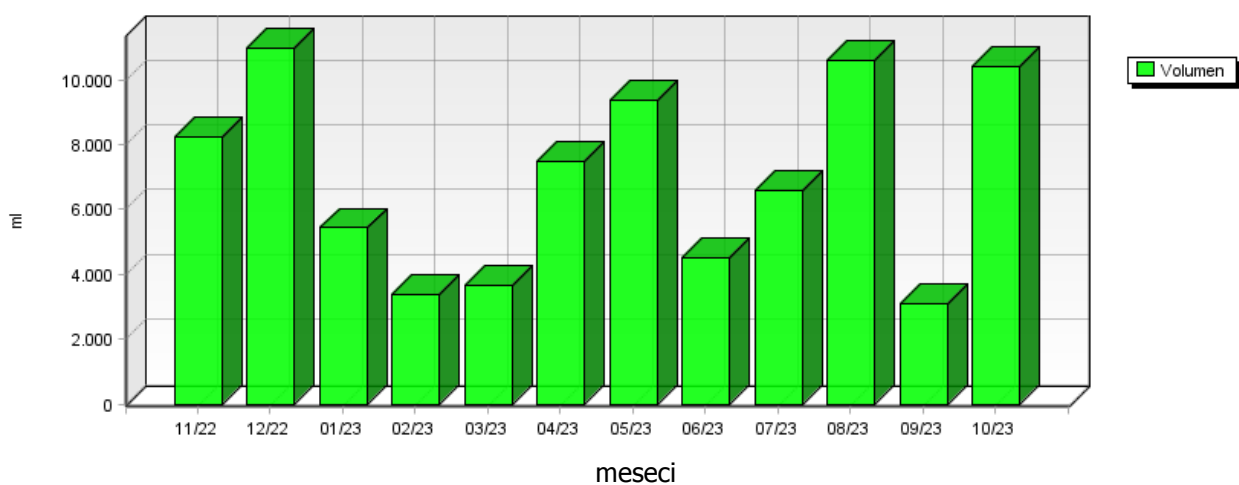

5.1.4 Kakovost padavin in količina usedlin – Kočevje

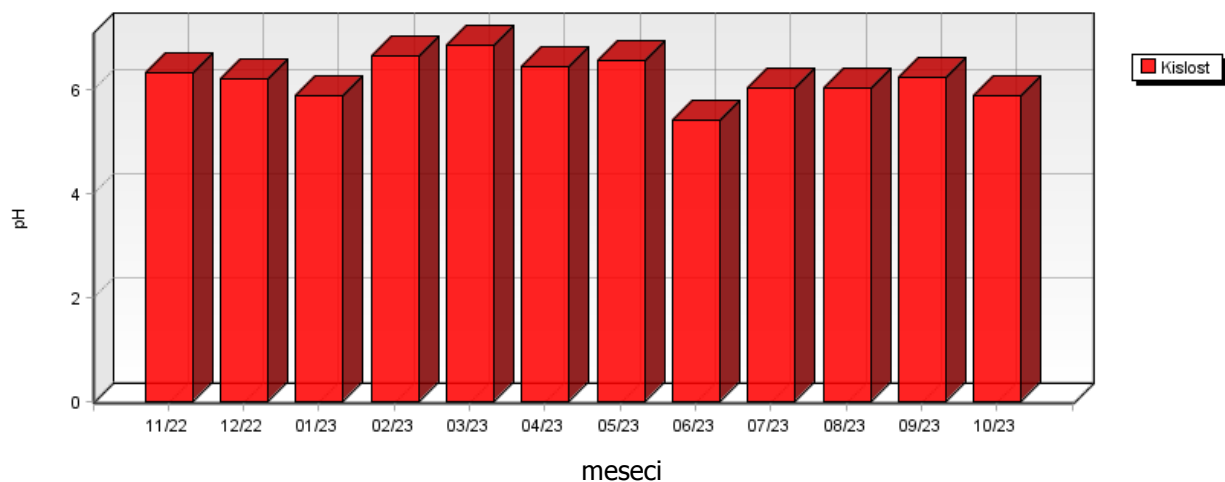
Lokacija: Referenčna lokacija
 Postaja: Kočevje
 Obdobje meritev: 01.11.2022 do 01.11.2023

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Volumen ml	8250	11000	5470	3360	3670	7500	9350	4500	6600	10580	3100	10400
Kislost pH	6.33	6.22	5.88	6.66	6.87	6.45	6.55	5.40	6.03	6.02	6.25	5.89
Prevodnost $\mu\text{S}/\text{cm}$	12.80	6.30	6.30	14.30	14.70	10.20	16.60	16.70	18.00	11.30	18.20	11.00

Kočevje
VOLUMEN PADAVIN

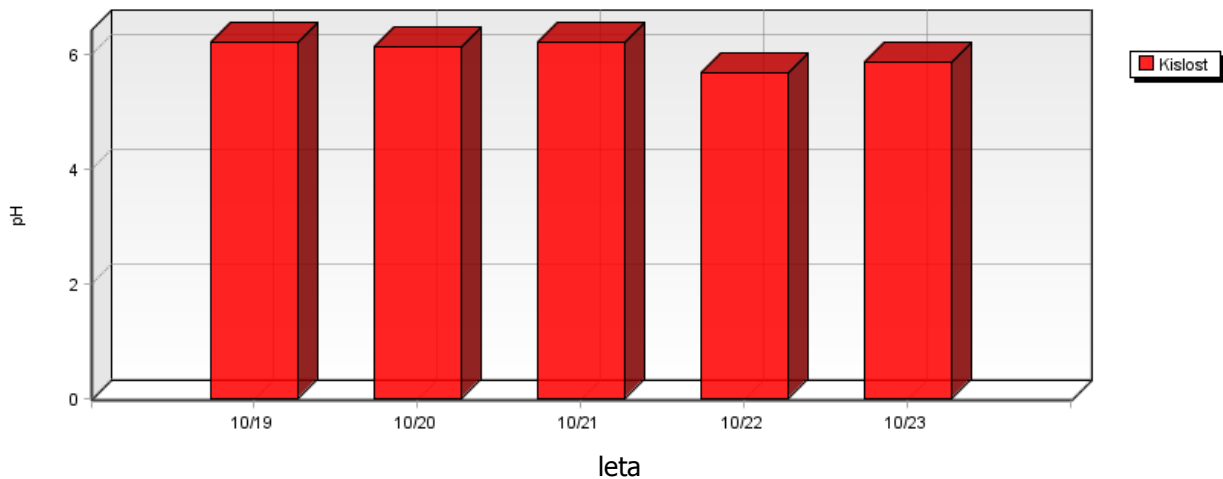

Kočevje
KISLOST PADAVIN

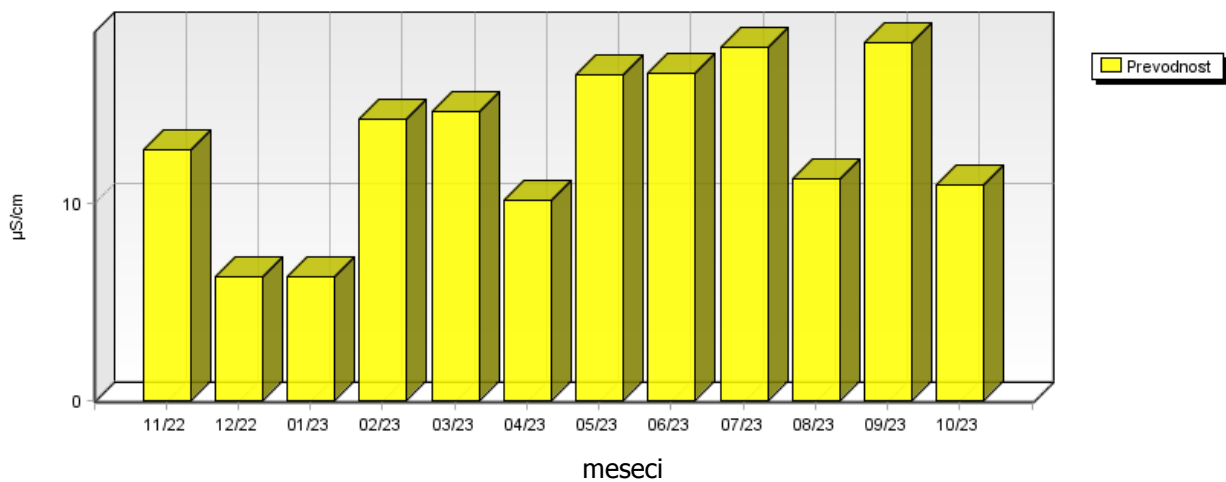

	10/19	10/20	10/21	10/22	10/23
Kislost pH	6.24	6.15	6.23	5.70	5.89

**Kočevje
KISLOST PADAVIN**

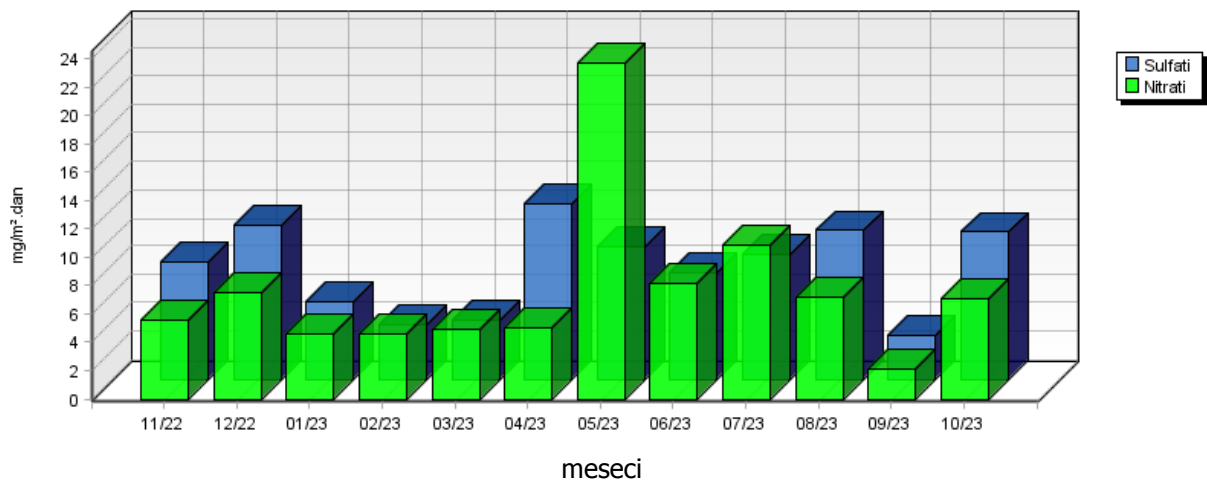

**Kočevje
PREVODNOST PADAVIN**

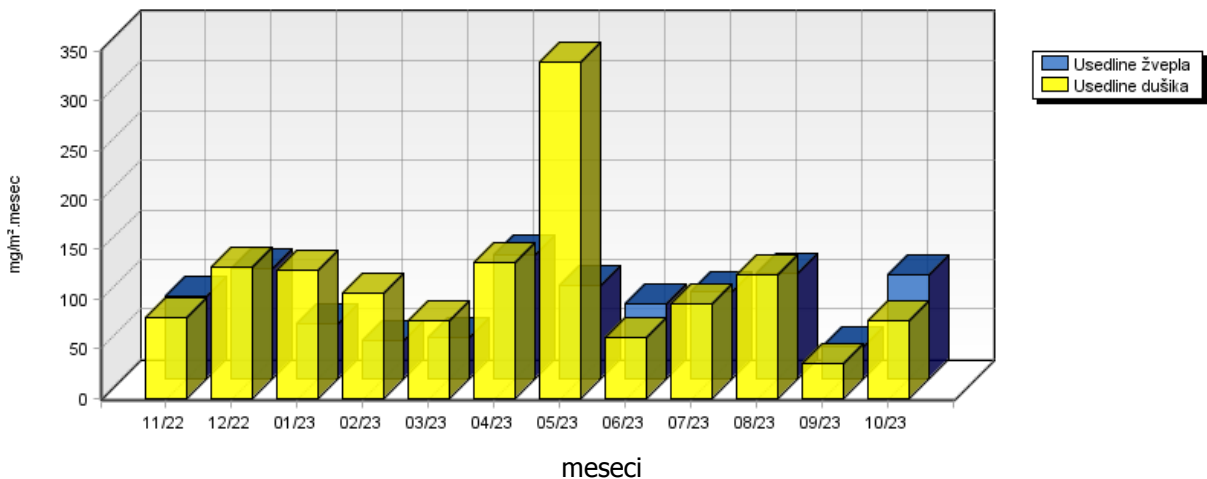

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Nitrati mg/m ² .dan	5.60	7.47	4.57	4.56	4.86	5.04	23.75	8.19	10.89	7.18	2.11	7.06
Sulfati mg/m ² .dan	8.24	10.98	5.46	3.86	4.16	12.48	9.33	7.49	8.78	10.56	3.09	10.38
Usedline dušika mg/m ² .meseč	81.09	132.52	128.89	105.98	78.28	137.54	340.12	61.18	95.74	124.11	34.89	77.50
Usedline žvepla mg/m ² .meseč	82.35	109.81	54.60	38.56	41.62	124.78	93.33	74.87	87.84	105.61	30.95	103.82

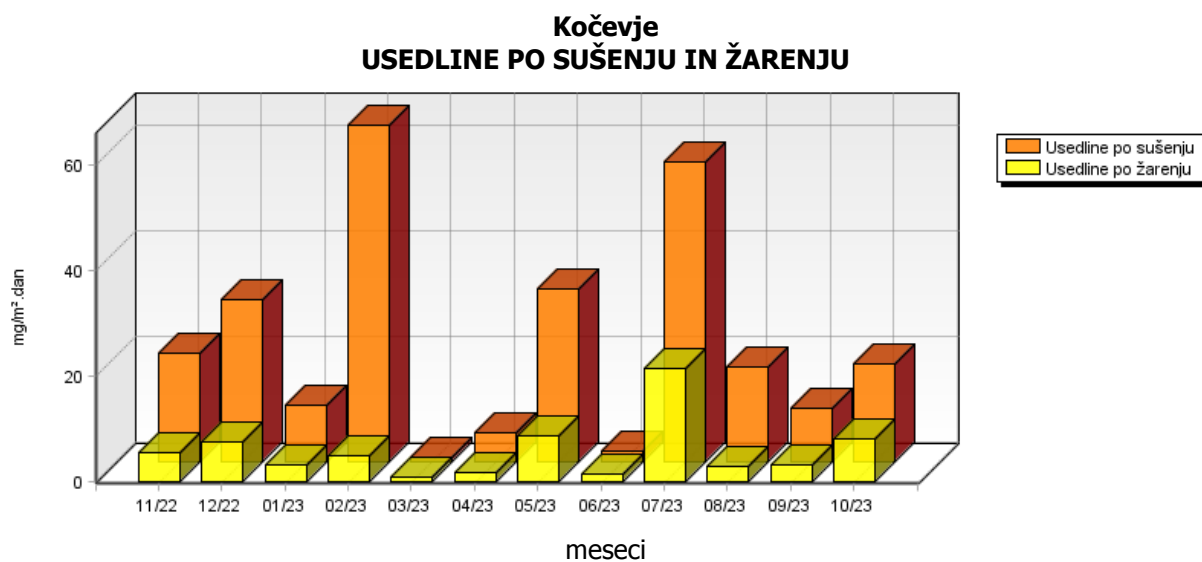
Kočevje SULFATI IN NITRATI V PADAVINAH

Kočevje USEDLINE DUŠIKA IN ŽVEPLA

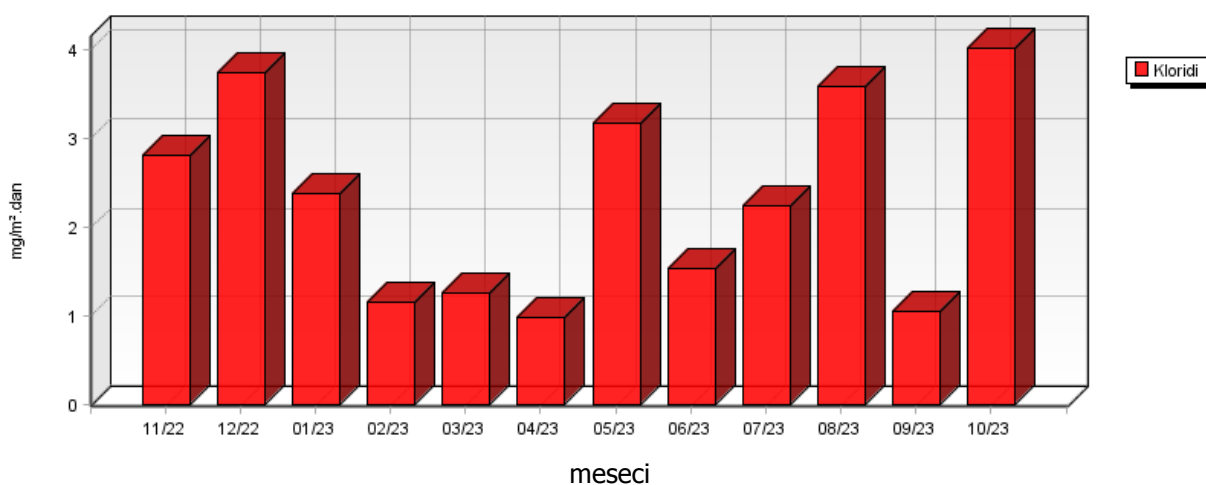

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Usedline po sušenju mg/m ² .dan	20.49	31.11	10.63	64.04	0.81	5.47	33.04	1.84	56.97	17.99	10.07	18.54
Usedline po žarenju mg/m ² .dan	5.47	7.38	2.93	4.90	0.76	1.54	8.47	1.34	21.33	2.72	2.98	7.87

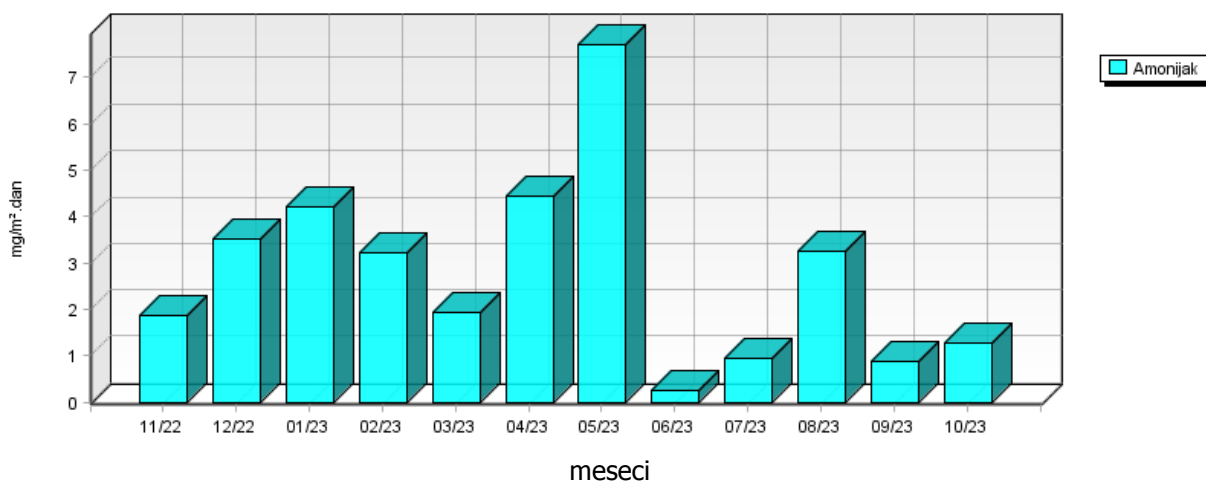

	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Kloridi mg/m ² .dan	2.80	3.73	2.38	1.14	1.25	0.97	3.17	1.53	2.24	3.59	1.05	4.03
Amonijak mg/m ² .dan	1.85	3.51	4.20	3.22	1.94	4.43	7.68	0.24	0.94	3.23	0.88	1.27
Kalcij mg/m ² .dan	1.20	1.60	1.86	0.33	0.36	1.09	1.81	1.31	0.64	1.54	0.30	2.02
Magnezij mg/m ² .dan	0.24	0.65	0.97	0.10	0.22	0.22	1.38	0.93	0.39	0.62	0.27	0.31
Natrij mg/m ² .dan	2.13	3.06	1.15	0.84	1.25	0.77	0.76	0.58	2.38	1.58	0.59	3.88
Kalij mg/m ² .dan	0.62	0.22	0.82	0.23	1.25	1.41	7.25	0.21	12.82	10.27	7.26	6.92

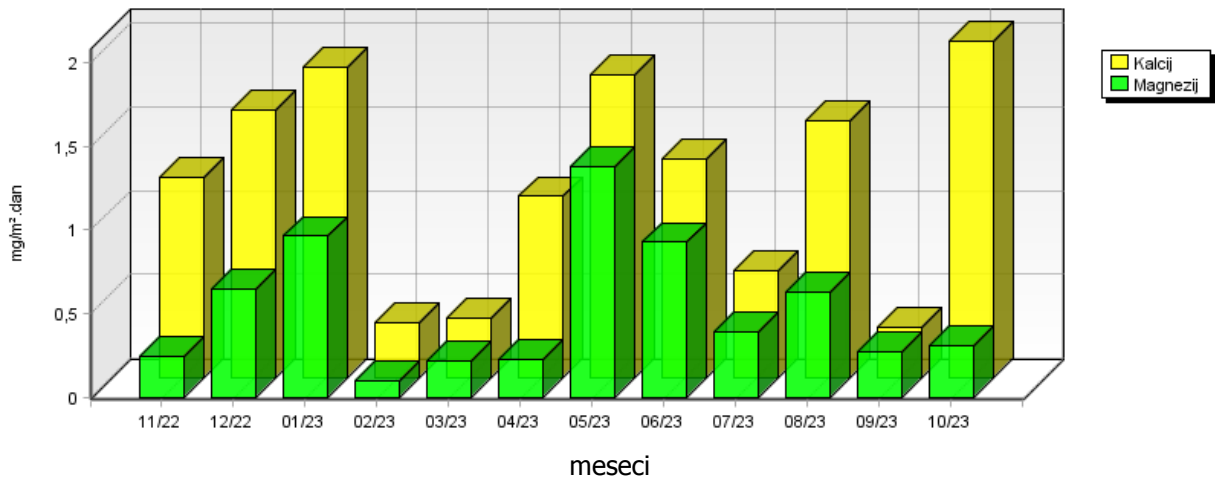
Kočevje KLORIDI V PDAVINAH

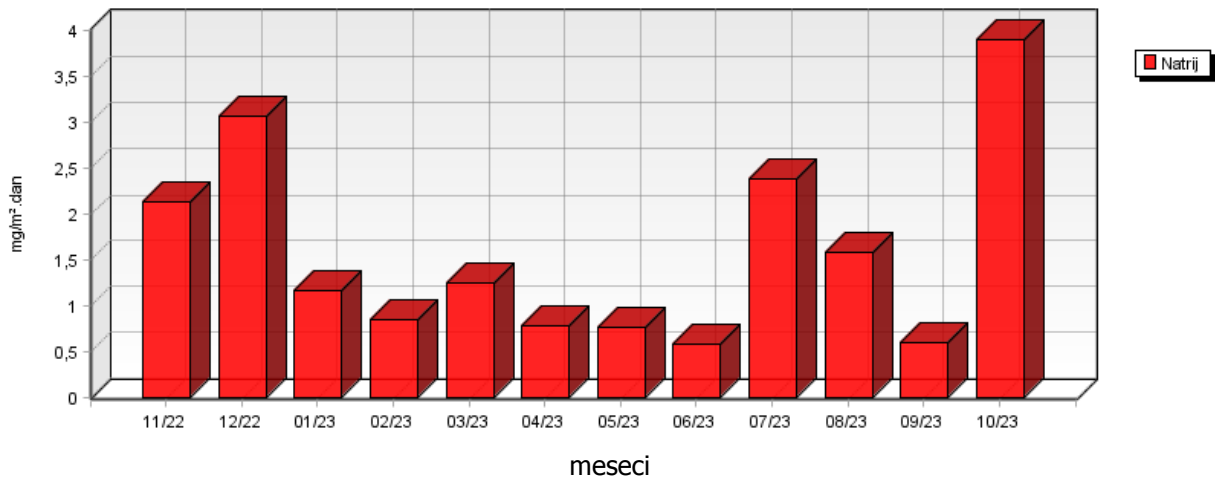
Kočevje AMONIYAK V PDAVINAH

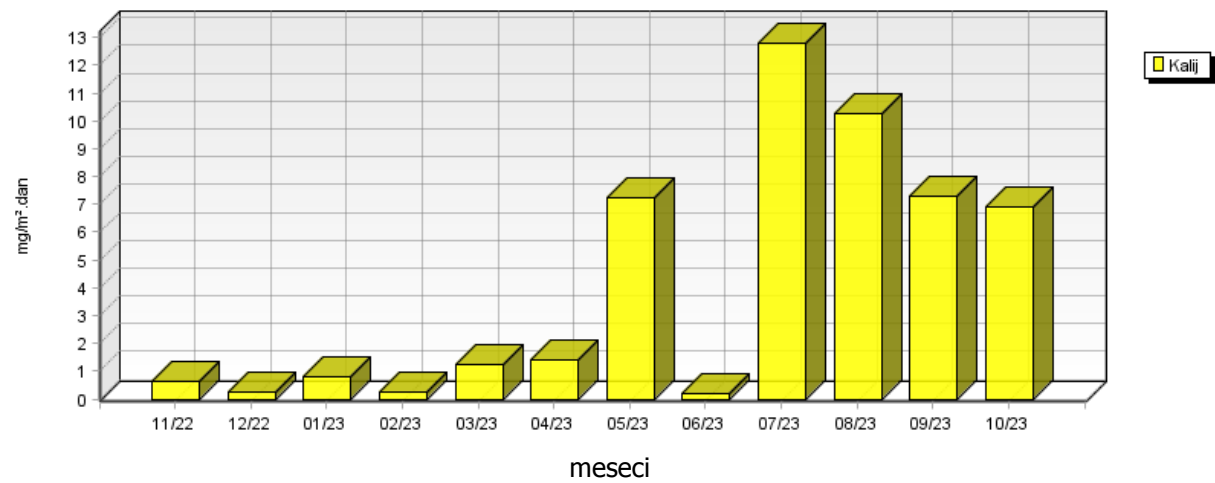
Kočevje
KALCIJ IN MAGNEZIJ V PADAVINAH

Kočevje
NATRIJ V PADAVINAH

Kočevje
KALIJ V PADAVINAH

5.2 TEŽKE KOVINE V USEDLINAH

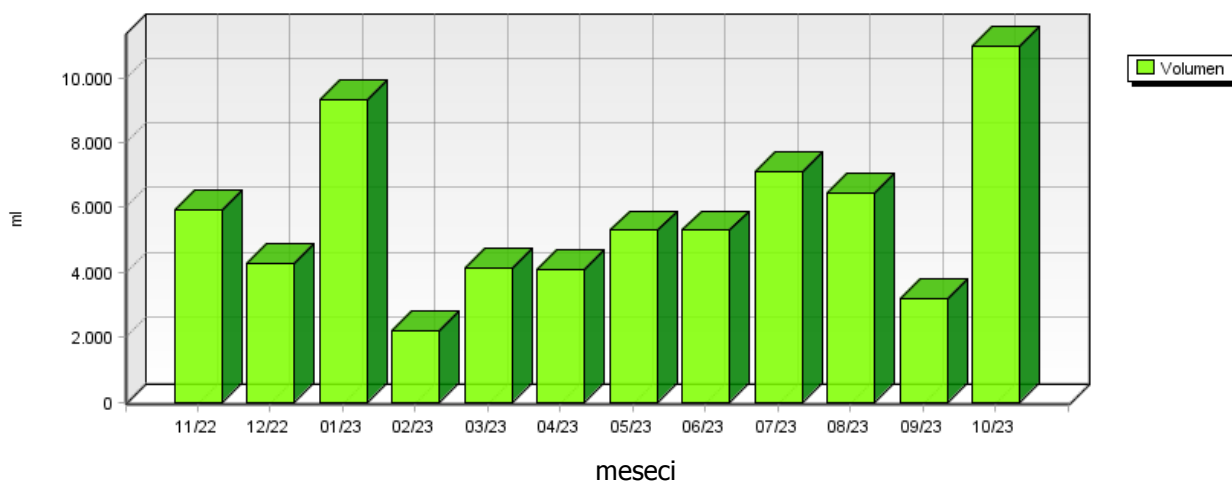
5.2.1 Težke kovine v usedlinah – Pri rezervoarjih

Lokacija: TE Brestanica
 Postaja: Pri rezervoarjih
 Obdobje meritev: 01.11.2022 do 01.11.2023

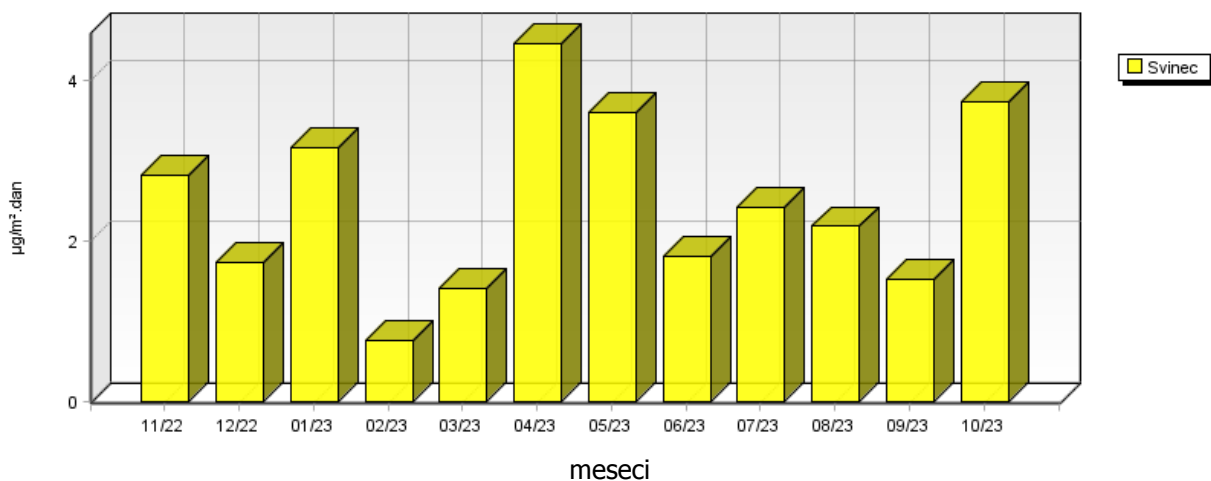
	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23	05/23	06/23	07/23	08/23	09/23	10/23
Svinec μg/m ² .dan	2.82	1.74	3.16*	0.75	1.40*	4.45	3.60	1.80*	2.41*	2.19*	1.52	3.73*
Kadmij μg/m ² .dan	0.40*	0.29*	0.63*	0.15*	0.28*	0.28*	0.36*	0.36*	0.48*	0.44*	0.22*	0.75*
Cink μg/m ² .dan	24.16	8.39	29.75	14.79	22.66	25.61	100.77	24.83	21.21	64.39	19.56	8.96
Volumen ml	5930	4260	9320	2200	4120	4100	5300	5300	7100	6450	3200	11000

*...depozicija kovine na tla oziroma koncentracija kovine v usedlinah vzorcev padavin je enaka ali manjša od vrednosti navedene v zgornji tabeli, kot posledica meje določitve kovin v vzorcih za dano analizo metodo. Meje določitve za zgoraj naštetih kovine so sledeče: Cd 0,1 μg/l; Zn 0,5 μg/l in Pb 0,5 μg/l.

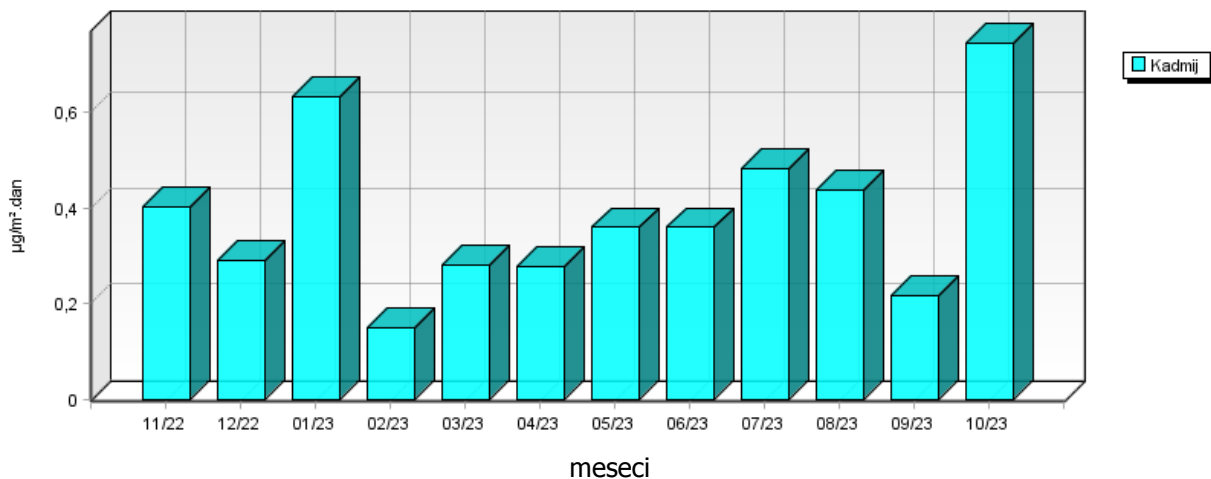
**Pri rezervoarjih
VOLUMEN VZORCA**

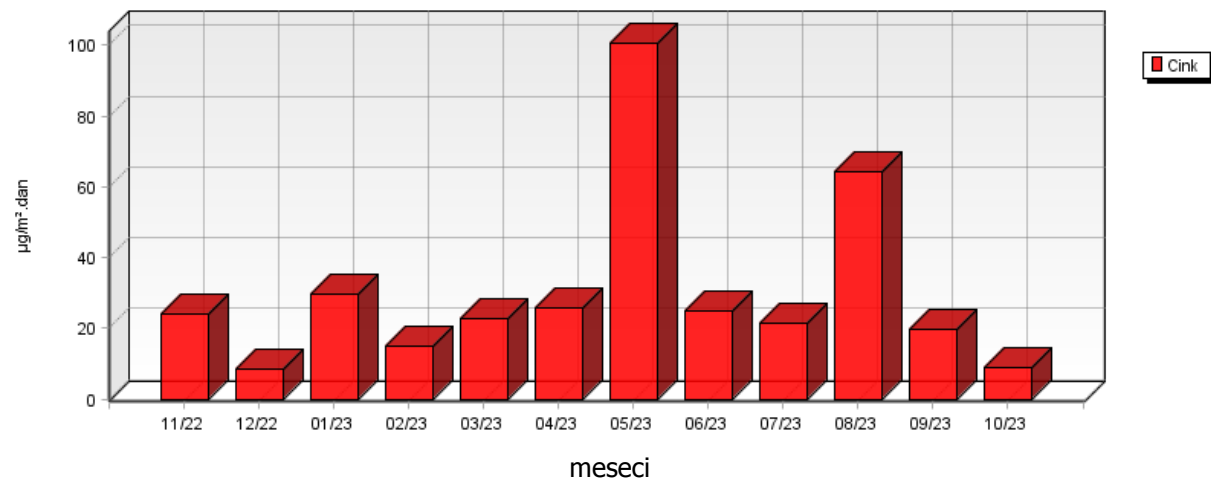
**Pri rezervoarjih
SVINEC V PRAŠNIH USEDLINAH**

**Pri rezervoarjih
KADMIJ V PRAŠNIH USEDLINAH**

**Pri rezervoarjih
CINK V PRAŠNIH USEDLINAH**

5.3 RAZŠIRJENA ANALIZA TEŽKIH KOVIN V USEDLINAH

5.3.1 Razširjena analiza težkih kovin v usedlinah

Dvakrat letno, v enem od zimskih mesecev in enem od poletnih mesecev se v vzorcih padavin, poleg cinka, kadmija in svinca, izvedejo dodatne analize naslednjih kovin: kroma, mangana, železa, kobalta, bakra, arzena, niklja, aluminija, vanadija in talija. Določitev vsebnosti predmetnih kovin v vzorcih padavin je bila izvedena v januarju in juliju 2023 na merilnem mestu Pri rezervovarjih.

Za analizo naštetih kovin je bila uporabljena analizna metoda ICP-MS. Rezultati so podani v $\mu\text{g}/\text{m}^2\cdot\text{dan}$.

07/23	Cr	Mn	Fe	Co	Cu	As	Tl	Ni	Al	V
Pri rezervoarjih	4.82*	4.82	48.21*	0.96*	4.82*	2.41*	2.41*	4.82*	48.21*	4.82*

01/23	Cr	Mn	Fe	Co	Cu	As	Tl	Ni	Al	V
Pri rezervoarjih	6.33*	4.43	63.29*	1.27*	6.33*	3.16*	3.16*	6.33*	63.29*	6.33*

*...depozicija kovine na tla oziroma koncentracija kovine v prašnih usedlinah vzorcev padavin je enaka ali manjša od vrednosti navedene v zgornji tabeli, kot posledica meje določitve kovin v vzorcih za dano analizno metodo. Meje določljivosti za zgoraj naštete kovine so sledeče: Cr (1,0 $\mu\text{g}/\text{l}$), Mn (0,5 $\mu\text{g}/\text{l}$), Fe (10,0 $\mu\text{g}/\text{l}$), Co (0,2 $\mu\text{g}/\text{l}$), Cu (1,0 $\mu\text{g}/\text{l}$), As (0,5 $\mu\text{g}/\text{l}$), Tl (0,5 $\mu\text{g}/\text{l}$) in Ni (1,0 $\mu\text{g}/\text{l}$).

5.4 PAH IN Hg V USEDLINAH

Obstoječa zakonodaja opredeljuje padavine kot enega pomembnih pokazateljev onesnaženosti zunanjega zraka in nalaga spremljanje vsebnosti nekaterih onesnaževal v padavinah. Področje vzorčenja in analiz živega srebra in policikličnih aromatskih ogljikovodikov urejajo tudi tehnični standardi. Slednji zahtevajo specifične karakteristike vzorčevalnikov, zato smo v letu 2010 izdelali nove vzorčevalnike, primerne za vzorčenje omenjenih parametrov. Meritve vsebnosti živega srebra in policikličnih ogljikovodikov se praviloma izvede dvakrat letno na lokaciji Sv. Mohor.

5.4.1 PAH in Hg v usedlinah – Sv. Mohor

	04/16	11/16	05/17	11/17	04/18	01/19	04/19	10/19	03/20	11/20	04/21	11/21	04/22	12/22	05/23
PAH µg/m ² .dan	0.013*	0.393	0.075	0.609*	0.018*	0.078	0.046	0.036*	0.015	0.021	0.148	0.486	0.441	0.827	0.073

	04/16	11/16	05/17	11/17	04/18	01/19	04/19	10/19	03/20	11/20	04/21	11/21	04/22	12/22	05/23
Živo srebro µg/m ² .dan	0.157*	0.289*	0.125*	1.401	0.224*	0.150*	0.177*	0.447*	0.046*	1.533	0.255*	0.540*	0.283*	0.180*	0.192*

*...depozicija kovine na tla oziroma koncentracija kovine v usedlinah vzorcev padavin je enaka ali manjša od vrednosti navedene v zgornji tabeli, kot posledica meje določitve kovin v vzorcih za dano analizo metodo. Meje določljivosti za kovino Hg je 0,2 µg/l.

**... prišlo je do kontaminacije vzorca

6. SKLEP

Na vplivnem območju TE Brestanica izvaja Elektroinštitut Milan Vidmar, Hajdrihova 2, Ljubljana, vzorčenje padavin na treh lokacijah v okolici TE Brestanica: Meteorološki stolp, Sv. Mohor in Pri rezervoarjih ter na referenčni lokaciji Kočevje.

V mesečnem vzorcu padavin se poleg količine padavin določa prevodnost, koncentracijo nitratov, sulfatov, kloridov, amoniaka, kovine Ca, Mg, Na, K in usedline ter težke kovine v usedlinah (Pb, Zn, Cd).

Dvakrat letno se v vzorcih padavin na lokaciji Pri rezervoarjih, poleg cinka, kadmija in svinca, izvede tudi dodatne analize kovin, in sicer kroma, mangana, železa, kobalta, bakra, arzena, niklja, talija, vanadija in aluminija. Vsebnost teh kovin se preverja v enem od zimskih in enem od poletnih mesecev. Obstoječa zakonodaja opredeljuje padavine kot pomembnega pokazatelja onesnaženosti zunanjega zraka in nalaga spremljanje vsebnosti nekaterih onesnaževal v padavinah. Zato se izvaja tudi določitev policikličnih aromatskih ogljikovodikov in živega srebra v padavinah. Vzorčenje teh dveh parametrov se izvaja z vzorčevalniki, izdelanimi v letu 2010 skladno s tehničnimi standardi za predmetna parametra.

V mesecu oktobru 2023 ni bilo kislih vzorcev padavin na območju TE Brestanica (metodologija WMO). Prav tako padavine niso bile kisle na referenčni lokaciji Kočevje.